

Gazdasági és foglalkoztatási stratégia

Készült

„A helyi és határon átnyúló foglalkoztatási megállapodások”
TÁMOP-1.4.4-08/1 pályázati program támogatásával,
„Őrségi foglalkoztatási megállapodás” című,
TÁMOP-1.4.4-08/1-2009-0017 azonosító jelű pályázat keretében

Megrendelő: Natúrpark Térségfejlesztési Közhasznú Nonprofit Kft.

Készítette: BFH Európa Kft.

Szombathely, 2010. augusztus 31.

A projekt az Európai Unió támogatásával
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával
valósul meg.

TARTALOMJEGYZÉK

1.	VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ.....	4
2.	ALAPELVEK ÉS A TERVEZÉSI MÓDSZERTAN	10
3.	A STRATÉGIA MEGALAPOZÁSÁT SEGÍTŐ FOGLALKOZTATÁSI SZEMPONTBÓL RELEVÁNS KISTÉRSÉGI ÉS REGIONÁLIS FEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOK.....	11
3.1	AZ EURÓPAI UNIÓ SZAKPOLITIKÁJA.....	11
3.2	AZ EU 2020-AS STRATÉGIÁJA	15
3.3	TOVÁBBI EU-S GAZDASÁGPOLITIKAI ÉS FOGLALKOZTATÁSPOLITIKAI IRÁNYMUTATÁSOK 18	
3.4	HAZAI FEJLESZTÉSPOLITIKAI KÖRNYEZET.....	22
3.5	AZ ÚJ MAGYARORSZÁG FEJLESZTÉSI TERV TÁMOP PROGRAMJA	24
3.6	AZ ÚJ SZÉCHENYI TERV RELEVÁNS RÉSZEI	31
3.6.	A NYUGAT-DUNÁNTÚLI RÉGIÓ FEJLESZTÉSI PROGRAMJAI (2007)	42
3.7	AZ ÓRSÉGI KISTÉRSÉG TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJAI	52
3.7.1	<i>Stratégiai program az Óriszentpéteri Kistérség Gazdasági szerkezet átalakítási programjához.....</i>	52
3.7.2	<i>Stratégiai programok</i>	53
3.7.3	<i>Közfoglalkoztatási Terv az „Út a munkához” program gyakorlati megvalósítására</i>	56
3.7.4	<i>Az Órség-Vendvidék Natúrpark bázisprojekteinek stratégiai programja.....</i>	58
3.7.5	<i>Az Óriszentpéteri Kistérség Területfejlesztési Konceptiója és Programja.....</i>	63
3.7.6	<i>Az Óriszentpéteri kistérség fejlesztési projektjavaslatai a 2007-2013. közötti időszakra.....</i>	65
3.7.7	<i>Az Óriszentpéteri Kistérség Területfejlesztési Konceptiója és Programja.....</i>	69
3.7.8	<i>Vas megye területfejlesztési programja 2007-13.....</i>	72
4.	A MUNKAERŐ-PIACI HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÓJA.....	81
4.1	A HELYZETELEMZÉS FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI VOLTAK	82
4.2	MUNKAERŐ-PIACI SZEMPONTÚ SWOT ANALÍZIS.....	85
	<i>A stratégiai irányok lehetőségei.....</i>	87
5.	GAZDASÁGI ÉS FOGLALKOZTATÁSI STRATÉGIA.....	90
5.1	TERVEZÉSI ALAPELVEK	90
5.2	JÖVŐKÉP ÉS CÉLOK MEGFOGALMAZÁSA, CÉLCSOPORTOK KIJELÖLÉSE	91
4.3.	PROGRAMOK, PRIORITÁSOK, INTÉZKEDÉSEK MEGFOGALMAZÁSA VÉGREHAJTANDÓ PROJEKTEKKEL	97
4.3.1.	<i>prioritás: A foglalkoztatási lehetőségek bővítése és a munkahelyteremtés segítése.....</i>	99
4.3.2.	<i>prioritás: A munkavállalók foglalkoztathatósága és alkalmazkodóképességük javítása.....</i>	104
2.3.	<i>A munkatapasztalat-szerzés segítése, pályaaorientációs szolgáltatások kialakítása, a vállalkozóvá és az önfoglalkoztatóvá válás segítése</i>	108
4.3.3.	<i>prioritás: A foglalkoztatást és a térség gazdaságának fejlesztését elősegítő innovatív szolgáltatások kialakítása</i>	109

4.3.4. prioritás: A foglalkoztatási partnerség szervezeti kereteinek és kapacitásának fejlesztése.....	114
6. A SZÜKSÉGES ÉS LEHETSÉGES FORRÁSOK FELTÁRÁSA (INDIKATÍV FORRÁSTÉRKÉP).....	120
7. HORIZONTÁLIS SZEMPONTOK	123
6.1. FENNTARTHATÓSÁG	123
6.2. ESÉLYEGYENLŐSÉG	124
8. A VÉGREHAJTÁS INTÉZMÉNYRENDSZERE.....	127
9. ÉRTÉKELÉS, MONITORING RENDSZER KIALAKÍTÁSA	129

1. Vezetői összefoglaló

Előzmények, háttér

A helyi közösségeken belüli, integrált, szektorokon átívelő partnerségek létrehozása a helyi foglalkoztatási és gazdasági stratégiák iránt elkötelezett megközelítés előmozdításához mára a szakmapolitikák főáramához tartozónak számít az EU régi tagországaiban. Az Európai Bizottság az utóbbi időben egyre nagyobb hangsúlyt fektet a magánszektor teljesebb részvételének ösztönzésére, a vállalati társadalmi felelősségvállalás értelmében kíván hatni a magánszektor szereplőire, hogy részt vállaljanak a helyi közösségek sikeresebbé tételében. A helyi foglalkoztatási kezdeményezések komoly hatással lehetnek a tartós munkanélküliség, szakképzettség-hiány és egyenlőtlenség kezelésére. Valóban, az elmúlt két évtized alatt Európa-szerte gyűjtött bizonyítékok azt mutatják, hogy a helyi foglalkoztatási kezdeményezések segíthetnek a helyi szükségletek kielégítésében, miközben hozzájárulnak a nemzeti politika céljainak megvalósulásához. A helyi foglalkoztatás fejlesztés kulcsfontosságú jellemzője az, hogy gazdagítja az országos és regionális szakmapolitikát azáltal, hogy mozgósítja a helyi szereplőket és jobban hozzáigazítja a lépéseket az egyes helyi területi egységek foglalkoztatási szükségleteihez és lehetőségeihez.

A nyugat-dunántúli munkaügyi központok (elsősorban Zala és Vas megye) és az Osztrák Állami Foglalkoztatási Szolgálat regionális irodái közötti együttműködés eredményeként, területi foglalkoztatási paktumok kerültek bevezetésre kistérségi szinten Nyugat-Dunántúlon, a PHARE program támogatásával. További paktumok kerültek később bevezetésre mind a hét magyar régióban (kb. 50 működő és 20, jelenleg létrehozás alatt álló). A megállapodások összehozzák az adott területen a foglalkoztatás fejlesztés fő szereplőit a foglalkoztatás fejlesztés stratégiai prioritásainak egyeztetésére, valamint hogy megállapodjanak a helyi közreműködők széleskörű részvételével szervezendő tevékenységekben.

A helyi foglalkoztatás-fejlesztésben sikeres EU-s országoktól (pl. Írország, Ausztria, Anglia) eltérően sajnos Magyarországon jelenleg hiányoznak a helyi foglalkoztatás-fejlesztés szakmapolitikai keretei (a foglalkoztatási paktumok helye, szerepe nem tisztázott minisztériumi, jogszabályi szinten, nincs koordináló, támogató szervezeti háttér), és a stabil finanszírozási rendszer sem biztosított (túl centralizált, bürokratikus. A helyi szintet kevésbé figyelembe vevő kormányzati tervezés és pénzelosztás gyenge hatékonyságú és nem használja ki a helyi szint bevonásának potenciálját, továbbá a partnerségek menedzsmentjének és összehangolt programjainak finanszírozása is hiányzik).

Az elkövetkező időszak kiemelt feladata lesz, hogy a problémákat megoldani akaró, motivált, tetterre kész helyi partnerségek szerepet, eszközöket, lehetőséget kapjanak a helyi gazdaság- és foglalkoztatás-fejlesztésben. A válságból való kilábalás, fenntartható munkahelyek létrehozása is csak így lehetséges.

A fenti folyamatok figyelembevételével az Őriszentpéteri kistérség a Natúrpark Térségfejlesztési Közhasznú Nonprofit Kft. gesztorságával pályázatot nyújtott be a

TÁMOP 1.4.4. intézkedéséhez. A „Őrségi foglalkoztatási megállapodás” című (TÁMOP 1.4.4-08/1-2009-0017) azonosító számú projekt keretében, amelynek megvalósítása 2010. január 1-jével kezdődött és 2011. közepéig tart.

A projekt általános célja, hogy a foglalkoztatás növekedésével javuljon a régióban élő emberek életszínvonala, szociális biztonsága. Ennek érdekében elkészül egy olyan stratégia, amely igazodik az Európai Unió elvárásaihoz, az országos és regionális, megyei és kistérségi foglalkoztatási koncepciókhoz. A stratégia megteremti az alapját a foglalkoztatás bővítésének, a munkaerő-piac kínálati és keresleti oldalát egyaránt érintve, pozitív hatást gyakorolva a foglalkoztatási környezet alakítására.

A projekt közvetlen célja az őrségi kistérségben, a kistérségi szereplők helyi partnerségen alapuló összefogása, foglalkoztatási együttműködési megállapodás megkötése, a térségi foglalkoztatáspolitikai társadalmisításának érdekében, foglalkoztatási paktum létrehozása a térség munkaerő-piaci szereplői igényeinek, gazdasági és humán erőforrás fejlesztési elképzeléseinek, céljainak összehangolása érdekében.

A projekt célcsoportjába tartoznak: a kistérség lakossága, a munkaadók, vállalkozások, civil szervezetek, szociális szolgáltatók, képző intézmények, a munkavállalók és álláskeresők, a munkaerő-piacot befolyásolni tudó partnerek, illetve a munkavállalók különböző érdekképviseleti szervei. A közvetett és közvetlen célcsoport legnagyobb igénye a foglalkoztatás bővítése, a munkanélküliség csökkentése.

A projektben részt vevő konzorcium tagjai:

- Natúrpark Térségfejlesztési Közhasznú Nonprofit Kft.
- Őrségi Többcélú Kistérségi Társulás
- Őrségi ÁFÉSZ
- Nyugat-dunántúli Regionális Munkaügyi Központ
- Falusi Turizmus Vas Megyei Szövetség

A gazdasági és foglalkoztatási stratégia és akcióterv kidolgozása

A stratégia célja, hogy iránymutatást adjon a foglalkoztatás terén meghatározó szereplők részére Őrségi kistérség foglalkoztatási színvonalának növelése, annak az országos átlaghoz való közelítése, valamint az inaktivitás és a munkanélküliség mérséklése érdekében. Ez a dokumentum azokat a kitörési pontokat tartalmazza, amelyeket a kistérségben létrehozásra kerülő foglalkoztatási partnerség aláírói közös célnak tekintenek, és amelyek közös megvalósításának segítése a létrehozásra kerülő paktum menedzsment iroda feladata lesz. A stratégia elkészítésénél az alulról építkezésre törekedtünk ezt segítették megalapozni az előkészítés során megszervezett fórumok, egyeztetések, megbeszélések, valamint a tavasszal elkészített munkaerő-piaci helyzetelemzés.

A stratégia elkészítésénél kiemelkedő szempont az Új Magyarország Fejlesztési Terv átfogó céljaihoz való illeszkedés. A projekt céljai összhangban vannak az UMFT két átfogó célkitűzésével, a foglalkoztatás bővítése és a tartós növekedés feltételeinek megteremtése témakörökkel. A foglalkoztatás bővítése terén cél a kereslet – kínálat összhangját biztosító foglalkoztatási környezet kialakítása, a munkaerő-kínálat

növelése és az egyének foglalkoztathatóságának javítása, valamint a munkaerő-kereslet bővítése a munkahelyteremtés által, mely célkitűzésekre a projekt hosszú távon hatással bír a kistérséget érintően.

A stratégia felépítése:

3. Vezetői összefoglaló
4. Alapelvek, módszertan
5. Előzmények és a helyzetelemzés összefoglalása
6. A tervezési környezet bemutatása, illeszkedések
7. Jövőkép és célok (átfogó és specifikus) megfogalmazása
8. Programok, prioritások, intézkedések megfogalmazása végrehajtandó projektekkel
9. A szükséges és lehetséges források feltárása (indikatív forrástérkép)
10. Horizontális szempontok
11. A végrehajtás intézményrendszere
12. Értékelés, ellenőrzés, monitoring rendszer kialakítása

A stratégia a kistérségi gazdaság fejlesztésére és a foglalkoztatás növelésére irányul, az esélyegyenlőségi és fenntarthatósági szempontok figyelembevételével készül, ezáltal pedig összhangban áll a hazai és uniós szinten meghatározott célkitűzésekkel és fejlesztési irányokkal. A dokumentum tartalmazza a helyzetelemzésen alapuló átfogó és specifikus célokat, prioritásokat, intézkedéseket; a fejlesztésekhez szükséges lehetséges források felmérését, indikatív forrástérképet; a monitoring és értékelési rendszerét, folyamatát.

Az elkészülő stratégia megvalósításához kapcsolódóan egy több éves futamidejű *Foglalkoztatási Akcióterv* is készül majd. Az Akcióterv az elfogadott paktum megállapodásra, a foglalkoztatási stratégiára alapuló ütemtervvel, humánerőforrás-tervvel, valamint költségvetéssel rendelkező intézkedéssorozat, amely tartalmazza a tervezett projektek felsorolását is. Az Akciótervet 3 éves időtartamra dolgozzuk ki (2011-2013), de folyamatos monitoring és az időközi értékelések végzését tervezzük. A stratégia megvalósítását sikeres foglalkoztatási akciótervek sorozatával érhetjük el.

A kidolgozás ütemezése:

Gazdasági és foglalkoztatási stratégia: 2010. augusztus 31.

Foglalkoztatási Akcióterv kidolgozása: 2010. november 30.

A kidolgozandó foglalkoztatási stratégiát a munkaerő-piaci helyzetelemzés alapozta meg, amely bemutatta a kistérség demográfiai, gazdasági, foglalkoztatási helyzetét. Rögzítette azt a helyzetet, amelyhez képest értékelhető a terv végrehajtása, így lehetővé teszi, hogy a tervezés a helyi szükségletekre, igényekre adjon választ. Az elemzés megpróbált választ adni a kistérség sajátos foglalkoztatáspolitikai krízis-jelenségeinek okaira és kitér a hátrányos helyzetűek foglalkoztatását gátló tényezőkre is.

A kidolgozott stratégia struktúrája a következő:

Jövőkép

Az Őrségi Foglalkoztatási Együtműködés hatásaiban és közvetlenül is hozzá fog járulni a térség foglalkoztatási helyzetének javításához, hiszen elősegítheti új munkahelyek létrehozását, a meglévők megőrzését, fejlesztheti a vállalkozók igényeire válaszolni tudó képzési struktúrát, ezzel is javítva a munkanélküliek kompetenciáit és elhelyezkedési esélyeit.

A stratégiai célok			
A foglalkoztatási lehetőségek bővítése helyben, a távol munkát vállalók mobilitásának segítése	Az egyenlőtlenségek csökkentése és esélyteremtés	Aktív partnerségi kapcsolatok kiépítése a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében	Az élethosszig tartó tanulás meghonosítása a kistérségben
A térség mikro- és kisvállalkozásainak fejlesztése, pozíciójuk megerősítése, a munkavállalók elhelyezkedésének elősegítése, az alkalmazkodóképességük növelése, a pályakezdő fiatalok és az elvándorolt diplomások hazatérésének segítése			

Prioritások és intézkedések struktúrája

1. prioritás: A foglalkoztatási lehetőségek bővítése és a munkahelyteremtés segítése	2. prioritás: A munkavállalók foglalkoztathatósága és alkalmazkodóképességük javítása	3. prioritás: A foglalkoztatást és a térség gazdaságának fejlesztését elősegítő innovatív szolgáltatások kialakítása	4. prioritás: A foglalkoztatási partnerség szervezeti kereteinek és kapacitásának fejlesztése

1.1. A helyi termékek előállításának és a helyi értékesítésüknek elősegítése, a kistérségi turisztikai kínálat bővítése, a térségi marketing fejlesztése	2.1. A gazdasági szereplők részéről felmerülő képzési igények és a térségi képzési kínálat összehangolása a szakképzés, felnőttképzés és átképzés területén, az álláskereső kompetenciáinak	3.1. A munkavállalást elősegítő háttérszolgáltatások és az információ-ellátás fejlesztése, a foglalkoztatást bővítők és a jövőbeni foglalkoztatók számára nyújtható Humánerőforrás-fejlesztési,	4.1 A kistérségi foglalkoztatási paktum menedzsmentjének és kapacitásának, tudásbázisának fejlesztése, tematikus paktum munkacsoportok

	fejlesztése, visszavezetésük segítése	kiválasztási szolgáltatások és tanácsadási programok fejlesztése	létrehozása, az Irányító Csoport működésének fejlesztése
1.2. Munkahelyek teremtésének elősegítése, a mikro és kisvállalkozások fejlesztése, a befektetések ösztönzése	2.2 A munkavállalók mobilitását elősegítő szolgáltatások fejlesztése, a hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci integrációja, női munkavállalói programok indítása	3.2. Integrált munkaerő-piaci programok előkészítése és összehangolása a vidékfejlesztéssel	4.2 A kistérségen belüli hálózatépítés és közösségfejlesztés, érdekképviselőellátása, kapcsolatépítés a foglalkoztatási célú civil szervezetekkel
1.3. A szociális gazdaság fejlesztése a kistérségben, a munkahelyek minőségi fejlesztése	2.3. A munkatapasztalat-szerzés segítése, pályaorientációs szolgáltatások kialakítása, a vállalkozóvá és az önfoglalkoztatóvá válás segítése	3.3. Az atipikus foglalkoztatási formák elterjesztésének elősegítése, a hazatérés és a letelepedés közösségi segítése	4.3 Határmenti és határon átnyúló foglalkoztatási kapcsolatok fejlesztése,

A stratégia prioritásai (programjai) rövid- és középtávon valósítják meg a jövőképből levezethető hosszútávon érvényesülő stratégiai és specifikus célokat.

Az egyes prioritások megfogalmazása az alábbi egységes szerkezetet követik:

- Indoklás: Az adott terület helyzetértékelése, a prioritás szükségességének leírása.
- Általános célok: A prioritást megvalósító általános célok megfogalmazása.
- Hatásindikátorok: A prioritás általános hatásait jellemző indikátorok.
- Intézkedések: A prioritást megvalósító operatív programok leírása

Az intézkedések részletes kibontása az alábbi szerkezetben történik:

- Az intézkedés általános célja
- Az intézkedés rövid leírása, tartalma
- Célcsoportok
- Végső kedvezményezettek, partnerek
- Outputmutatók
- Lehetséges projektek

A stratégia tervezetében a prioritások indoklása és céljainak leírása mellett az intézkedések rövid leírását készítettük el. A partneri egyeztetéseket követően (a beérkező vélemények alapján szükséges módosítási, csökkentési/bővítési

igények keresztülvezetését követően) történik meg az intézkedések fentiek szerinti részletes kibővítése 2010. őszén az Akciótervhez kapcsolódóan.

A gazdaság recessziója végső soron mindig a foglalkoztatás megroppanását idézi elő, amelyből a kivezető út lassan járható és hosszan tartó. A kilábalás jellemzően kormányzati intézkedésekre épül, de nem nélkülözheti a helyi kezdeményezéseket, a helyi erőforrások mozgósítását sem. Egy-egy térség munkaerő-piaci kiszolgáltatottságának csökkentése igényli a gazdaság, a közigazgatás és a civil szféra helyi szereplőinek összefogását, együttműködését, amelynek egyik formája a térség foglalkoztatási paktumának tető alá hozása és működtetése lehet.

Az együttműködés generálója és szervezője a Natúrpark Nonprofi Közhasznú Kft. mellett az Óriszentpéteri Kistérség Többcélú Önkormányzati Társulása, amely összehangolja a kistérségre vonatkozó foglalkoztatási programokat a munkaerőpiac helyi szereplőinek részvételével, a területi és személyi hátrányok okozta egyenlőtlenségek csökkentését és partneri viszony kialakítását. A közös cselekvésnek a kistérség készülő foglalkoztatási - gazdasági terve lesz a vezérfonala, amelyet a kistérségre vonatkozó általános értékelés alapoz meg. Az elemzés bemutatja a kistérség demográfiai, gazdasági, foglalkoztatási helyzetét. Rögzíti azt a helyzetet, amelyhez képest értékelhető a terv végrehajtása, így lehetővé teszi, hogy a tervezés a helyi szükségletekre, igényekre adjon választ. Az elemzés megpróbál választ adni a kistérség sajátos foglalkoztatáspolitikai krízis-jelenségeinek okaira és kitér a hátrányos helyzetűek foglalkoztatását gátló tényezőkre is.

Reális, megvalósítható stratégiát szerettünk volna kidolgozni, amely sikeréhez természetesen szükségesek lesznek megfelelő kormányzati intézkedések, de még inkább a helyiek akarata és kitartása.

A fejlesztésekhez sok sikert és kitartást kívánok minden paktum partnernek és a paktum menedzsmentjének!

Szombathely, 2010. augusztus 31.

Hollósi Szabolcs
ügyvezető igazgató
BFH Európa Kft.

2. Alapelvek és a tervezési módszertan

A kistérségi foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési stratégia elkészítésének célja, hogy a foglalkoztatás növekedésével javuljon a térségben élő emberek életszínvonala, szociális biztonsága. Ennek érdekében elkészül egy olyan stratégia, amely igazodik az Európai Unió elvárásaihoz, az országos és regionális, megyei és kistérségi foglalkoztatási koncepciókhoz, de elsődlegesen az új Széchenyi Tervhez.

A stratégia nem érinti a foglalkoztatáspolitikai valamennyi területét, és nem is kívánja zászlajára tűzni az összes probléma megoldását, hiszen ezt eszközök és kompetenciák hiányában sem tehetné meg. A paktumok minőségi fejlesztésén kívül tudatosan olyan területek kerültek a stratégiába, amelyeken a helyi foglalkoztatási paktumok eredményesen tudnak közreműködni, és érvényesíteni tudják a széles körű partnerségben rejlő előnyöket.

A paktumok kialakulását a felülről jövő kezdeményezés, de az alulról történő építkezés jellemezte, amelynek hatására erősödött a projektszemlélet, a helyi partnerség. Ugyanakkor tetten érhető volt néhol a partikularitás, a jövőkép hiánya, a fenntarthatóság bizonytalansága. Mind az Európai Unió más országaiban, mind pedig Magyarországon a helyi, térségi paktumok szellemi alapját egy foglalkoztatási stratégia képezte, illetve képezi. E stratégiák döntő többsége igazodik az uniós elvárásokhoz, szervesen illeszkednek az országos, régiós, térségi foglalkoztatáspolitikai rendszerekbe, és minden esetben építenek az adott szint helyi sajátos szempontjaira és érdekeire.

A stratégia azokat a kitérési pontokat tartalmazza, amelyeket a Foglalkoztatási Paktum aláírói közös célnak tekintenek, és amelyek megvalósításának segítése az ún. Paktum Iroda (menedzsment szervezet) feladata lesz. A stratégia elkészítése bottom-up (alulról felfelé történő építkezés) kezdeményezési módszerrel történik. Megalapozzák az előkészítés során megvalósult fórumok, egyeztetések, megbeszélések, konferenciák), valamint a megvalósítási szakaszban lebonyolított helyi partnerségi szemináriumok és a munkaerő-piaci helyzetelemzés. Ezekkel párhuzamosan kerül sor a kistérségi, megyei, regionális és országos jelentőségű fejlesztési tervek elemzésére.

A stratégia elsősorban a kistérségi gazdaság fejlesztésére és a foglalkoztatás növelésére irányul. Tartalmazza a helyzetelemzésen alapuló átfogó és specifikus célokat, prioritásokat, intézkedéseket; a fejlesztésekhez szükséges lehetséges források felmérését, indikatív forrástérképet; a monitoring és értékelési rendszerét, folyamatát. Valamint a horizontális – esélyegyenlőségi és fenntarthatósági – szempontok figyelembevételével készül és összhangban áll a hazai és uniós szinten meghatározott célkitűzésekkel és fejlesztési irányokkal.

A stratégia elkészítésénél kiemelkedő szempont az ÚMFT átfogó céljaihoz való illeszkedés. A projekt céljai összhangban vannak a lisszaboni program két átfogó célkitűzésével is, miszerint a fő cél a foglalkoztatás bővítése és a tartós növekedés feltételeinek megteremtése, természetesen szem előtt tartva a gazdasági válság hatásait is. A foglalkoztatás bővítése terén fontos a kereslet – kínálat összhangját biztosító foglalkoztatási környezet kialakítása, a munkaerő-kínálat növelése: az

egyén foglalkoztathatóságának javítása, a munkaerő-kereslet bővítése: munkahelyteremtés mely célkitűzésekre a projekt hosszú távon hatással bír.

3. A stratégia megalapozását segítő foglalkoztatási szempontból releváns kistérségi és regionális fejlesztési dokumentumok

Jelen fejezet célja, hogy az EU-s szinttől a nemzeti, regionális és megyei szinten keresztül a kistérségi szintig bezárólag mutassa be azokat a meghatározó dokumentumokat, amelyek a kistérségi gazdasági és foglalkoztatási stratégia számára iránymutatást adnak. Ily módon tudunk illeszkedni a kistérségben már elindult fejlesztésekhez, és hozzájárulni a régiós, hazai és EU-s célok megvalósulásához. A tervezés az alulról felfelé építkezés elvét követi, de fontos a tervezési környezet, a magasabb szintű célok és programok ismerete.

Már a helyzetelemzés elkészítéséhez kapcsolódóan összegyűjtésre kerültek a kistérség területfejlesztési, vidékfejlesztési stratégiái, programjai, tervezési dokumentumai. Ezek közül kiválasztásra kerültek azok, amelyek releváns tartalommal rendelkeznek a kistérség munkaerőpiacának fejlesztésére kidolgozandó stratégia elkészítéséhez.

Ezek a teljes körből kiválasztásra került dokumentumok a következők:

- Kistérségi szerkezetátalakítási program
- Kistérségi közfoglalkoztatási terv
- Az őriszentpéteri kistérség területfejlesztési programja
- Az őriszentpéteri kistérség átfogó fejlesztési programja
- Területfejlesztési program és helyzetelemzés
- Bázis projekt fejlesztési dokumentumai
- Vas megye területfejlesztési programja 2007-13
- Regionális Átfogó Program 2007-13

3.1 Az Európai Unió szakpolitikája

A megújított lisszaboni stratégia keretében már több évre szóló, integrált gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai iránymutatásokat fogalmazott meg az EU a tagállamok számára. Ez a komplex megközelítés meghatározó eleme lehet egy adott térségben létrejövő foglalkoztatási paktum stratégiájának is, amennyiben az a gazdasági versenyképesség feltételeit a foglalkoztatási helyzet javításával összhangban kívánja megteremteni. Az Unió Foglalkoztatási Stratégia kialakulásának másik lényeges aspektusaként említhetjük, hogy a közösség a nyitott koordinációs mechanizmus alkalmazásával úgy kívánja javítani a foglalkoztatási helyzetet, hogy közben nem sérti a tagállamok kompetenciáját, tiszteletben tartja tehát e téren a szubszidiaritás elvét. Közelebbről ez annyit tesz,

hogy az egyes tagállamokra jellemző specifikus problémák megoldásához, vagyis a nemzeti akciótervek kialakításához felülről jövően csupán általános iránymutatásokat nyújt, követendő irányokat mutat, ösztönzőket, javaslatokat fogalmaz meg a Közösség. Az viszont már természetesen a tagállamok döntésén múlik, hogy az adott térség adott (sajátos) problémáinak és lehetőségeinek ismeretében a közösségi stratégiát hogyan alkalmazza, adaptálja saját nemzeti foglalkoztatási stratégiájába, az egyes irányvonalak közül melyeket szerepelteti hangsúlyosabban akciótervében.

Ezen utóbbi megállapítások tekintetében két kapcsolódási pontot is találhatunk a közösségi, a nemzeti és a regionális/kistérségi/helyi szintek között. A legkézenfekvőbb párhuzam természetesen az, hogy a munkaerő-piaci problémák lehető leghatékonyabb orvoslása érdekében az egyes tagállamoknak is el kell ismerniük a helyi, regionális szintek, szereplők kompetenciáját. Azt, hogy a regionalizáció ezen vonatkozása (a helyi szint erősödése), valamint a szubszidiaritás elve hogyan kap egyre hangsúlyosabb szerepet a közösségi törekvésekben, e fejezet későbbi részei tárgyalják. Ugyanígy a partnerség elvének előtérbe kerülését is figyelemmel kísérhetjük majd az egyes éves irányvonalak, illetve a stratégia eredményeit áttekintő elemzések tárgyalásakor. Ehelyütt azonban feltétlen ki kell emelni, hogy mindezen elvek érvényesülése szintén alapvető fontosságú a foglalkoztatási partnerségek (paktumok) tekintetében.

A Foglalkoztatási Stratégia koordinációs mechanizmusának működéséhez kapcsolódó párhuzamról tudni kell, hogy a Területi Foglalkoztatási Paktumok (TEP) számára – azok stratégiájának kialakításához – az EU szintén közösségi szintű iránymutatásokat fogalmazott meg. Az ezen dokumentumban foglalt célkitűzések követik az Európai Foglalkoztatási Stratégia mechanizmusát olyan szempontból is, hogy a felülről meghatározott („top-down”) iránymutatások programokba/stratégiákba történő beépítéséről, hangsúlyairól az adott térség megfelelő kompetenciával bíró aktorai dönthetnek.

A különböző tagállamok Nemzeti Akcióterveikhez hasonlóan tehát az egyes területeken kialakuló foglalkoztatási paktumok stratégiájának tartalma is eltérő lehet, mégpedig az adott térség sajátosságaihoz, eltérő igényeihez igazodva. E specifikus intézkedések azonban lényegében – és szükségszerűen – az EU által meghatározott irányokat követik.

A fentiekben említett elvek és folyamatok tehát megfelelő alapot teremtenek a foglalkoztatási partnerségek, szűkebb értelemben pedig a paktumok számára. Talán az egyik legfontosabb minőségi paraméter, hogy a foglalkoztatási paktumok helyi partnerségen alapulnak. A paktumok alapfilozófiája ugyanis, hogy a térség minden munkaerő-piaci releváns szereplőjének össze kell fognia a munkanélküliség leküzdésére, a foglalkoztatási problémák megoldására. Ebben a kérdésben egyetértésnek kell lennie, mert ez adja a partnerség lényegét.

A foglalkoztatási paktumokat az különbözteti meg az egyéb - pl.: területfejlesztési - partnerségektől, hogy ez az összefogás a munkanélküliség csökkentését, a foglalkoztatási színvonal emelését közvetlenül kell, hogy szolgálja. Ezen elvek

közül a regionalizáció, a helyi szint, valamint a partnerség szerepének erősödése a közösség törekvésein belül bizonyítható.

Kérdéses azonban, hogy ezen iránymutatások elérték-e céljukat, azaz milyen eredményeket és hiányosságokat állapított meg az Európai Foglalkoztatási Stratégia első öt évének tapasztalatait összegző elemzés. Az Európai Bizottság 2002 júliusában tette közzé azt a dokumentumot, mely – egyebek mellett – a következő megállapításokat tartalmazza:

- Általánosságban elmondható, hogy a vizsgált időszak folyamán az EU munkaerőpiaci helyzete számottevően javult, a nemzeti foglalkoztatáspolitikák pedig egyértelműen közeledtek az Európai Foglalkoztatási Stratégiában meghatározott közös célkitűzésekhez. A gazdasági és foglalkoztatáspolitikai irányvonalak közt azonban nem alakult ki kellő összhang.
- A tagállami foglalkoztatás-politikák keretein belül egyértelműen előrehaladt a decentralizáció.
- Elterjedtek a regionális és helyi foglalkoztatási kezdeményezések, de a szociális partnerek, valamint a helyi, regionális szereplők bevonását még tovább kell erősíteni.

A Luxemburgban meghatározott koordinációs mechanizmus eredményeinek értékelését 2003-ban és 2004-ben a lisszaboni stratégia felülvizsgálata követte (Wim Kok-jelentés). Ezen jelentések megállapításai alapján került sor a „felújított” irányvonalak meghatározására, melyek már egy hosszabb időszakra szólnak (2005-2008), és ténylegesen integrált gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai célkitűzéseket tartalmaznak.

Az új stratégia három pillére a „teljes foglalkoztatás”, „a munka minőségének és termelékenységének javítása”, valamint a „társadalmi kohézió és befogadás erősítése”, ezeken felül pedig kiemelt szerepet kap a partnerség elve, a növekedésről és foglalkoztatásról szóló iránymutatás már a 2008-2010 időszakra is vonatkozik.

A foglalkoztatási partnerségek, paktumok által képviselt helyi foglalkoztatás-fejlesztési (HFF) modellre ugyanakkor nincs egyetlen, egységesen elfogadott megoldás. Az USA-ban és az EU-ban különböző modellek vannak jelen, vagyis sokféle lehetőség és gyakorlati változat létezik a helyi problémák megoldására. A közös mottó, a lényeg mindezekben az, hogy a helyi szereplők saját kreativitással felvértezve meghatározzák saját stratégiájukat. Az Európai Bizottságnak három szerepet kell betöltenie a koordinációs módszereknek megfelelően:

a Foglalkoztatási Irányvonalak és a Közösségi Stratégiai Irányvonalak helyi sajátosságainak megerősítése;

a tagállamok ösztönzése arra, hogy megfelelő körülményeket teremtsenek a HFF partnerséghez;

a helyi szereplők támogatása az információk, tanácsok, tanulmányok, eszközök és jó példák terjesztésében, valamint megfelelő hálózat kiépítése a teljesítméymérésre, egyenrangú szemléletre és értékelésre.

A nemzeti döntéshozók viszont igen gyakran inkább „csak” úgy tekintenek a HFF-re, mint ami egy eszköz a „nehéz sorsú emberek” helyzetének megkönnyítésére,

ezáltal egy jelentős haszonnal bíró politikai eszköz. Ennek az az eredménye, hogy a HFF a munkaerőpiacra való beléptetésre és a társadalmi kirekesztés csökkentésére koncentrál. A munkahelyteremtő intézkedések a regionális és nemzeti szereplők fő feladatai maradtak és a szubregionális szintnek inkább csak konzultatív szerepe van.

Az Európai Bizottság „Irányelvek a Foglalkoztatási paktumok számára” elnevezésű dokumentuma a 2000-2006-ig terjedő időszakra ajánlásokat fogalmazott meg a paktumok munkaprogramjának tartalmára vonatkozóan. Ezeket az ajánlásokat a paktumoknak azért érdemes figyelembe venniük és akceptálniuk, hogy az Európai Strukturális Alapokból támogatást kaphassanak. Ezek a tartalmi témák ugyanakkor nem kötelezőek, hanem szabadon választhatók és kiegészíthetők, ugyanakkor a 2007-13-as időszakra is alkalmazhatók:

A nőket segítő pozitív intézkedések erősítése

A munkaerő alkalmazkodóképességének támogatása, elősegítése

A foglalkoztatási képesség javítása

A vállalkozások segítése

Munkahelyteremtő versenyképes vállalkozások

- Vállalkozói szellem fejlesztése
- Támogatások odaítélése
- Támogató mechanizmusok javítása
- Magánszektor bevonása a stratégiák kidolgozásába
- Új szereplők bevonása, mint pl.: a szociális gazdaság vállalkozói

Vállalkozói szolgáltatások: vállalkozások alapításának és fejlesztésének támogatása

- A vállalkozások szükségleteinek felmérése
- Szinergia hatások felhasználása
- Nemzetközi együttműködés erősítése

Különös foglalkozási potenciállal rendelkező területek

- Környezet javítása: hozzájárulás a versenyképességhez

– Preventív intézkedések

– Környezetbarát technológiák

– Környezetmenedzsment

– Ipari területek fejlesztése

– Képzés

- Idegenforgalom és kultúra:

– Az idegenforgalom fenntartható fejlődése és minősége

– Kulturális szektor gazdasági potenciáljának kihasználása

- Kielégítetlen társadalmi szükségletekhez kapcsolódó új szolgáltató tevékenységek

– Szolgáltató cégek alapításának és fejlesztésének aktív támogatása

– Szervezetfejlesztés, szervezeti fenntarthatóság

5. Vidéki térségek multifunkcionalitásának fejlesztése

A helyi foglalkoztatási stratégiákban általában kulcsszerepet kap a tudás, az innováció, a vállalkozásfejlesztés és a társadalmi kohézió:

- A tudás elősegítheti a növekedést több területen is. Először is a tudás a központi eleme a gazdasági fejlődésnek. Ahol a szaktudás elérhető, nagyobb a lehetőség a vállalkozás-alapításra, üzleti fejlődésre és a befektetésekre. Másodsor, a változatos és specializált tudások előfeltételei a technológiai folyamatoknak és magasabb termelékenységnek.

- Az innováció különböző módon valósulhat meg. Lehet új termék design, vagy egy új termelési folyamat is. Általában egy folyamat eredményeként jön létre, és három eltérő fázist tartalmaz: a tudás létrehozása, a tudás megosztása és terjesztése a potenciális felhasználók között, és az új tudás alkalmazása a fejlesztésben, amiből új üzleti tevékenység, vagy ami még valószínűbb, a létező tevékenység megújítása születik. Az interszektorális helyi partnerségek tapasztalataik, tudásaik birtokában élen járhatnak a szervezeti, technológiai innovációk menedzselésében.

- A vállalkozás szelleme lényeges a növekedéshez. A vállalkozás az egyik legközvetlenebb módja annak, hogy munkahelyeket hozzunk létre, növeljük a bevételeket, alkalmazkodjunk a gazdasági változásokhoz, és növeljük a gazdasági versenyképességet. A legrosszabb helyzetű régiókban a vállalkozásoknak hozzáadott társadalmi hasznuk is van, hiszen a munkahelyek létrehozása és a helyi gazdaság versenyképességének javítása mellett közreműködnek a hátrányos helyzetű emberek munkanélküliségének, szegénységének megakadályozásában. A vállalkozás segíthet a harmadik szektor /non-profit gazdaság/ felemelkedésében, és hozzájárulhat ahhoz, hogy a fiatal tehetségek ne hagyják el a hátrányos helyzetű régiókat.

- Társadalmi kohézió. Minden növekedési tényezőnek van társadalmi dimenziója, amelyet a társadalmi kohézió, társadalmi tőke, társadalmi befogadás szavakkal lehet kifejezni. A társadalmi kohézió a minőségi élet kulcstényezője, és alapját képezi a jó gazdasági légkörnek, amely vonzza a tehetségeket és a tőkét. A társadalmi befogadás integrálja a hátrányos személyeket és kisebbségi csoportokat a munkaerőpiacra. A társadalmi tőkét a hálózatok és a közös érték alapján lehet jellemezni.

A helyi stratégiák megvalósulásához a gazdasági és civil szektor képviselőinek közreműködésére van szükség. A különböző növekedési kulcstényezők és a kapcsolódó politikák koordinációja erősítheti a szinergikus hatásokat. A sikeres fejlesztési stratégiákhoz az előbbieken túl szükség van még a politikák helyi feltételekhez való adaptációjára és az érintettek részvételére, beleértve az üzleti és civil társadalmat is.

3.2 Az EU 2020-as stratégiája

Európa az átalakulás korát éli. A válság több év gazdasági és szociális haladását semmisítette meg, és rávilágított az európai gazdaság strukturális hiányosságaira. Ezzel egy időben a világ gyorsan halad, a hosszú távú kihívások – globalizáció, az erőforrásokra nehezedő nyomás, az öregedés – pedig egyre intenzívebbé válnak. Az EU-nak kézbe kell vennie jövőjét.

Európa akkor lehet sikeres, ha közösen, unióként lép fel. Stratégiára van szükség ahhoz, hogy megerősödve kerüljön ki az EU a válságból, és hogy olyan intelligens, fenntartható és inkluzív gazdasággá váljon az EU, amelyben magas a foglalkoztatottság és a termelékenység, és erős a társadalmi kohézió. Az Európa 2020 a 21. század európai szociális piacgazdaságát kívánja megteremteni.

Az Európa 2020 három, egymást kölcsönösen megerősítő prioritást tart szem előtt:

- Intelligens növekedés: tudáson és innováción alapuló gazdaság kialakítása.
- Fenntartható növekedés: erőforrás-hatékonyabb, környezet barátabb és versenyképesebb gazdaság.
- Inkluzív növekedés: magas foglalkoztatás, valamint szociális és területi kohézió jellemezte gazdaság kialakításának ösztönzése.

Az EU-nak meg kell határoznia, hogy hová kíván eljutni 2020-ra. Ebből a célból a Bizottság a következő kiemelt uniós célokat javasolja:

- A 20–64 évesek legalább 75 %-ának munkahellyel kell rendelkeznie.
- Az EU GDP-jének 3 %-át a K+F-re kell fordítani.
- Teljesíteni kell a „20/20/20” éghajlat-változási/energiaügyi célkitűzéseket (ideértve megfelelő körülmények között a kibocsátás 30 %-kal történő csökkentését).
- Az iskolából kimaradók arányát 10 % alá kell csökkenteni, és el kell érni, hogy az ifjabb generáció 40 %-a rendelkezzen felsőoktatási oklevéllel.
- 20 millióval csökkenteni kell a szegénység kockázatának kitett lakosok számát.

E célok kapcsolódnak egymáshoz, és az átfogó siker szempontjából döntő jelentőségűek. Annak érdekében, hogy valamennyi tagállam saját helyzetéhez adaptálja az Európa 2020 stratégiát, a Bizottság azt javasolja, hogy az uniós célkitűzéseket bontsák le nemzeti célkitűzésekre és pályákra. A célkitűzések jól jellemzik az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés három prioritását, de nem kizárólagos jellegűek: nemzeti, uniós és nemzetközi szinten egyaránt fellépések széles körével kell alátámasztani őket.

A Bizottság minden prioritási témakörben kiemelt kezdeményezéseket (összesen hetet) javasol a haladás ösztönzésére:

- Az „Innovatív Unió” kezdeményezés a keretfeltételek, illetve a kutatásra és innovációra fordított finanszírozás javítására szolgál annak érdekében, hogy az innovatív ötletekből a növekedést és a foglalkoztatást segítő termékek és szolgáltatások jöjjenek létre.
- A „Mozgásban az ifjúság” az oktatási rendszerek teljesítményének növelését és a fiatalok munkaerőpiacra történő belépésének megkönnyítését szolgálja.
- Az „Európai digitális menetrend” a nagy sebességű internet bővítésének felgyorsítását és az egységes digitális piac előnyeinek háztartások és vállalkozások általi kiaknázását tartja szem előtt.
- Az „Erőforrás-hatékony Európa” a gazdasági növekedés és az erőforrások felhasználásának szétválasztását, az alacsony szén-dioxid-kibocsátású

gazdaság felé való elmozdulás elősegítését, a megújuló energiaforrások növekvő mértékű alkalmazását, a szállítási ágazat modernizálását és az energiahatékonyság ösztönzését szolgálja.

– Az „Iparpolitika a globalizáció korában” a vállalkozások (különösen a kkv-k) üzleti környezetének javítását és a világszinten versenyképes, erős és fenntartható ipari bázis kifejlesztésének támogatását célozza.

– Az „Új készségek és munkahelyek menetrendje” a munkaerőpiacok modernizálását célozza, és arra törekszik, hogy lehetővé tegye az emberek számára készségeik egész életen át történő fejlesztését, hogy ezáltal növekedjen a munkaerőpiacon való részvétel, és – többek között a munkavállalók mobilitása révén – közeledjen egymáshoz a munkaerő-piaci kínálat és kereslet.

– A „Szegénység elleni európai platform” célja olyan szociális és területi kohézió biztosítása, ahol a növekedés és a munkahelyteremtés előnyeit széles körben megosztják, a szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élők pedig méltóságban, a társadalom aktív tagjaiként élhetnek.

Ez a hét kiemelt kezdeményezés az EU-ra és a tagállamokra nézve egyaránt kötelező lesz. Az uniós eszközöket – az egységes piacot, a pénzügyi eszközöket és a külpolitikai eszközöket – teljes mértékben mobilizálni kell a problémák kezelése és az Európa 2020 céljainak elérése érdekében. Azonnali prioritásként a Bizottság modellezni fogja a válságkezelő intézkedések leépítésére vonatkozó hiteles stratégia meghatározásához, a pénzügyi rendszer reformjának folytatásához, a hosszú távú növekedést megalapozó költségvetési konszolidációhoz és a gazdasági és monetáris unió belüli koordináció megerősítéséhez szükséges lépéseket. Ahhoz, hogy eredményeket érjünk el, erős gazdasági irányítást kell megvalósítanunk. Az Európa 2020 két pilléren nyugszik: a fent kifejtett, a prioritásokat a kiemelt célokkal ötvöző tematikus megközelítésen, illetve a tagállamokat a fenntartható növekedéshez és államháztartáshoz való visszatérésre vonatkozó stratégiáik kidolgozásában segítő ország jelentéseken. Uniós szinten az uniós prioritásokra és célkitűzésekre irányuló, integrált iránymutatásokat fogadunk el.

A tagállamoknak ország specifikus ajánlásokat teszünk majd. Ha a tagállamok ezeket az ajánlásokat nem teljesítik megfelelően, politikai figyelmeltetésben részesülnek.

Az Európa 2020-ról a Stabilitási és Növekedési Paktumról szóló értékeléssel egy időben tesznek jelentést, különválasztva az eszközöket és megtartva a paktum egységét.

Az új stratégia kapcsán központi szerepet tölt majd be az Európai Tanács, ő lesz a stratégia gazdája. A Bizottság felügyeli majd a célok megvalósítása érdekében tett lépéseket, megkönnyíti a politikai eszmecserét, és megteszi a kiemelt uniós kezdeményezésekkel kapcsolatos intézkedések és haladás irányításához szükséges javaslatokat. Az Európai Parlament a polgárok mobilizálását biztosítja, és társjogalkotóként foglalkozik a kulcsfontosságú kezdeményezésekkel. Ennek a partnerségi megközelítésnek ki kell terjednie az uniós bizottságokra, a nemzeti parlamentekre, a nemzeti, helyi és regionális

hatóságokra, a szociális partnerekre, az érdekelt felekre és a civil társadalomra, hogy mindenki hozzájáruljon jövőképünk megvalósulásához.

3.3 További EU-s gazdaságpolitikai és foglalkoztatáspolitikai iránymutatások

Az Európai Tanács 2010. júniusi ülésén elfogadta az EU 2020-as stratégiájának megvalósulását segítő gazdaságpolitikai iránymutatásokat (1-6). A foglalkoztatáspolitikai iránymutatásokat (7-10) az Európai Parlamenttel való konzultációt követően, várhatóan 2010. októberében fogadják el. A tagállamoknak az elfogadott, 2014-ig változatlan iránymutatások alapján az idei évben kell saját programjaikat kidolgozni.

Az „Európa 2020 integrált iránymutatás” a következő iránymutatásokból áll, amelyek közül részletesen a foglalkoztatáspolitikai iránymutatásokat mutatjuk be:

1. iránymutatás: A közpénzügyek minőségének és fenntarthatóságának biztosítása.
2. iránymutatás: A makrogazdasági egyensúlyhiányok kezelése.
3. iránymutatás: Az euró övezeten belüli egyensúlyhiányok csökkentése.
4. iránymutatás: A K+F-hez és az innovációhoz nyújtott támogatások optimalizálása, a tudásháromszög erősítése és a digitális gazdaság potenciáljának felszabadítása.
5. iránymutatás: Az erőforrás-hatékonyság növelése és az üvegházhatást okozó gazok kibocsátásának csökkentése.
6. iránymutatás: Az üzleti és a fogyasztói környezet javítása, valamint az ipari bázis korszerűsítése a belső piac teljes körű működésének biztosítása érdekében.

7. iránymutatás: A munkaerő-piaci részvétel növelése és a strukturális munkanélküliség csökkentése:

Az aktiválás a munkaerő-piaci részvétel növelésének a kulcsa. A tagállamoknak integrálniuk kell munkaerő-piaci politikáikba az Európai Tanács által jóváhagyott, a rugalmas biztonságra vonatkozó elveket, és az Európai Szociális Alap és más uniós alapok támogatásainak megfelelő felhasználása révén alkalmazniuk kell azokat annak érdekében, hogy nőjön a munkaerő-piaci részvétel, leküzdhetővé váljon a szegmentáció, az inaktivitás és a nemek közötti egyenlőtlenség, ugyanakkor pedig csökkenjen a strukturális munkanélküliség. A rugalmasság és a biztonság fokozására irányuló intézkedéseknek kiegyensúlyozottnak kell lenniük, és kölcsönösen erősíteniük kell egymást. A tagállamoknak ezért rugalmas és megbízható munkaszerződéseket, aktív munkaerő-piaci és a munkaerő mobilitását elősegítő politikákat kell kialakítaniuk, létre kell hozniuk az egész életen át tartó tanulás hatékony rendszerét, valamint megfelelő szociális biztonsági rendszereket kell felállítaniuk annak érdekében, hogy – a munkanélküliek jogainak és aktív munkakeresésre vonatkozó kötelességének egyértelmű megállapításával együtt – biztosítottak legyenek a zökkenőmentes munkaerő-piaci átmenetek. A szociális partnerekkel közösen kellő figyelmet kell fordítani a munkahelyi, belső rugalmas biztonságra.

A tagállamoknak erősíteniük kell a szociális párbeszédet, és a munkaerő-piaci szegmentáció kezelése érdekében intézkedéseket kell hozniuk a bizonytalan foglalkoztatás, az alulfoglalkoztatás és a nem bejelentett foglalkoztatás megszüntetésére. Jutalmazni kell a szakmai mobilitást. Foglalkozni kell a munkahelyek minőségének és a foglalkoztatási feltételeknek a kérdésével. A tagállamoknak küzdeniük kell a foglalkoztatottak körében is jelen levő szegénység ellen, és elő kell mozdítaniuk a munkahelyi egészséget és biztonságot. Megfelelő szociális biztonságot kell garantálni a meghatározott idejű szerződéssel foglalkoztatottak és az önálló vállalkozók számára is. A foglalkoztatási szolgálatok fontos szerepet játszanak a munkaerő-piacon nem jelenlevők aktiválásában, valamint a kereslet és a kínálat megfeleltetésében, ezért e szolgálatokat meg kell erősíteni annak érdekében, hogy már korai szakaszban személyre szabott szolgáltatásokat nyújthassanak, valamint aktív és megelőző jellegű munkaerő-piaci intézkedéseket hozhassanak és mindenki előtt nyitva álljanak, ideértve a fiatalokat, a munkanélküliség által fenyegetetteket és a munkaerő-piactól leginkább eltávolodott személyeket is.

A munkavállalás kifizetődévé tételét célzó szakpolitikák továbbra is fontosak. A versenyképesség és a munkaerő-piaci részvétel – különösen az alacsony képzettségűek részvételének – növelése érdekében a tagállamoknak a 2. gazdaságpolitikai iránymutatással összhangban ösztönözniük kell a béralku megfelelő keretfeltételeinek a megteremtését, valamint a munkaerő költségeinek az árstabilitási és termelékenységi tendenciákkal összhangban való alakulását. A munkaerő-piaci részvétel növelése és a munkaerőigény ösztönzése érdekében a tagállamoknak felül kell vizsgálniuk adó- és ellátási rendszereiket, valamint az állami szolgálatok azon képességét, hogy megfelelő támogatást nyújtsanak. A tagállamoknak az aktív idősödést, a nemek közötti egyenlőséget – az egyenlő javadalmazást is beleértve, valamint a fiatalok, a fogyatékossgal élők, a legális migránsok és egyéb kiszolgáltatott csoportok munkaerő-piaci integrációját.

A munka és a magánélet közötti egyensúly megteremtését célzó politikáknak a megfizethető gyermekgondozás és az innovatív munkaszervezés biztosításával a foglalkoztatási ráta növelésére kell irányulniuk, különösen a fiatalok, az idősebb munkavállalók és a nők körében. A tagállamoknak el kell hárítaniuk továbbá a munkaerő-piacra újonnan érkezők munkaerő-piacra való belépése előtt álló akadályokat, elő kell mozdítaniuk az önfoglalkoztatást, a vállalkozói szellemet és a munkahelyteremtést a foglalkoztatás minden területén, ideértve a környezet védelméhez és helyreállításához hozzájáruló ún. zöld foglalkoztatást és az ápolást is, és elő kell mozdítaniuk a szociális innovációt.

8. iránymutatás: A munkaerő-piaci igényeknek megfelelő, képzett munkaerő, a munkahelyek minőségének javítása és az egész életen át tartó tanulás ösztönzése:

A tagállamoknak a jelenlegi és jövőbeli munkaerő-piaci igényeknek megfelelő tudás és készségek biztosítása révén erősíteniük kell a foglalkoztathatóságot és a termelékenységet. A minőségi alapoktatás és a vonzó szakképzés mellett hatékony ösztönzőkkel kell előmozdítani az egész életen át tartó tanulást a foglalkoztatottak és a nem foglalkoztatottak körében, megadva ily módon az

esélyt minden felnőtt számára, hogy tovább képezze magát vagy szakmájában előre lépjen, legyőzze a nem sztereotípiákat; ugyanebből a célból felnőttoktatási lehetőségeket kell biztosítani és célzott bevándorlási és integrációs politikát kell kialakítani. A tagállamoknak az elsajátított kompetenciák elismerésére szolgáló rendszereket kell kialakítaniuk, fel kell számolniuk a munkavállalók földrajzi és foglalkozási mobilitása előtt álló akadályokat, valamint elő kell mozdítaniuk a kreativitást, innovációt és vállalkozói szellemet szolgáló transzverzális kompetenciák elsajátítását. Az erőfeszítéseknek mindenekelőtt az alacsony képzettségű, illetve elavult készségekkel rendelkező személyek támogatására, az idősebb munkavállalók foglalkoztathatóságának növelésére, a magasan képzett munkavállalók – ideértve a tudományos, matematikai és technológiai területeken alkalmazott kutatókat és nőket – képzésének, készségeinek és tapasztalatainak fejlesztésére kell összpontosítaniuk. A szociális partnerekkel és a vállalatokkal együttműködésben a tagállamoknak – az új álláshelyekről és – lehetőségekről adott rendszeres tájékoztatás, a vállalkozói készség erősítése és a szükséges készségek jobb előrejelzése mellett – javítaniuk kell a képzési lehetőségekhez való hozzáférést és meg kell erősíteniük az oktatási és pályaaorientációt. Közös kormányzati, egyéni és munkáltatói pénzügyi hozzájárulások révén ösztönözni kell a humán erőforrás fejlesztésébe való beruházást, a készségek fejlesztését és az egész életen át tartó tanulási programokban való részvételt. A fiatalok – elsősorban a nem dolgozó, illetve oktatásban vagy képzésben nem résztvevő fiatalok – támogatására a tagállamoknak a szociális partnerekkel együttműködésben olyan rendszereket kell létrehozniuk, amelyek segítik az első munkába állást, a munkatapasztalatok szerzését, továbbtanulási és továbbképzési lehetőségeket – például szakmai gyakorlatokat – kínálnak, és a fiatalok munkanélkülivé válása esetén gyorsan beavatkoznak. A készségfejlesztés és az előrejelző politikák terén elért eredmények rendszeres nyomon követése segíthet a fejlesztésre szoruló területek azonosításában, és fokozhatja az oktatási és képzési rendszereknek a jelenlegi és jövőbeli munkaerő-piaci igényekre – így az alacsony széndioxidkibocsátású gazdaság és az erőforrás-hatékony gazdaság igényeire – való reagáló képességet. E célok teljesítése érdekében a tagállamoknak adott esetben mozgósítaniuk kell az Európai Szociális Alap és más uniós alapok keretében biztosított forrásokat. A munkaerőigény ösztönzését célzó politikákat humántőke-beruházásokkal lehet kiegészíteni.

9. iránymutatás: Az oktatási és képzési rendszerek teljesítményének javítása minden szinten, valamint a felsőoktatásban résztvevők számának növelése:

A minőségi oktatás és képzés mindenki számára történő biztosítása és az oktatási eredmények javítása érdekében a tagállamoknak hatékony beruházásokat kell végrehajtaniuk az oktatási és képzési rendszerek terén, elsősorban az uniós munkaerő képzettségi szintjének növelése céljából, lehetővé téve, hogy a munkaerő megfeleljen a modern munkaerőpiacok és általában a társadalom gyorsan változó igényeinek. Az egész életen át tartó tanulás elveivel összhangban a fellépésnek az oktatás minden területére ki kell terjednie (a kisgyermekkorú neveléstől és az iskolától kezdve a felsőoktatáson és a szakoktatáson és szakképzésen át a felnőttképzésig), figyelemmel az informális és nem formális tanulásra is. A reformoknak azon kulcskompetenciák elsajátítását kell célozniuk, amelyekre mindenkinek szüksége van ahhoz, hogy

sikeresen boldoguljon a tudásalapú gazdaságban, mindenekelőtt a foglalkoztathatóság tekintetében, a 4. iránymutatásban szereplő prioritásokkal összhangban. Ösztönözni kell a tanulók és a tanárok nemzetközi mobilitását.

Lépéseket kell tenni annak érdekében is, hogy a fiatalok és az oktatók tanulmányúttjai általános gyakorlattá váljanak. A tagállamoknak nyitottabbá és relevánsabbá kell tenniük az oktatási és képzési rendszereket, elsősorban rugalmas tanulási lehetőségeket biztosító nemzeti képesítési keretrendszerek kialakítása, valamint az oktatási/képzési rendszerek és a munka világa közötti partnerségek kialakítása révén. A tanári szakmát vonzóbbá kell tenni, és figyelmet kell fordítani a tanárok alapképzésére és folyamatos szakmai továbbképzésére. A felsőoktatást nyitottabbá kell tenni a nem hagyományos tanulók számára is, és növelni kell a felsőfokú vagy azzal megegyező oktatásban való részvételt. A nem dolgozó, illetve oktatásban vagy képzésben nem részt vevő fiatalok számának csökkentése érdekében a tagállamoknak meg kell tenniük minden szükséges lépést a korai iskolaelhagyás megakadályozására.

10. iránymutatás: A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem:

A foglalkoztatási lehetőségek kiterjesztése lényeges eleme a szegénység megelőzésére és csökkentésére, valamint a társadalomban és a gazdaságban való teljes körű részvétel előmozdítására irányuló integrált tagállami stratégiáknak. Ebből a célból a megfelelő módon fel kell használni az Európai Szociális Alapot és más uniós alapokat. Az erőfeszítéseknek az egyenlő lehetőségek biztosítására kell irányulniuk, többek között a magas színvonalú, megfizethető és fenntartható szolgáltatásokhoz való hozzáférés mindenki számára történő biztosítása révén, különösen a szociális területen. A közszolgáltatások (így az on-line szolgáltatások is, a 4. iránymutatással összhangban) fontos szerepet játszanak ebben a tekintetben. A tagállamoknak hatékony intézkedéseket kell hozniuk a hátrányos megkülönböztetés ellen. Az emberek öntudatosságának növelése és a munkaerő-piacról leginkább eltávolodottak munkaerő-piaci részvételének az előmozdítása, valamint a foglalkoztatottak körében jelen lévő szegénység leküzdése elősegíti a társadalmi kirekesztés elleni küzdelmet. Ehhez javítani kell a szociális védelmi rendszereken, elő kell segíteni az egész életen át tartó tanulást és fejleszteni kell az aktív befogadást elősegítő, átfogó politikákat, hogy az emberek életük különböző szakaszaiban lehetőségeket kapjanak, és hogy megvédjük őket a kirekesztődés veszélyétől, különös tekintettel a nőkre.

A szociális védelmi rendszereket – beleértve a nyugdíjakat és az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést – korszerűsíteni kell és e rendszereket teljes mértékben ki kell aknázni, hogy azok megfelelő jövedelemtámogatások és szolgáltatásokat biztosítsanak, és ily módon gondoskodjanak a társadalmi kohézióról, de ezzel egyidejűleg pénzügyileg fenntarthatók maradjanak és ösztönözzék a munkaerő-piaci részvételt. Az ellátási rendszereknek az átmenetek alatti jövedelembiztonság garantálására és a szegénység csökkentésére kell összpontosítaniuk, különösen a társadalmi kirekesztettség által leginkább fenyegetett csoportok – például a gyermeküket egyedül nevelő szülők, a kisebbségek a romákat is beleértve, a fogyatékkal élőket, a

gyermekek és a fiatalok, az időskorú nők és férfiak, a legális migránsok és a hajléktalanok tekintetében. A tagállamoknak a leginkább kiszolgáltatottak támogatása érdekében aktívan támogatniuk kell a szociális gazdaságot és a szociális innovációt. Az intézkedéseknek a nemek közötti egyenlőség előmozdítását is célozniuk kell.

3.4 Hazai fejlesztéspolitikai környezet

A stratégia készítésével egy időben több párhuzamos és kapcsolódó tervezési folyamat is zajlott, többek közt az Országos Területfejlesztési Koncepció újratervezése, a Nemzeti Fejlesztési Terv korrekcióinak megfogalmazása. A stratégia kialakításakor ezért szükségesnek láttuk ezen tervek korábbi verzióinak figyelembevételét, illetve a stratégia célját, tartalmát oly módon határoztuk meg, hogy a konkurens fejlesztési stratégiák egymás mellett élésének problémáját elkerüljük.

Jelen stratégia ezért a regionális és országos szintű tervek, kezdeményezések foglalkoztatási helyzetet javító kitörési pontjait szintetizáló terv, ami nem tekinthető általános jellegű kistérségi fejlesztési stratégiának. A stratégiába azok a kitörési lehetőségek, célok kerültek beillesztésre, amelyek a kistérségi foglalkoztatási helyzet jelentős javulásához járulhatnak hozzá.

Országos Fejlesztési Koncepció

Az Országgyűlés 96/2005. (XII. 25.) OGY határozatával elfogadta az Országos Fejlesztéspolitikai Koncepciót, Magyarország hosszú távú, 15 éves fejlesztési koncepciójaként.

Az Országgyűlés a következő stratégiai célok elérését tűzte ki 2020-ig az ország fejlesztéspolitikája számára:

1. a versenyképesség tartós növekedésének elősegítése;
2. a foglalkoztatás bővítése;
3. a versenyképes tudás és műveltség növelése;
4. a népesség egészségi állapotának javítása;
5. a társadalmi összetartozás erősítése;
6. a fizikai elérhetőség javítása;
7. az információs társadalom kiteljesítése;
8. a természeti értékek megőrzése és az erőforrások, valamint a környezeti értékek fennmaradása és fenntartható fejlődés elvének biztosítása;
9. kiegyensúlyozott területi fejlődés biztosítása.

A fejlesztéspolitika stratégiai céljai mellett meghatározásra kerültek azok a horizontális szempontok, amelyek érvényesítését a fejlesztéspolitika valamennyi szintjén, a tervezéstől a végrehajtásig figyelembe kell venni. Ezek:

- a fenntartható fejlődés érvényesülése;
- az esélyegyenlőség biztosítása;
- az info-kommunikációs technológia széles körű alkalmazási feltételeinek megteremtése;
- a foglalkoztatás növelése;
- a biztonság szempontjainak érvényesítése.

Országos Területfejlesztési Kon koncepció

Az OTK az Országos Fejlesztéspolitikai Koncepcióval (OFK) szoros összhangban készült, a két tervdokumentum egymást kiegészíti. Az OTK elsősorban a területi jelenségekre és folyamatokra vonatkoztatva értelmezi az OFK fejlesztési elveit, ahol szükséges, ott speciális területi elveket is bevezet. Továbbá földrajzilag orientálja az OFK célkitűzéseit, és sajátos területi megfontolásokkal gazdagítja azokat.

A foglalkoztatottság *területi különbségeinek vizsgálata* során megállapítja, hogy azok összefüggenek a gazdaság teljesítőképességével, befolyásolják a lakosság jövedelmi viszonyait, életkörülményeit. Jelenleg Magyarországon még a foglalkoztatás szempontjából relatíve kedvező helyzetű térségek, régiók is számos munkaerő-piaci problémával küzdenek, melyet regionális szinten kezelni kell. Az *ágazati szinten* megvalósuló intézkedéseknek figyelembe kell venniük a területi szempontokat, és törekedniük kell arra, hogy azok az egyes kistérségek, régiók szintjén is a foglalkoztatás bővítését szolgálják, így leginkább a területi versenyképesség növeléséhez, a területi felzárkózáshoz és a fenntarthatóság érvényesítéséhez járuljanak hozzá.

A jelentős területi különbségek miatt mindenképpen indokolt a döntések, támogatások megyei, regionális szintű, jelenleg is működő decentralizált gyakorlatának folytatása. - A külső és belső perifériákon, elmaradott térségekben valamint a vidékies (rurális) térségekben a foglalkoztatottság növeléséhez elengedhetetlen a fizikai elérhetőség növelése, a távmunka különböző formáinak támogatása, a gazdaság igényeihez igazodó átképzés fejlesztése, az inaktívak visszavezetése a munka világába, a foglalkoztatás és a szociális szolgáltatások koordinációján alapulva;

- Fontos a régiók gazdasági igényeihez igazodó munkaerő-kínálat biztosítása, az át- és továbbképzések kialakítása, a szakképzés és a gazdaság közötti kapcsolatok erősítése.
- A területi partnerség, párbeszéd intézményeinek fejlesztése, a helyi koordináció megerősítése, a helyi erőforrásokra és lehetőségekre építő, széles körű partnerségen alapuló kezdeményezések támogatandók.
- A fejlesztési pólusokban a munkaerőhiány bizonyos jelei mutatkoznak. Ennek enyhítésére szükséges az átképzési programok fokozott támogatása, az oktatás, a képzés és a munkaerőpiac kapcsolatának erősítése, valamint az inaktívak bevonása a munkaerőpiacra, a foglalkoztathatóságuk javításával, valamint a család és a munkavégzés összehangolását segítő szolgáltatások elérhetővé tétele révén. A fejlesztési pólusok munkaerőhiányát, illetve a városkörnyék munkanélküliségét enyhítheti az ingázási lehetőségek javítása. Emellett szükség van a munkahelyteremtés ösztönzésére is.
- Az elmaradott térségekben, a természeti és kulturális örökségben gazdag településeken a helyi adottságokra és hagyományokra építkező, értékeket teremtő és bemutató képzéssel integrált foglalkoztatási programok javíthatják a térség népesség- és munkaerő-megtartó képességét, a fenntarthatóság érvényesüléséhez is hozzájárulva.

3.5 Az Új Magyarország Fejlesztési Terv TÁMOP programja

Az EU a Lisszaboni célkitűzések között kiemelten kezeli a foglalkoztatottság növelését, ehhez illeszkedően a korábbi Nemzeti Akcióprogram foglalkoztatásra vonatkozó fejezete is erre épül. A közösségi iránymutatások szerint az infrastruktúrába, vállalkozásfejlesztésbe és kutatásba történő beruházás növeli a munkalehetőségek számát, mind rövid távon, az elsődleges hatások eredményeként, mind pedig hosszú távon, a versenyképességre gyakorolt kedvező hatásai eredményeként. Annak érdekében, hogy e beruházások által a lehető legnagyobb mértékig fokozzák a foglalkoztatást, valamint kiváló minőségű állandó munkahelyeket hozzanak létre a NAP a növekedésért és a foglalkoztatásért még a 2005 és 2008 közötti periódusra fogalmazott meg intézkedéseket, ezáltal mind az I. Nemzeti Fejlesztési Terv utolsó éveit, mind a II. Nemzeti Fejlesztési Terv első éveit lefedte. Ennek megfelelően az *Új Magyarország Fejlesztési Program* - összhangban a megfogalmazott NAP-pal - a növekedésre, a foglalkoztatottság bővítésére, a társadalmi összetartozás erősítésére, a valós konvergenciára törekszik a 2013-ig tartó időszakban.

Magyarország a lisszaboni reformprogramját, a Nemzeti Akcióprogramot (NAP) az alábbi prioritások szemmel tartásával nyújtotta be:

- a gazdaság növekedés pénzügyi fenntarthatóságának biztosítása,
- a vállalkozási feltételek javítása,
- a foglalkoztatás szintjének növelése,

mindezekkel pedig a meglévő humán erőforrást kellene fejleszteni, és még inkább ki kell aknázni.

Hazánkban a 2010-es Országgyűlési választásokat követően megalakult új kormány várhatóan változtat az UMFT-n belüli Társadalmi Megújulás Operatív Programon belüli súlypontokon, de jelenleg ez a foglalkoztatási terület érvényes operatív programja, így a jelenlegi verzióját kellett figyelembe vennünk a tervezési környezet feltérképezése során. A Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP) célja olyan beavatkozások sikeres végrehajtása a 2007-2013-as programozási periódusban, amelyek az egész

ország lakosságát érintik, és amelyekhez az infrastrukturális háttérrel, a minőségi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést elsősorban a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program (TIOP), illetve a regionális operatív programok biztosítják.

A program költségvetése 4 097 080 055 euró. Finanszírozásának háttérét az Európai Szociális Alapon keresztül 85%-ban az Európai Unió biztosítja, 15%-ban pedig a kapcsolódó hazai források képezik. A program területi jogosultsága kiterjed Magyarország teljes területére, azaz a „Konvergencia” célkitűzés alá tartozó hat régió, valamint a „regionális versenyképesség és foglalkoztatás” célkitűzés alá tartozó Középmagyarországi régió területére.

A Társadalmi Megújulás Operatív Program az ÚMFT átfogó céljaihoz, a foglalkoztatás bővítéséhez és a tartós növekedéshez elsősorban a munkaerőpiac kínálati oldalára irányuló intézkedésekkel, az emberi erőforrások fejlesztésével járul hozzá. A gazdaság rendelkezésére álló munkaerő-kínálat növekedésében rejlő lehetőségek csak akkor használhatók ki, ha növekszik az álláskeresési aktivitás, csökken a munkaerő-piaci és társadalmi diszkrimináció mértéke, javul az összhang a keresett és a kínált képzettségek, képességek között, továbbá az egészségkultúra fejlődése által nő az egészséges munkaerő aránya.

A foglalkoztatás bővítéséhez tehát az aktivitás növelésén keresztül vezet az út. Ezért a Társadalmi Megújulás Operatív Program átfogó célja a munkaerő-piaci részvétel növelése. Ezen célt elsősorban az emberi erőforrások minőségének javításával, az alábbi specifikus célok megvalósításán keresztül szeretné a program elérni, melyhez a foglalkoztatás, az oktatás és képzés, a szociális terület, az egészségügy, a kultúra és a közművelődés eszközrendszerére, továbbá antidiszkriminációs eszközökre egyaránt szükség van.

Specifikus célok:

- A munkaerő-piaci kereslet és kínálat összhangjának javítása
- Az aktivitás területi különbségeinek csökkentése
- A változásokhoz való alkalmazkodás segítése
- Az egész életen át tartó tanulás elősegítése
- Az egészségi állapot és a munkavégző-képesség javítása
- A társadalmi összetartozás erősítése, az esélyegyenlőség támogatása

Prioritások és beavatkozási területek:

- 1.) A foglalkoztathatóság fejlesztése, a munkaerőpiacra való belépés ösztönzése
 - A foglalkoztatási szolgálat fejlesztése, integrált munkaügyi és szociális rendszer kialakítása
 - Munkaerő-piaci aktivizálás, megelőzés és képzés
 - Szociális gazdaság, innovatív és helyi foglalkoztatási kezdeményezések és megállapodások
- 2.) Alkalmazkodóképesség javítása
 - A képzéshez való hozzáférés segítése

- A munkaerő-piaci alkalmazkodást segítő intézményrendszer fejlesztése
- A szervezetek alkalmazkodóképességének fejlesztése

3.) Minőségi oktatás és hozzáférés biztosítása mindenkinek

- A kompetencia alapú oktatás elterjedésének támogatása
- A közoktatási rendszer hatékonyságának javítása, újszerű megoldások és együttműködések kialakítása
- A halmozottan hátrányos helyzetű és a roma tanulók szegregációjának csökkentése, esélyegyenlőségük megteremtése a közoktatásban
- Az eltérő oktatási igényű csoportok oktatásának és a sajátos nevelési igényű tanulók integrációjának támogatása, az interkulturális oktatás

4.) A Felsőoktatás tartalmi és szervezeti fejlesztése a tudásalapú gazdaság kiépítése érdekében

- A felsőoktatás minőségének javítása az egész életen át tartó tanulóval összhangban
- A felsőoktatás K+F+I+O kapacitásainak bővítése a vállalkozásokkal való szerves együttműködés kiépítésének szolgálatában

5.) Társadalmi befogadás, részvétel erősítése

- A kiemelt leghátrányosabb helyzetű térségek, valamint a településen belüli szegregáció csökkentését célzó komplex fejlesztések támogatása
- Beruházás a jövőnkbe: gyermek és ifjúsági programok
- A halmozottan hátrányos helyzetű csoportok szociális ellátórendszerhez és szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása munkaerő-piaci integrációjuk előmozdítása érdekében
- A szociális ellátórendszer fejlesztése, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása
- A helyi közösségek és a civil társadalom fejlesztése
- A társadalmi kohézió erősítése bűnmegelőzési és reintegrációs programokkal

6.) Egészségmegőrzés és egészségügyi humánerőforrás-fejlesztés

- Egészségfejlesztés és egészségtudatos magatartásra ösztönzés
- Egészségügyi szerkezetátalakítást támogató humánerőforrás- és szolgáltatásfejlesztés

A TÁMOP 1.4.4. támogatási konstrukciójának bemutatása

„Helyi és határon átnyúló foglalkoztatási megállapodások”

Alapvető célok

A foglalkoztatási együttműködési megállapodás a térségi szereplők szerződésben rögzített összefogása annak érdekében, hogy feltérképezzék a kistérségükben, régiójukban a munkahelyteremtés, a humánerőforrás-fejlesztés lehetőségeit, összehangolják a helyi erőforrásokat, közös stratégiát, cselekvési tervet dolgozzanak ki, és valósítsanak meg a foglalkoztatás bővítésének elősegítése érdekében. A foglalkoztatáspolitiká decentralizálása, a helyi és a határon átnyúló foglalkoztatási fejlesztések megalapozása alapvető fontosságú a foglalkoztatottsági szint növelése és a munkanélküliség csökkentése érdekében, hiszen a meglévő eszközökkel a munkaerőpiacról tartósan kiszorult rétegek problémái csak részben kezelhetők. Ehhez elengedhetetlen a helyi szinten kompetens, a lokális kérdésekben döntéshozóként és végrehajtóként egyaránt hatékonyan eljárni képes, a helyi lehetőségeket ismerő, és

erőforrásokat koncentrálni tudó helyi „intézményesített” együttműködések létrehozása, melyhez az EU-s „best practice”-ként megismert foglalkoztatási paktum, mint eszköz megoldást jelent. A konstrukció célja helyi (kistérségi), regionális, illetve határon átnyúló foglalkoztatási megállapodások létrehozása.

A foglalkoztatási problémák nem állnak meg az országhatárokon, ezt már naponta lehet tapasztalni. Az átalakuló európai gazdasági tér egyik kitüntetett helye az államhatár, amely fokozatosan veszít jelentőségéből, de sok tekintetben akadályt képez. A fentiekkel összhangban szükség van határokon átnyúló foglalkoztatási megállapodások kidolgozására, amelyek a kistérségeknél nagyobb hatókörűek, és amelyek kellő legitimitáció esetén hatékony választ képesek adni a határ két oldalán felmerülő foglalkoztatási problémákra.

A foglalkoztatási paktumok a stratégiai célok elérése, a foglalkoztatás szintjének növelése, a gazdaságfejlesztés érdekében elemzik a térség foglalkoztatási helyzetét, feltárják a foglalkoztatási lehetőségeket, fejlesztik a gazdasági és a humán erőforrásokat, meghatározzák a kitörési pontokat, koordinálják és megvalósítják a fejlesztési elképzeléseket. E komplex célok elérése érdekében felkutatják a helyi, regionális, központi és uniós pénzügyi forrásokat, amelyeket összehangolnak a kistérségi szinten generált innovatív projektötletekkel.

Az elmúlt 3-4 évben bebizonyosodott, hogy helyi szinten szükség van az együttműködésre a helyi foglalkoztatási problémák megoldásában. Az Európai Unióban a foglalkoztatási paktum már bizonyított jó gyakorlat, és a hazai programok előzetes eredményei is biztatóak. A tapasztalatok szerint a térségi összefogás és kooperáció erősödött, fellendült a gazdasági szereplők, valamint az állami, az önkormányzati és a civil szféra párbeszéde, határozottan nőtt a pályázati aktivitás, az adott terület forrásszerző képessége, újabb csatlakozók léptek be a paktumokba, felmérések készültek a térség foglalkoztatási helyzetéről, a területfejlesztéssel összefüggő helyi és térségi fejlesztési szándékokról, továbbá a helyi partnerek közösen fogalmaztak meg összehangolt foglalkoztatási stratégiákat és akcióterveket, megkezdték ezek megvalósítását.

A paktumokban rejlő lehetőségek azonban még nagyrészt kihasználatlanok.

Jelen kiírás célja, a nemzetközi pozitív tapasztalatok alapján, támogatni a hazai foglalkoztatási paktumok létrejöttét.

A konstrukció két komponens keretében valósul meg:

- a) komponens: kistérségi és regionális foglalkoztatási paktumok kidolgozásának támogatása,
- b) komponens: határmenti térségek szereplői között létrejövő, határokon átnyúló foglalkoztatási megállapodások kidolgozásának támogatása.

A határon átnyúló foglalkoztatási partnerség (paktum) célja, a szakmai együttműködés kiterjesztése a munkaerőpiac szereplőire, az önkormányzatokra, a munkáltatókra és a civil szervezetekre is, a határ mentén.

A határvidékek növekvő integrációja megváltoztatja ezen térségek munkaerőpiacának helyzetét és ez új kihívásokkal jár együtt. Ilyen irányú fejlődés azonban nem csak a régi

és az új tagállamok határvidékei között, hanem az újonnan csatlakozott országok határai mentén is végbemegy. A migrációs mozgások előnyös és hátrányos munkaerő-piaci hatásokat is keltenek a határ közelében. Ez a folyamat összefügg a feketemunka és a határon átnyúló munkaerő-közvetítések nemkívánatos formáinak növekedésével.

A határvidékeken tapasztalható munkaerő-piaci problémák megoldásának lényeges előfeltétele a már meglévő intézmények megerősített transznacionális együttműködése, a munkaerőpiac intézményei és a munkaerőpiac egyéb szereplőinek határ menti, határon átnyúló együttműködések intenzívebbé tétele, közös monitoring koncepciók kidolgozása a munkaerőpiacok fejlesztése érdekében.

A konstrukció két komponens keretében valósul meg:

- a) komponens: kistérségi és regionális foglalkoztatási paktumok kidolgozásának támogatása,
- b) komponens: határ menti térségek szereplői között létrejövő, határokon átnyúló foglalkoztatási megállapodások kidolgozásának támogatása.

A határon átnyúló foglalkoztatási partnerség (paktum) célja, a szakmai együttműködés kiterjesztése a munkaerőpiac szereplőire, az önkormányzatokra, a munkáltatókra és a civil szervezetekre is, a határ mentén. A határvidékek növekvő integrációja megváltoztatja ezen térségek munkaerőpiacának helyzetét és ez új kihívásokkal jár együtt. Ilyen irányú fejlődés azonban nem csak a régi és az új tagállamok határvidékei között, hanem az újonnan csatlakozott országok határai mentén is végbemegy. A migrációs mozgások előnyös és hátrányos munkaerő-piaci hatásokat is keltenek a határ közelében. Ez a folyamat összefügg a feketemunka és a határon átnyúló munkaerő-közvetítések nemkívánatos formáinak növekedésével.

A határvidékeken tapasztalható munkaerő-piaci problémák megoldásának lényeges előfeltétele a már meglévő intézmények megerősített transznacionális együttműködése, a munkaerőpiac intézményei és a munkaerőpiac egyéb szereplőinek határ menti, határon átnyúló együttműködések intenzívebbé tétele, közös monitoring koncepciók kidolgozása a munkaerőpiacok fejlesztése érdekében.

Részcélok:

A gazdaságfejlesztés, a humán erőforrás-fejlesztés és a foglalkoztatás elősegítése érdekében a térségi, regionális szereplők közötti együttműködés kialakítása, térségi, regionális stratégiák megalkotása.

- 1) Fenntartható partnerségi hálózat létrehozása, amelynek keretében együttműködik a helyi szereplők széles köre a foglalkoztatási kezdeményezések előmozdítása érdekében.
- 2) Az együttműködés eredményeképpen a humán erőforrás fejlesztésre, gazdaságfejlesztésre és a foglalkoztatás elősegítésére irányuló stratégia kialakítása.
- 3) A paktum szervezet (irányító csoport, paktum menedzsment) létrehozása és érdemi működésének megkezdése.
- 4) A foglalkoztatási stratégiához illeszkedő, éves akcióprogramok és konkrét projekttervek kidolgozása.

Támogatható tevékenységek:

A tevékenységeket mindkét komponens esetében, két szakaszban kell végrehajtani. Az első szakasz a projekt megkezdésének napjától számítva nem lehet hosszabb, mint a projekt megvalósítás időtartamának fele. A második szakasz az első szakasz lezárását követően a projekt befejezéséig tart.

A támogatható tevékenységek:

- figyelemfelkeltés a minél szélesebb körű partnerség megteremtésére és a projekt tudatosítására az együttműködési hálózatban érintett partnerek, valamint a szélesebb nyilvánosság körében;
- a helyi foglalkoztatási stratégiák megalapozására szolgáló tanulmányok készítése, megfelelő információk és adatok hiánya esetén a megalapozott helyzetfelmérés elkészítését segítő kutatások indítása;
- szemináriumok, workshopok, konferenciák, szakmai és közösségi fórumok szervezése a stratégiaalkotási folyamat előmozdítására és az együttműködés fenntartására;
- a projekt megvalósítását segítő tudásbővítésen, tréningeken (pl. kommunikációs, csapatépítést és konfliktuskezelést szolgáló), képzéseken való részvétel;
- partnerség-építés, külföldi és/vagy belföldi tanulmányút;
- a projektben résztvevők közötti folyamatos információcsere lebonyolítása, a projekt megvalósítása során folyamatos tájékoztatás és kommunikáció az együttműködési hálózatban érintett partnerek között;
- honlap kialakítása a partnerség erősítésére és a projektekben résztvevők közötti kommunikáció megkönnyítésére;
- a projekt megvalósítása során folyamatos tájékoztatás és kommunikáció a szélesebb nyilvánosság felé;
- országos és nemzetközi, hasonló projektekhez kapcsolódó tapasztalatcsere megszervezése, országos és nemzetközi együttműködési hálózatokba történő bekapcsolódás;
- helyi foglalkoztatási stratégiák, foglalkoztatási megállapodások elkészítése, szervezeti és működési szabályzat, valamint költségvetések kidolgozása;
- helyi/kistérségi/ regionális foglalkoztatási stratégia kialakítása, megállapodások létrehozása a helyi/kistérségi/regionális gazdaságfejlesztési és nemzeti szintű foglalkoztatáspolitikai stratégiai tervekhez illeszkedve;
- a foglalkoztatási megállapodásokkal, és a foglalkoztatási stratégiával összhangban konkrét projektjavaslatok kidolgozása;
- a projekt eredményeinek terjesztését célzó kiadványok készítése, szakmai és közösségi fórumok, rendezvények szervezése;
- a regionális és nemzeti szintű foglalkoztatáspolitikai stratégiai dokumentumok számára ajánlások megfogalmazása a projekt tapasztalatainak figyelembevételével.
- projektmenedzsment és adminisztrációs tevékenységek;
- paktum menedzsment humánerőforrásának biztosítása;
- a paktum működtetéséhez köthető rendezvények szervezése;
- a helyi foglalkoztatási kezdeményezések ösztönzését és összehangolását célzó helyi/kistérségi/megyei/regionális szintű együttműködési hálózatok kialakítása, és működési feltételeinek megteremtése.
- Regionális paktumok esetében a régióban működő kistérségi szintű paktumok együttműködésének koordinálása

Kizárólag az első szakaszban végezhető tevékenységek:

- térségi (regionális, kistérségi, határon átnyúló) foglalkoztatási partnerség-építés;
- helyzetelemzés és stratégiaalkotás;
- a stratégia alkotás folyamatához, a paktum létrehozásához köthető rendezvények szervezése;
- stratégia alkotás folyamatához köthető képzések;
- új foglalkoztatási megállapodás/paktum létrehozása, szervezeti keretek megteremtése

Kötelező tevékenységek:

Fő tevékenységek:

- térségi (regionális, kistérségi, határokon átnyúló) foglalkoztatási partnerség-építés;
- helyi partnerségi szemináriumok szervezése;
- hálózatépítési tréning a partnerek számára (pl. korábban megvalósult paktumok bevonásával);
- új foglalkoztatási megállapodás/paktum létrehozása és működtetése (működtetés megkezdése);
- szervezeti keretek megteremtése, Ügyrend készítése;
- helyzetelemzés készítése, amely speciálisan a gazdasági, foglalkoztatási és képzési lehetőségekre fókuszál;
- stratégiaalkotás a helyzetelemzésre alapozva;
- akcióterv készítés, gazdaságfejlesztéshez, humánerőforrás-fejlesztéshez, foglalkoztatás bővítéshez kapcsolódva;
- a stratégia alkotás folyamatához, a paktum szolgáltatásaihoz köthető rendezvények szervezése (szakmai műhelymunkák, a dokumentumok társadalmi vitára bocsátása, a partnerségi megállapodás aláírását követően foglalkoztatási partnerségi Fórumok szervezése a széles körű nyilvánosság biztosítása céljából);
- foglalkoztatás-bővítéssel járó projekttervek kidolgozása, generálása;
- egyéb, a projektmegvalósítást segítő képzés és/vagy tréning és/vagy szakértői tanácsadás (a partnerek számára) megvalósítása;
- A megalakult foglalkoztatási partnerség szervezetei (Irányító Csoport és paktum menedzsment) működésének és – stratégiai célok megvalósításához kapcsolódó – érdemi munkájának elkezdése.

Kiegészítő tevékenységek:

- paktum menedzsment (infrastruktúra és humánerőforrás) biztosítása (stratégia alkotás folyamatához köthető képzés, szervezetfejlesztés);
- projektmenedzsment tevékenység;
- tájékoztatással, kötelező nyilvánossággal kapcsolatos tevékenységek;
- honlap létrehozása;
- az érintett térségről, a paktum bemutatásáról, szakmai kiadványok készítése;
- B komponens esetében az érintett térségről, a paktum bemutatásáról, többnyelvű szakmai kiadványok készítése.

Kötelezően elkészítendő dokumentumok:

- Helyzetfeltárás, Helyzetelemzés
- Foglalkoztatási Stratégia
- Partnerek által aláírt paktum-megállapodás

- Irányító Csoport ügyrendje
- Irányító Csoport éves munkaterve
- Foglalkoztatási projektervek kidolgozása
- 3 éves munka- és költségterv a paktum fenntarthatóságára vonatkozóan

3.6 Az Új Széchenyi Terv releváns részei

A stratégiakészítés időszakában a Kormány új Széchenyi Terve társadalmi véleményezés alatt áll, amely vélemények beérkezését követően fog elkészülni a végső tartalma. Ahogy a program előkészítésébe, úgy annak megvalósításába is alapvetően a kis- és közepes vállalkozásokat kívánja bevonni a kormány, hiszen a sikeres magyar gazdaságnak ők a zálogai. A kormány a Terv finanszírozását alapvetően az uniós források átcsoportosításával szeretné megoldani. Az ezzel kapcsolatos brüsszeli tárgyalások várhatóan az év végéig lezajlanak, és az új pályázatok 2011. elején jelennek meg.

Egymillió új munkahely, a magyar gazdaság és a vállalkozások fejlesztése hét kitörési pont mentén – ezek a legfőbb céljai a Kormány gazdasági programjának, az Új Széchenyi Tervnek. A Terv középpontjában egy nagy cél áll, amely a foglalkoztatás dinamikus bővítése (10 év alatt 1 millió új és adózó munkahely). Valóban új, a munkaerőpiac természetes mozgásán túlmutató, tartós többletet eredményező munkahelyeket kell létrehozni. Fontos az is, hogy adózó munkahelyek legyenek. Nem cél az, hogy munkára váró emberek százezrei tartósan a második munkaerőpiacon maradjanak, amely nagyon költséges az államnak is. A cél, hogy kikerüljenek a segély-munka-segély kilátástalan csapdájából.

Ezek a célok azért is fontosak, mert 2,5 millió adófizető tartósan nem képes fenntartani sem a közszolgáltatásokat, sem a nyugdíjrendszert, sem pedig a jóléti ellátásokat 10 millió ember számára.

A legnagyobb kihívást az alacsony aktivitási ráta jelenti. Kevesen dolgoznak a munkaképes lakosság körében, és ebből származik a legtöbb egyéni és közösségi probléma is. Az újraelosztás helyett növekedéspárti gazdaságpolitikát kell megvalósítani. Sokan várnak munkára, de alapvetően nem azért nem dolgoznak, mert nem akarnak, hiszen nem állnak rendelkezésre a megfelelő mennyiségű és minőségű munkahelyek. A terv a hazai kis- és középvállalkozásokra helyezi a fő hangsúlyt, hiszen ők foglalkoztatják a legtöbb embert és tartós munkahelyeket is ők képesek teremteni. A vállalkozókat kell olyan helyzetbe hozni, hogy képesek legyenek kihasználni a foglalkoztatási potenciáljukat, amellyel együtt versenyképességüket is javítják. Szükség van a hátrányos helyzetűeket segítő foglalkoztatási programokra is, de tartós megoldást csak a vállalkozókon keresztül lehet elérni.

A megfelelő üzleti környezet és feltételrendszer biztosítása érdekében az Új Széchenyi Terv a költségvetési egyensúly biztosítása mellett radikális adócsökkentést, az adónemek számának csökkentését, a vállalkozókat sújtó állam által generált adminisztrációs költségek és terhek felezését, a hazai és uniós támogatási forrásokhoz való hozzáférés egyszerűsítését, a versenytorzító egyensúlytalanságok felszámolását, a gazdasági jogbiztonság visszaállítását célozza meg.

Mindezekkel összhangban az Új Széchenyi Terv 7 kiemelt programot tartalmaz. A 7 kitörési pont és fejlesztési terület kialakítását 1,5 éves elemzői munka előzte meg. Az elkészült anyagokból 4 ágazati és 3 horizontális kitörési pont rajzolódik ki:

A 4 ágazati kitörési pont:

- egészségipar
- a zöld gazdaság
- a hálózati gazdaság
- a tudásgazdaság

A 3 átfogó kitörési pont:

- otthonteremtés
- munka- és teljesítményközpontú gazdaság
- tranzitgazdaság

A kitörési pontok közös sajátossága, hogy sokféle iparágat integrálnak, és mindegyiknél komoly esély van, hogy középtávon globális vagy európai léptékben is versenyképes termékek és szolgáltatások megjelenéséhez vezessenek. A másik fontos jellemző, hogy mindegyik terület nagyon komoly piaci potenciállal rendelkezik. Harmadik fontos szempont volt a lehatárolásban a piacteremtés, hiszen a vállalkozások fejlődéséhez új hazai és nemzetközi piacokra van szükség. Negyedikként a magas hozzáadott érték jelent meg szempontként.

Az alábbiakban az Új Széchenyi Terv 7 kiemelt programját mutatjuk be:

1. Gyógyító Magyarország – Egészségipar:

Az egészségipar magában foglalja a gyógyító-megelőző és rehabilitációs szolgáltatásokat, a kiszolgáló- és háttérágazatokat, és az ezeket megalapozó kutatásokat, az egészségtudatos életmódhoz kapcsolódó termékek gyártását és forgalmazását. A program egyrészt hazánk termásvíz készletének, geotermikus adottságainak jobb, hatékonyabb kihasználását célozza meg, másrészt az egészséget szolgáló termelő és szolgáltató iparágakat kapcsolja rendszerbe. Az egészségipar résziparainak többsége a termelés, vagy a szolgáltatás kibocsátását növeli, amely az ország versenyképességét növeli jelentős foglalkoztatási többlet létrehozása mellett. Az egészségipar fejlesztése olyan „nemzeti ipar” kifejlesztését tűzte ki célul, amely összetéveszthetetlenül jellemző hazánkra, és amellyel kapcsolatban olyan természeti és humán adottságokkal rendelkezünk, melyek stratégiai előnyt biztosíthatnak számunkra.

Az egészségipar fontos hozadékai:

- munkahelyeket teremt, erősíti a KKV szektort
- javítja a lakosság egészségi állapotát
- jól képzett szakembereket igényel, ezáltal élénkíti az oktatást-képzést
- tartós növekedést biztosít
- az ország külső energiafüggőségét csökkenti
- fenntartható mind környezeti, mind makrogazdasági, mind társadalmi szempontból
- kohéziót erősít, mivel csökkenti a területi és társadalmi különbségeket
- erősségeinkből, természeti adottságainkból, speciális tudásunkból komoly stratégiai előnyt kovácsol

A program elemei:

- egészségturizmus
- geotermikus energia hasznosítása
- növényházi kertészet
- szépségipar, kozmetikumok
- ásványvíztermelés
- gyógyszeripar
- biotechnológia, nanotechnológia
- orvosi műszergyártás
- balneológia
- horizontális aspektusok – egészségipari klaszterek
- egészségiparhoz kapcsolódó oktatás
- specializált építőipar

2. Megújuló Magyarország – Zöld gazdaságfejlesztés:

A 21. században egy ország sikere jelentős mértékben függ attól, hogy a fosszilis (nem megújuló) energiahordozókra épülő felhasználási struktúra által kiváltott problémákat (ellátásbiztonság, növekvő árak stb.) hogyan tudja kezelni az energiatakarékosság, energiahatékonyság, energiabiztonság és a megújuló energiaforrások felhasználásával.

A globális felmelegedés, a világszerte növekvő energiaigények, a fosszilis energiahordozók árainak rohamos növelése cselekvésre kényszeríti a világot, így hazánkat is. Magyarország és a környező országok az elmúlt 2 évben földgázellátási zavarnak voltak kitéve.

A gazdasági szereplőknek jó minőségben, nagy biztonsággal és versenyképes áron kell az energetikai infrastruktúrához és a szolgáltatásokhoz hozzáférni. Emellett ki kell aknázni az energetikai fejlesztésekben rejlő foglalkoztatási és gazdasági növekedést elősegítő lehetőségeket. Meg kell valósítani az ellátásbiztonságot, és csökkenteni kell az energiaimport-függőséget. Kiemelten kell ösztönözni a megújuló energiák előállítását és felhasználását, és felül kell vizsgálni az energetikáért felelős kormányzati intézmény- és eszközrendszert.

A zöld gazdaság eszközrendszerében megjelenik az energiahatékonyság-energiatakarékosság-energiaracionalizálás, a megújuló energiaforrások használatának növelése (2020-re 13%-os célt kitűzve), mezőgazdasági bionergia kihasználása, szilárd biomassa, és bio-üzemanyagok előállítása, biogáz, geotermikus energia, napenergia és szélenergia hasznosítása. Az ágazatnak jelentős foglalkoztatás bővítő potenciálja is van a gazdasági lehetőségek mellett. A foglalkoztatás növelése akkor maximalizálható, ha a biomassa előállítása a háztartásokban, családi kisvállalkozásokban, és kistérségek összefogása révén valósul meg. Ezeknek a KKV-knak nagyon fontos szerepük lehet egyes vidéki területek lakosság-megtartó képességének növelésében, és e területek folyamatos fejlődésének biztosításában. A munkahelyteremtés elsősorban a mezőgazdaságban és a hátrányos helyzetű térségekben fejti ki hatásait a biomassa begyűjtésével, illetve az energiaültetvényeken történő gazdálkodással jelentős képzetlen munkaerő foglalkoztatására nyílnak lehetőségek.

A kutatásnak, oktatásnak, képzésnek, szaktanácsadásnak kiemelt szerepe van a fejlesztési program megvalósítása során, hiszen kutatás-fejlesztés és innováció nélkül nincs fejlődés, és a zöld gazdasághoz fejlesztéséhez megfelelő szakemberekre van szükség (tervezők, kivitelezők, szerelők, karbantartók, menedzserek stb.). A finanszírozás megszervezése érdekében a Magyar Fejlesztési Bank mintájára, de attól függetlenül vagy együttműködésben Zöld Fejlesztési Bank létrehozására is szükség lenne, amely egy zöld beruházásokra szakosodott pénzügyintézet lenne.

A zöld gazdaságfejlesztési politika az alábbi eredményekkel járhat:

- felértékelődhet hazánk szerepe a klímapolitika feltételrendszerének nemzetközi szintű alakításában
- új perspektíva nyílhat a hazai agrárium, a speciális gépgyártás, az alkalmazott kutatások előtt
- megvalósulhat a mezőgazdasági termelés szerkezetének diverzifikációja, piacképes terméké konvertálható a gabonafelesleg
- akár egész százalékos nagyságrendben nőhet a GDP, javul a fizetési mérleg
- új terület nyílhat a képzési szektor számára
- jelentősen bővíthet a vidéki foglalkoztatás, csökkenthet a munkanélküliség
- mérséklődik az ország energiatartóssága, a nemzetgazdaság részben energia-önellátó lesz
- mérséklődik a CO₂ kibocsátás
- az EU által támasztott elvárások, direktívák teljesülnek
- az önkormányzati és a mezőgazdasági szektor egyaránt élhetővé és működőképessé válik
- a mezőgazdasági biomassza előállítás, feldolgozása és hasznosítása révén a vidékfejlesztés új dimenziót nyerhet

3. Otthonteremtés – Lakásprogram:

A mai magyar lakásállomány elavultsága miatt és a lakásállomány folyamatos megújítása érdekében évi 40-50 ezer lakás építése indokolt. A lakásépítésekre az ország kialakult ipari kapacitásokkal és munkaerővel rendelkezik, amely még mozgósítható. A terv a gazdaság egyik motorjának, a munkaerő mobilitás ösztönzőjének tartja a működő lakásépítési ágazatot. A programban megfogalmazott célok között szerepel, hogy 3 éven belül évi 40 ezer új lakás épüljön, célszerű létrehozni otthonteremtési tanácsadó testületet, növelni kell a lakáscélú takarékoskodást, minőségi és energiatakarékos építést kell megvalósítani, ösztönözni kell a megújuló energiaforrások felhasználását. Szociális bérlakásépítést kell elindítani, és segíteni kell az első lakás megszerzését állami segítséggel. A panellakások felújítására komplex programokra van szükség, és szükséges idősek otthonainak létesítése is.

A javasolt intézkedések:

- a lakástámogatás, gyermekvállalás, jövedelemadóztatás, energiatartósság, minőségi és legális építés összekapcsolása
- csak a gazdaságilag megtérülő felújításokat célszerű támogatni
- a lakástámogatásokat döntően az építések és az újlakás-vásárlások, felújítások támogatásán keresztül célszerű nyújtani

- akik nem engedhetik meg saját lakástulajdon megszerzését, vagy a mobilitás érdekében szükségük van rá, a modern, családi életvitelre alkalmas (min. 60 nm-es) bérlakásokat szükséges biztosítani, amelyeket később megvásárolhatnak (a terv uniós források felhasználását is tervezi bérlakásépítésekre, amelyhez komoly lobbiszükséges)
- a lakásügynek évi jelentős költségvetési forrásra van szüksége

4. Vállalkozásfejlesztés – Üzleti környezet fejlesztés:

A kis-és középvállalkozások problémáinak jó része csak komplex gazdasági, szabályozási, oktatási, intézményi reformok és infrastrukturális intézkedések révén oldható meg. A vállalkozásfejlesztésnek a nemzeti célok megvalósítására kell épülnie. Olyan programot terveznek megvalósítani, amely a vállalkozói kultúra terjesztésével és a hazai tőkefelhalmozás elősegítésével előmozdítja az ország polgárosodását. A program serkenti a munkahelyteremtés lehetőségeit és növeli a munkaerő iránti keresletet elsősorban a magyar KKV-k körében. Ehhez stabil és kiszámítható gazdasági környezetre, bürokráciacsökkentésre, adócsökkentésre van szükség. A vállalkozások fejlődésének alapfeltétele, hogy az önkormányzatok vállalkozásbarát helyi politikát folytassanak. A vállalkozások a legtöbb esetben versenyképességet gátló sarcnak érzik az iparűzési adót, miközben ezért cserébe elégtelen gazdasági infrastruktúrát és közszolgáltatásokat, bürokratikus ügyintézkedést kapnak. A megoldás azonban az állam és nem az önkormányzatok kezében van, mivel az állam elvonja a helyben keletkezett bevételek zömét (pl. SZJA 90%-át) és fejkvóta alapján visszaosztja.

Sok esetben olyan feladatokat írja elő az önkormányzatok számára, aminek nem biztosított a finanszírozása. Két út van az önkormányzatok előtt: saját bevételeket termelnek a vállalkozások megadóztatásából, vagy a fejlesztési és beruházási kiadásait faragják le. A végeredmény a magas helyi adók és a gyenge gazdasági infrastruktúra kettősége. A terv az elvonások mértékének csökkentését célozza, és az önkormányzatoknak a forrásokat a helyi gazdasági környezet fejlesztésére kell fordítania. Ennek révén új vállalkozások jöhetnek létre, a meglévők fejlődhetnek, amely újabb bevételeket jelent az önkormányzatok számára.

A vállalkozások működőképességének biztosításához stabil forgótőke finanszírozásra van szüksége (Széchenyi kártya továbbfejlesztése), és tőkére a fejlesztésekhez. Utóbbihoz az uniós források vállalkozásokhoz való átcsoportosítására, illetve hasznos, gyors és egyszerű felhasználására is szükség van. A hazai piac bővítése elsődleges feladat. A versenyfelügyelettel és a fogyasztóvédelemmel meg kell óvni a fogyasztók érdekeit, ki kell szűrti a silány termékeket, amelyek kiszorítják a magyar kisvállalkozókat a piacról. A kereskedelemben a hazai beszállítók védelme érdekében aktívabban kell használni a szabályozási eszközöket.

A magyar vállalkozásoknak a szigetszerűen működő kisvállalkozási szektorban hálózatosodásra, szövetkezésre van szükségük (integrált termelési rendszerbe szerveződni), amelyhez átgondolt állami programok (pl. klaszterek támogatása) kellene. Intézményfejlesztési, szolgáltatási oldalon a terv a felesleges párhuzamosságokkal működő vállalkozásfejlesztési intézményrendszer Nemzeti Kisvállalkozás-fejlesztési Ügynökségbe vonná össze. Az ügynökség feladata lenne egyablakos vállalkozásfejlesztési ügyfélkapcsolati pontok létrehozása az egész országban. A pontoknak alkalmasnak kell lenniük vállalkozásfejlesztési, adózási, engedélyezési, adminisztrációs kérdésben segítséget nyújtani a betérő vállalkozók, vagy

vállalkozni szándékozók számára. További cél oktató, tanácsadó, üzleti tervezést segítő, mikro hitelező funkciók ellátása is. A pontoknak aktuális helyi piaci statisztikákkal is rendelkezniük kell, amelyre az ügynökségnek országosan egy naprakész adatbázist, honlapot kell működtetnie. A honlapon szakértői adatbázist is működtetni kell (könyvelők, iparági szakértők, szervezetfejlesztők, képzők, adótanácsadók, ügyvédek, közjegyzők stb.).

A program érdemi szerepet kíván adni a kamaráknak, és felveti a kötelező kamarai tagság szükségességét is. A kamarák fontos feladatának tartják a kisvállalkozói érdekképviseleti rendszer fejlesztését. A kamaráknak fontos szerepe lehet az egyablakos vállalkozásfejlesztési rendszer végpontjainak üzemeltetésében és a kisvállalkozói mentor programban is. A kamarai törvénnyel összhangban kereskedelem-fejlesztési feladatok átadása is megvalósulhat az állam részéről. A kamarának fontos szerepe lesz a jövőben a vállalkozók szövetkezésének segítésében, a vállalkozói képzések szervezésében, és a kialakuló konfliktusok mediáció alapú kezelésében.

A közbeszerzési törvény módosítására is szükség van, hiszen a magyar vállalkozások a közbeszerzések kb. 40%-át nyerik el szemben az EU más tagállamaival, ahol ez az arány min. 70%-os. Cél, hogy Magyarországon is ez az arány alakuljon ki. A közbeszerzéseknél be kell vezetni a zöld közbeszerzések rendszerét, amely az áruk, szolgáltatások, építési beruházások esetében figyelembe veszi és preferálja a környezetvédelmi szempontok érvényesülését.

A program megfogalmazza a Kárpát-medencei gazdaságfejlesztési koncepciót is, amely kiindulópontja, hogy a magyar gazdaság szervezésének természetes földrajzi kiterjedés a Kárpát-medence. A megfelelő gazdasági lehetőségek kihasználásával az egységes magyar nemzet megmaradását és gyarapodását is el lehetne érni. A terv ennek érdekében többek között beruházás- és befektetés-ösztönzést, regionális klaszterépítést, határon átnyúló tevékenységeket végző KKV támogatási programot, továbbá szakképzési és felnőttképzési programot tervez indítani.

5. Tudomány – Innováció – Növekedés:

A gazdasági növekedés forrásai között az egyik legjelentősebb tényező az innováció. A program célja, hogy az innováció útján dinamizálja a gazdaságot, és 4 év elteltével a gazdasági növekedés az egyéb intézkedések és az innováció hajtóereje révén érje el az EU-országok között a legmagasabb értéket. Az ország K+F ráfordítása az évtized közepére érje el a GDP 1,5%-át.

A terv két átfogó feladatot kíván megoldani a következő időszakban:

1. Emelni kell széles körben a magyar gazdaság K+F- és tudásintenzitását, a feldolgozóipari és szolgáltató szektorokban működő magas növekedési potenciálú innovatív vállalatok támogatása, a KKV-k innovációs és abszorpciós kapacitásának növelése, innovatív klaszterek fejlesztése, valamint az innovációhoz szükséges hazai és nemzetközi tudásforrásokkal és piacokkal való összekapcsolódás révén.

2. Erősíteni kell Magyarország töredezett tudás-infrastruktúráit (kutatóintézetek, egyetemek) és javítani képességeiket, hogy érdemben, mérhetően hozzájárulhassanak a nemzetgazdasági célok stratégiai megvalósulásához.

A terv lényegesnek tartja az európai uniós pénzforrások gazdaságfejlesztési célú átcsoportosítását elsősorban a „high-tech”, illetve az innovatív vállalkozások felé. Fejleszteni kell az alapkutatásokat és a tudományos iskolákat, a középiskolai oktatásnak kellő súllyal kell tartalmaznia természettudományos tárgyakat. Az ágazati kutatás-fejlesztésnek a közlekedés és járműiparra, az egészségiparra, az informatikára, kreatív iparra, és az energetikai fejlesztésekre érdemes elsősorban koncentrálnia, de a versenyképes mezőgazdaság alapja is a tudomány és innováció.

6. Foglalkoztatás:

A foglalkoztatási szint felzárkózása nélkül nem lehetséges gazdasági felzárkózás. A magasabb GDP növekedési ütem mögött erősebb termelékenységi dinamika és gyorsabb foglalkoztatás-bővülés áll. A termelékenységi szintünk még mindig második a régióban, de a foglalkoztatás bővülésében nagy a lemaradásunk.

A nagyvállalatok elsősorban nem létszámbővítő beruházásokat hajtanak végre, hanem a termelékenység és az exportképesség szempontjai vezérik a beruházásaikat. A mikro és kis vállalkozások beruházásai ezzel szemben jellemzően létszámbővítéssel járnak, míg a középállalatok e két szektor között helyezkednek el.

A terv teljesüléséhez a külföldi tőke számára anyagilag vonzóvá kell tenni a magyarországi beruházásokat, segíteni kell a kis- és közepes vállalkozások fejlődését, növekedését, ösztönözve fejlesztéseiket. Az embereket anyagilag motiválni kell a munkavállalásra, hogy ne meneküljenek az inaktivitásba, a képzéseket az új gazdasági igényekhez kell igazítani. A klasszikus állami közfoglalkoztatást az „értelmes” munka irányába kell terelni (a közfoglalkoztatás azonnal munkahelyteremtés). Újra kell gondolnia vidéki, falusi közfoglalkoztatás alapjait, hiszen nagyon sok helyen már 20 éve hiányoznak a munka feltételei, a munka intézményei, a munka kultúrája. Bővíteni szükséges a szociális földprogramot (elsősorban a munkára aktiváló hatást erősítve, rövid idejű képzésekkel összekötve). Az önkormányzatok önellátását segítő foglalkoztatási lehetőségek biztosítása szükséges a jogszabályi környezet módosításával.

Paradigmaváltásra van szükség. „Első az értékteremtő munka elv alapján minden lehetséges eszközzel azok munkába állását kell támogatni, akik képesek a munkavégzésre, és a befizetések által előteremtett hagyományos pénzbeli ellátásokkal és szolgáltatásokkal azon emberek méltó megélhetését biztosítani, akik munkára képtelenek. A jobb anyagi helyzetbe kerülő embereknek emelkedik a fogyasztása, ami javítja a zömében belföldi fogyasztásra építő kis- és mikro vállalkozások növekedési esélyét.

A terv kiemelt szerepet szán az építőiparnak, a mezőgazdaságnak és a turizmusnak. Az új munkahelyek jelentős részét felsőfokú végzettség nélküli emberek számára kell a vállalkozóknak létrehozniuk, hiszen közöttük sok a munkanélküli, vagy inaktív. Az ilyen típusú új munkahelyek döntő többsége három területen jön létre: az építőipar, a mezőgazdaság és a hazai turizmus képes tömegesen felszívni a ma nem foglalkoztatott munkaerőt. Ezért ezek az iparágak a vállalkozásfejlesztési politika kiemelt figyelmére számíthatnak. Az 1 millió új munkahely másik részét a frissen végzett, sokszor több idegen nyelvet is beszélő fiatalok elhelyezkedésének megkönnyítésére kell a

vállalkozásoknak megteremteniük. Ehhez a jövő a kreatív iparoké, valamint az európai és globális szolgáltató központoké.

Ki kell alakítani tehát a rugalmas foglalkoztatás szabályait, hiszen a tipikus foglalkoztatási formák, mint például a részmunkaidő, a távmunka, az önfoglalkoztatás elterjedésével komoly foglalkoztatási többletet lehet elérni. Jelenleg azonban ha egy munkáltató egy teljes idejű foglalkoztatottat két részidejűvel szeretne kiváltani, akkor másfél, kétszer annyi adminisztrációs költséget kellene felvállalnia, ami gazdaságtalanná teszi ezt a konstrukciót.

A hagyományos, a nők anyai szerepét hangsúlyozó szemlélet, valamint a gyermekvállalás és a szakmai karrier összeegyeztethetőségére törekvők látásmódjai közötti értékkonfliktust mind a két álláspont képviselői negatívan élik meg. Ezért az államnak mindkét értékrendet el kell fogadnia, és a család és a munka összeegyeztethetőségét szolgáló intézkedései révén a választás valódi lehetőségét kell megteremtenie.

A családi és a munkahelyi kötelezettséggel összeegyeztetésének elengedhetetlen feltétele a mennyiségi és minőségi szempontból egyaránt megfelelő gyermekintézményi háttér megteremtése. A legsürgetőbb a bölcsődei ellátás fejlesztése a bölcsődével ellátatlan területeken. Szükség van a családi napközik és a családi gyermekfelügyelet dinamikus bővítésére is. E két intézmény megjelenése és széles körű elterjedése szükségessé teszi annak az újragondolását, hogy az állam milyen levek szerint támogassa a 0-3 éves gyermekek napközbeni felügyeletének megoldását. A kisgyermekes szülők számára részidős (és az egyéb atipikus) munkavégzés a család és a munka összeegyeztetésének leginkább bevált módja. A részfoglalkoztatás terjedésében áttörést jelentene, ha a közszféra nagyobb arányban élne a részidős foglalkoztatás lehetőségével. A munkáltatók fogadókészségének ösztönzésére ajánlható a Start-részmunkaidő kártya bevezetése, amely átmeneti járulék-kedvezménnyel kompenzálná a részmunkaidősök (távmunkások, bedolgozók) foglalkoztatásnak többletköltségeit.

A terv javaslatai a foglalkoztatás politikához:

- Célzott támogatásokkal segítsük a leghátrányosabb térségekben élők munkahelyhez jutását. Széles szakadék tátong az ország középső, keleti és nyugati része között (Megjegyezzük, hogy a fejlett régió kategóriájába eső Nyugat-Dunántúlon is jelentősek a területi különbségek).
- A munkahelyteremtés ösztönzéséhez, a meglévő munkahelyek megtartásához elengedhetetlen a járulékterhek csökkentése.
- A felemelkedéshez a munkán át vezet az út. A szociális ellátás nem jelent megoldást egyetlen aktív korú, munkaképes magyar ember számára sem.
- A rendszeres szociális segély célja nem lehet a munkától való távoldartás. Ma segéllyel ugyanolyan jövedelemre lehet szert tenni, mint munkával.
- Egyszerűsíteni kell a közfoglalkoztatás rendszerét.
- Cél a szürke- és fekete gazdaság kifehéritése.

- Óriási lehetőségek rejlenek az ún. atipikus foglalkoztatási formák elterjesztésében.
- Kiemelten kell segíteni az önhibájukon kívül hátrányos helyzetbe került munkavállalókat.
- Segíteni kell a pályakezdő fiatalok munkatapasztalat szerzését.
- Jól működő gazdasághoz jó szakemberek kellenek.
- Átmenetileg sem szabad magukra hagyni a munka nélkül maradtakat.
- Egyszerűsíteni kell az adminisztrációt. Ma a munkanélküliek idejük jelentős részét fölösleges sorban állásra, adminisztrációra kell, hogy fordítsák.

A vidéken élőket – különösen a vállalkozásokat – segíteni kell, hogy munkahelyeket tudjanak teremteni. Nagyon fontos, hogy olyan módon fektessék be a tőkéket, hogy a tőkebefektetés termőre fordulhasson, képes legyen az önfenntartásra, ami hosszú távon is munkahelyeket generál.

A mezőgazdaság területén segíteni kell a vállalkozásokat abban, hogy az értékesítési láncba bekapcsolódjanak, valamint a feldolgozó ipar is rájuk épülhessen. A iparfejlesztés alapja a megfelelő infrastruktúra kialakítása, alapvetően az adott térség erőforrásaira, versenyelőnyeire építkezve lehet fejleszteni az adott térségben található vállalkozásokat (pl. a mezőgazdaságra épített feldolgozó ipar, vagy borút turizmus és mezőgazdaság összekapcsolása). A turizmusban olyan horizontális szolgáltatási láncokat kell kialakítani, amelyek segítségével, több vendégéjszakát töltenek el a turisták az adott településen, illetve térségben. A közmunkák szervezését célszerű a működő vállalkozásokra bízni.

Mára a külföldi nagyvállalatok letelepedésének, de a hazai kis- és középvállalatok fejlődésnek egyik legfőbb gátjává a jól képzett szakemberek hiánya vált. Noha a rendszer adaptálását már elkezdték a hazai szakmai érdekképviseletek, napjainkra mégis egyre nyilvánvalóbb: a magyarországi vállalatok versenyképessége – a betelepült külföldi nagyoké éppúgy, mint a haza kicsiké – már csak a szakképzés rendszerének teljes átalakításával biztosítható. Szükséges továbbá, hogy a vállalkozói utánpótlást biztosító fiatalok vállalkozói képességeinek, tudásának növelése, a pozitív vállalkozói szemlélet és a kultúra formálása már az általános iskolától kezdve. A gyakorlat-orientált vállalkozásoktatást el kell terjeszteni a szakközépiskolákban és a felsőoktatásban is, hogy a fiatalok akár az iskola elvégzését követően, akár néhány év rutin megszerzése után képesek legyenek saját vállalkozást indítani. Jelenleg ezen a téren nagyon gyengén állnak a hazai oktatási intézmények, így egy központi program kell a hazai vállalkozás-oktatás fejlesztése érdekében.

A válság által leginkább sújtott ágazatok között kiemelt helyen szerepel az építőipar. Ugyanakkor jelentős az élők munkai igénye, ezért fontos ágazata lehet a gazdasági válságból való kilábalásnak.

Az élelmiszeripar fejlesztéséhez az alábbi feladatok szükségesek:

- Végre kell hajtani, az európai és globális piacokon való versenyképességhez szükséges szerkezetátalakítást.

- A továbbképzéshez megfelelő K+F háttér és marketing szükséges.
- Speciális termékeinkkel új piaci szegmensek nyitása; keleti régiós piaci lehetőségek kihasználása.
- Legyen kormányzati prioritás a hazai élelmiszeripar fenntartható fejlesztése.
- Vertikális és horizontális stratégiai együttműködések.
- A hazai mezőgazdasági nyersanyagok hazai feldolgozásának ösztönzése szabályozási, támogatási és informális eszközökkel.
- Kereskedelmi láncok erőfölényének korlátozása EU-konform és informális eszközökkel, a kormánynak nemzetközi szinten is kezdeményezőnek kellene lennie a vonatkozó EU szabályozások módosítására.
- Piacvédelem termékszabványokkal, védjeggyel.

Megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása

A megváltozott munkaképességű személy az, aki testi vagy szellemi fogyatékos, illetve akinek az orvosi rehabilitációt követően munkavállalási és munkahely megtartási esélyei testi vagy szellemi károsodása miatt csökkennek. Ezt a meghatározást veszik alapul a munkaügyi központok akkor, amikor az álláskereső nyilvántartása során megkülönböztetik a megváltozott munkaképességű álláskeresőket. A megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatása nem bővült számottevően. Következésképpen a munkahelyüket elveszítő megváltozott munkaképességű emberek jelentős része munkanélkülivé válik, majd a munkanélküli ellátások kimerítése után kiszorul a munkaerő-piacról.

7. Közlekedés – Tranzitgazdaság:

A közlekedés a gazdaság és a társadalom szerves kiszolgáló hátterét alkotja. Hasznai közé tartozik általában az elérhetőség biztosítása, a területi egyenlőtlenségek kiegyensúlyozása, a személyek, áruk és szolgáltatások mobilitásának lehetővé tétele, gazdaság- és térségfejlesztő multiplikátorok hatása, valamint közvetlenül is hozzájárul a GDP-hez. Ugyanakkor számos-nem, vagy csak részben ellentételezett – költségeket is ró a társadalomra, amelyek közösségi szinten jelentkeznek. Alapvető cél a közlekedésből származó hasznok maximalizálása a társadalmi terhek minimalizálása mellett.

Európai viszonylatban viszonylag sűrű közforgalmú közlekedési vonalhálózattal rendelkezünk, de a hálózaton megvalósuló szolgáltatás színvonala – az elővárosi közlekedés kivételével – stagnál. Települési és agglomerációs/környéki viszonylatban valós mobilitási alternatívaként tűnik fel a személygépkocsi használat mellett, de a távolsági közlekedésben már csak bizonyos feltételek mellett. A jelenleg is állami tulajdonú Volán-társaságok célszerűtlenül és gazdaságtalanul működnek, több területen a vasúttal indokolatlanul versenyezve. A (főként vidéki) társadalom továbbra is a „szociális háló” egyik fontos elemének tekinti a távolsági autóbusz- és vasúti közlekedést, ezért a szektor jelentősége túlmutat pusztán gazdasági vonatkozásain. Országunk relative jó helyzetben van, hiszen az egyéni és a közforgalmú

személyszállítás közötti munkamegosztás még mindig nem mutat akkora személygépkocsi dominanciát, mint Nyugat-Európában. Ezt a kedvező lehetőséget maximálisan ki kell aknázni a következő időszakban. A megfelelő színvonalú áruszállítás-logisztika a gazdaság versenyképességének alapvető tényezője. A közlekedésstratégiai tervezésben meg kell teremteni a közúti, vasúti és vízi közlekedési ágazatok összehangolt, az ésszerű arányok kialakulását ösztönző szabályozási keretrendszerét.

Magyar közlekedési jövőkép 2030

A megfelelő szabályozás alkalmazásával elérhetőnek tartott model split 2030-ban:

- Áruszállítás: 60% - 25% - 10% - 5% (közút-vasút-belvíz-csővezeték)
- Személyszállítás: 65% - 15% - 15% - 5% (egyéni-busz-vasúti-légi)
- Személyszállítás Budapest: 50% - 50% (közforgalmú-egyéni)

A közúti közlekedés területén jelentős súlypont-áthelyezésre van szükség. A fejlesztések súlypontját a főutak településeket elkerülő szakaszainak megépítésére, valamint a meglévő úthálózat fenntartási munkáira kell áthelyezni.

2030-ra a magyarországi közlekedési infrastruktúrának (mind műszaki, mind hálózati tekintetben), valamint ehhez szorosan kapcsolódva az infrastruktúrát használó mindenfajta járműállománynak, továbbá az előbbiekre alapozott, illetve az előbbiekből származtatott társadalmi-gazdasági mutatószámoknak, együttesen kell érniük az akkori, releváns adatok szerinti legfeljebb 10 EU-tagország átlagának legalább 90 százalékát.

Stratégia

Meg kell indítani az utas- és ügyfél-tájékoztatási rendszerek kiépítését, valamint a valódi használaton (tényleges és igazoltanallokálható költségeken) alapuló elektronikus díjfizetési rendszer kiépítését. Meg kell alapozni a hazai felsőoktatási valamint akadémiai tudományos háttér és a nemzetközi, illetve hazai vállalkozások magyarországi együttműködését, tudásközpontok működését, hogy a közúti, a vasúti és a városi, valamint elővárosi közlekedési szegmensek szolgáltatási színvonala felzárkózhasson az EU élvonalához. Támogatni kell a fejlesztések megvalósításához szükséges és alkalmas hazai háttér ipar versenyképességét – szigorú összhangban az EU szabályozásával (pl. hazai összeszerelő és karbantartó bázisok kiépítésének támogatása).

Környezetvédelem és energiafelhasználás a közlekedésben

A környezetterhelés csökkentése horizontális cél. A közlekedés környezetterhelésének jövőképét a következő külső tényezők határozzák meg: az EU klímapolitikája, a hazai klímapolitika és a hazai környezetpolitika. A környezeti erőforrások felhasználási és megújulási üteme meg kell, hogy egyezzen. A kimerülő környezeti erőforrásokra épülő gazdaság nem lehet hosszú távon sikeres. Tekintettel Magyarország kiszolgáltatottságára a fosszilis energiahordozók piacán, valamint a gazdasági növekedés ütemének fenntartására, és a környezet állapotának megőrzésére, elengedhetetlen a megújuló energiaforrásokra legalább részben történő áttérés. A megújuló energiaforrások térnyerése a közlekedés területén korlátozott lehetőséggel bír, de annál fontosabb, hogy a közlekedési munkamegosztásban kimutatható legyen az energiahatékonyság fokozódása (pl.: villamos vontatása a vasúton, hajózás támogatása, a közlekedési szövetségek hatékonyságának növelése, korszerű járműállomány használata, kerékpáros közlekedés elősegítése stb.)

Intermodalitás

A célállapotban mind a személy-, mind az áruszállításban megvalósul a közlekedési alágazatok magas szintű együttműködése. Az alágazatok helyének/szerepének kialakítása nem egymás rovására, hanem egymást kiegészítve kell, hogy megtörténjen. Az áruszállításban a kombinált szállítási módoknak reális alternatívát kell kínálniuk a tisztán közúti közlekedésre épülő szolgáltatásokkal szemben. Célként tűzendő ki a hazai intermodális logisztikai központhálózat további fejlesztése és bővítése, amely illeszkedik a nemzetközi hálózatokban is. A logisztikai szolgáltatók számára kedvező szabályozási környezetet kell kiépíteni, amelyben érdekelték az intermodális szolgáltatások előnyben részesítése iránt – ahol ez versenyképesebb. Biztosítandó a vasúti szállítás és a belvízi hajózás megfelelő szolgáltatási színvonala, ugyanis ezek nyújtják a szolgáltatás gerincét. A személyszállításban a különféle közlekedési módok közötti – egyéni vs. Közforgalmú, helyi vs. Helyközi, vasút vs. Autóbusz – átszállási pontok megfelelő kialakítására kell a hangsúlyt helyezni

3.6. A nyugat-dunántúli régió fejlesztési programjai (2007)

A „Partnerség 2007-13 Konzorcium” a Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség megbízásából a régió 5 megyei jogú városára, 3 megyéjére és a régióra vonatkozóan készítette el a 2007-13-as időszakra szóló programokat. A cél az volt, hogy a finanszírozási forrásokhoz (II. NFT) illeszkedve határozza meg a kistérség céljait és a támogatások szempontrendszerét.

A Regionális Átfogó Program 2007-ben elkészült program a 2007-2013 közötti tervezési időszakra készült, és célja az volt, hogy a finanszírozási forrásokhoz (II. NFT) illeszkedve a regionális koncepció alapján határozza meg a régió fejlesztési céljait és a támogatások szempontrendszerét. A régió mellett a „Partnerség 2007-2013 konzorcium) a 3 megyére és a megyei jogú városokra is hasonló programokat készített egységes szerkezetben, összehangoltan.

Középtávú célok

- Szakképzés, felnőttképzés, felsőoktatás hatékonyságának javítása, a Magyarországon működő legjobb szakképzési, felnőttképzési rendszer kialakítása; (Társadalom megújítási OP, Társadalom infrastruktúra OP)
- Észak-déli közlekedési tengely megépítése, ezen belül is a kamionforgalommal legterheltebb, illetve a legtöbb lakott település által érintett közlekedési szakaszokon gyorsforgalmi út megépítése; (Közlekedési OP)
- Megújuló energiaforrások minél szélesebb körben történő fenntartható hasznosítása; (Környezet és energetika OP)
- Működő klaszter programok folytatása, hatékonyságuk javítása, valamint új klaszter programok indítása a koncepcióban jelzett szakterületeken; (Regionális OP)

- Fejletlenebb kistérségek felzárkóztatása, aprófalvak elnéptelenedésének megakadályozása infrastrukturális fejlesztésekkel, munkahelyteremtést ösztönző támogatásokkal; (Nemzeti Agrár- és Vidékfejlesztési Program)
- Kkv-k fejlesztését segítő rugalmas pénzügyi támogatási és tanácsadási rendszer sikeres működtetése, valamint innováció-transzfer szolgáltatások biztosítása; (Gazdaságfejlesztési OP)
- Humán közszolgáltatások kistérségi alapú szervezése a magasabb minőségű szolgáltatások nyújtása és az intézmények működtetésének fenntarthatósága érdekében; (Regionális OP)
- Nagyvárosok gazdasági specializációjának, együttműködésének az elősegítése, hogy a régió egésze számára jelentsen fejlesztésük versenyelőnyt – különös tekintettel Győr Autopolis pólus programjának megvalósítására (Gazdaságfejlesztési OP és Regionális OP)
- Környezetvédelmi infrastruktúra kiépítésének folytatása, nagy hálózati rendszerek teljessé tétele, valamint a kistépüléseken egyedi a szennyvízkezelési beruházások elindítása; (Környezet és energetika OP és Regionális OP)

PRIORITÁSOK							
	1	2	3	4	5	6	7
Prioritás	Gazdaságfejlesztés	Humán erőforrás fejlesztés	Közlekedés	Környezetvédelem	Energia	Településfejlesztés	Turizmus
Regionális szintű Középtávú cél	Pannon Gazdasági Kezdeményezés a regionális gazdasági szerkezet megújításáért	A Nyugadunántúli emberkincsért humán közösségi szolgáltatások, az intézménygyakorlat, valamint közigazgatás megújítása	Az öt ország összekötő Nyugat-Dunántúli régió nemzetközi és belső elérhetőségének javítása	Életerünk élő és megújuló Nyugat-Dunántúli környezet-gazdálkodás, környezeti tudatosság erősítése és környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztése	Hatékony biztonságos energiaellátás és megújuló energiaforrások szélkörű alkalmazása	A település szerkezet megerősítése integrált településfejlesztési programok révén	A Pannónia örökség megújítása az épített kulturális értékeinkért
Ágazati program (központi)	K+F innováció versenyképességet A vállalkozások képessége (kiemelten kkv-k) komplex fejlesztése A modern üzleti környezet erősítése JEREMIE-típusú pénzügyi eszközök	A Foglalkoztathatóság alkalmazkodó képessége fejlesztése, Minőségi Oktatás és hozzáférhetőség biztosítása mindenkinek Az ember erőforrások fejlesztése Egészségmegőrzés és társadalmi befogadás, részvétel erősítése A Humán	Az ország és régióköz-pontok nemzetközi elérhetőségének javítása Térségi elérhetőség javítása Közlekedési módok összekapcsolása gazdasági központok intermodalitásának és közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése Városi	Egészséges, tiszta települések Vizeink kezelése Természeti értékeink kezelése Fenntartható termelési fogyasztási szokások ösztönzése	Megújuló energiaforrás felhasználás növelése Hatékony energiafelhasználás Megújuló energiahordozó termelés (célnövény-termesztés) kiterjesztése	Vidéki örökség megőrzése	Természet közeli, agriturizmus fejlesztése

		infrastruktúra fejlesztése	elővárosi közösségi közlekedés fejlesztése				
Regionális program	Mikro-vállalkozások támogatása Klaszterek támogatása Kisvállalkozások innovatív alkalmazásainak támogatása Környezet-barát energiaipar fejl., mezőgazdaság szerkezet váltás energia erdő- célnövény termesztés	Önkormányzati hatáskörbe tartozó humán közszolgáltatások fejlesztése Alapfokú nevelés-oktatás egészségügy energetikai oktatás	Kistérségi közlekedés (4 számjegyű utamellékvasút-vonalak) városi agglomerációs közösségi közlekedés bioüzemanyag előállítás, bővítés	Kistelepülések szennyvízkezelése	Megújuló energia átalakító művek kistérségi szintű preferálása Kistérségek bekapcs. energiapiacba Energetikus képzés	Nagyvárosok fejlesztése Térség központok fejlesztése Falvak fejlesztése Lepusztult települések rehabilitációja falvak települési infrastruktúrájának fejlesztése	Gyógy-termál turizmus Kulturális turizmus Tájegységi ökoturizmus Turisztikai menedzsment, marketing Turisztikai szolgáltatók

A program szerkezete

A foglalkoztatási paktumokhoz közvetlenül kapcsolódó prioritások összegzése:

Gazdaságfejlesztési prioritás céljai:

A Nyugat-dunántúli régióban a gazdaság fejlesztésének céljait az alábbiakban lehet röviden tömören összegezni:

- A régió gazdaságának regionális klasztereken alapuló megújítása és folyamatos versenyképességének biztosítása.
- A vállalkozói együttműködések, hálózatok és a klaszterekhez kapcsolódó speciális szolgáltatások fejlesztése.
- A nemzetközi és a belföldi erőforrások mobilizálása érdekében a regionális és helyi befektetés-ösztönzési tevékenységek fejlesztése.
- A regionális klaszterekhez, kulcságazatokhoz kapcsolódó K+F és innovációs kapacitásának bővítése, a vállalkozások innovációs tevékenységének javítása és támogatása.
- A régióban meglévő telephelyi infrastruktúrák bővítése, az ipari parkok szolgáltatásainak további fejlesztése, kistérségi központokban vállalkozói inkubátorok működtetése.
- KKV-k versenyképességének javítása, új vállalkozások indításának ösztönzése
- IKT alkalmazás elterjesztése a vállalkozásoknál és az üzleti környezetben
- A szakképzés és felsőoktatás regionális jellegének, munkaerő-piaci beágyazódottságának erősítése a régió gazdasága speciális igényeinek megfelelően.
- Az információhoz való hozzáférés biztosítása a legszélesebb tömegek számára

„A gazdaság fejlődését szolgáló humánerőforrás-fejlesztés regionális eszközrendszerének fejlesztése” c. intézkedés támogatható tevékenységei között megtaláljuk az alábbiakat, amelyek a paktumok fejlesztését és a paktumok regionális koordinációjának létrehozását ösztönzik:

Helyi, térségi foglalkoztatási együttműködések, partnerségek, szolgáltatások fejlesztése és a partnerséggel közösen kidolgozott akciótervekben foglalt projektek, eredmény-alapú tevékenységek ösztönzése figyelembe véve a lisszaboni stratégia hazai végrehajtására vonatkozó programdokumentumokban kijelölt irányokat is. A foglalkoztatási akciótervek keretében megvalósítandó projekteknek illeszkedniük kell és hozzáadott értéket szükséges képviselniük a gazdaság-fejlesztési prioritáson belül végrehajtandó fejlesztésekhez (pl. beruházásokhoz, gazdaságfejlesztéshez kapcsolódóan).

Tevékenységtípusok

- o megvalósíthatósági tanulmányok, integrált gazdaságfejlesztési és humánerőforrás-fejlesztési stratégiák és akciótervek készítése,
- o a paktumokban kidolgozott projektek, mintaprojektek megvalósítása a beazonosított új munkalehetőséget nyújtó területeken, szektorokban a dokumentum által megnevezett speciális célcsoportokkal

- o a helyi foglalkoztatási stratégiában és akciótervben beazonosított képzési területekhez kapcsolódó (helyi hiányszakmák, kulcságazatok) a helyi képzési kínálat átalakítására a foglalkoztatás bővítése érdekében megfogalmazott javaslatokra épülő projektek)
- o barnamezős, illetve zöldmezős beruházások által keletkező munkaerőigény kielégítéséhez kapcsolódó betanítás
- o módszertani tanácsadás, szakértői támogatás a foglalkoztatási elem megvalósításának segítésére (mentorálás), valamint a sikeres példák bemutatása, tapasztalatcsere céljából
- o szorosan a foglalkoztatáshoz szükséges készségek elsajátításához kapcsolódó képzés.

A paktumok regionális szintű koordinációjának és a szolgáltatások fenntarthatóságának biztosítása, szervezeti, jogi, gazdasági megerősítése érdekében figyelmet kell fordítani a folyamatos szakmai segítésre, az eredmények értékelésére.

Nagyrészt a TÁMOP-1.4.4. pályázatok révén az intézkedés megvalósítása folyamatban van. A meglévő 9 foglalkoztatási paktum mellett az idei évben 7 új foglalkoztatási paktum jön létre a régióban (országosan 18), amelyek egyike a jelen stratégia készítésének finanszírozását is biztosító regionális paktum. A Nyugat-dunántúli Operatív Program nem tartalmazott forrásokat a megvalósításhoz, és a foglalkoztatási akciótervek megvalósítása sajnos a TÁMOP 2009-2010-es akciótervben sem volt lehetséges.

Humánerőforrás-fejlesztési prioritás céljai:

- összetartó, szolidáris regionális társadalmi közösség, valamint aktív, kezdeményező civil társadalom kialakítása
- a társadalmi innovációk ösztönzése és terjesztése a régió társadalmának megújulása érdekében
- a közszolgáltatások szükségletekből kiinduló, hálózatelvű (térégi, mikrotérégi alapon szerveződő, az állami, civil és magán szféra bevonásával történő), összehangolt fejlesztésének megvalósítása
- a régió lakossága egészségi állapotának javítása, az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése figyelembe véve a különböző területi szintek speciális igényeit
- társadalmi felzárkózás elősegítése a munkaerő-piaci integráció érdekében, szociális ellátások bővítése, a szociális gazdaság fejlesztése
- oktatás-nevelés infrastruktúrájának, módszertanának és minőségének fejlesztése
- jól képzett, alkalmazkodóképes, a régióhoz kötődő emberi erőforrás biztosítása a regionális gazdaság számára, amely feltételezi a szakképzés, felnőttoktatás és a felsőfokú képzés hatékonyságának, eredményességének és minőségének javítása
- a régió felsőoktatásának hálózatelvű, a gazdaság igényeinek megfelelő fejlesztése, együttműködések erősítése a gazdasági szereplők bevonásával az oktatás minőségének javítása, a szakmai és területi specializáció érdekében
- az esélyegyenlőség támogatása a területi és társadalmi, gazdasági, szociális különbségek csökkentése érdekében (különös figyelemmel a régió aprófalvas településszerkezetére és a hátrányos helyzetű célcsoportok szükségleteire)

Humán erőforrás-fejlesztési intézkedések:

1. A foglalkoztathatóság javítása, a munkaerőpiacra való belépés ösztönzése és segítése.

Átfogó cél: a munkaerő-piaci részvétel és a foglalkoztatás bővítése; a népesség munkavégző képességének, vagyis a munkaerő-piac kínálati oldalának javítása összhangban a Lisszaboni Stratégia, valamint az Európai Foglalkoztatási Stratégia célkitűzéseivel.

Részcélok:

- A munkaképes, ám a munkaerő-piacon jelen nem lévő inaktív emberek gazdasági aktivizálása
- A munkaerő-piacon jelenlévő, ám veszélyeztetett csoportok – életkoruk, alacsony képzettségük miatt és a megváltozott munkaképességűek-foglalkoztathatóságának elősegítése
- A rokkantsági nyugdíj rendszerének átalakításával érintettek hatékony munkaerő-piaci integrációja
- A munkanélküli lét átlagos időtartamának csökkentése, a munkanélkülivé válás és az álláshoz jutás közti periódus lerövidítése
- A foglalkoztatási célú források koncentrálása a hátrányos helyzetű térségekbe.
- A második munkapiac fejlesztése

Tevékenységek:

- A munkaerő-piaci részvételt támogató szolgáltatások fejlesztése (ÁFSZ fejlesztése, aktív eszköztár, személyre szabott munkaerő-piaciszolgáltatások, foglalkozási rehabilitáció, fogyatékkal élők emberek foglalkoztatása, együttműködések erősítése)
Az intézkedés tervezi a régióban a helyi-térségi kezdeményezésre elindult foglalkoztatási együttműködés életben tartását, tartalommal való megtöltését.
- A munkaerő-piaci részvételt támogató szolgáltatások infrastruktúrájának fejlesztése (munkaerő-kereslet és kínálat előrejelzését szolgáló rendszerek, regionális képzési hálózatok, integrált foglalkoztatási és szociális szolgáltató rendszerek, családi élet és a munkavégzés összehangolását segítő szolgáltatások)

2. Az alkalmazkodóképesség javítása.

A prioritásban megfogalmazott célok elérése érdekében szükséges a munkavállalók, vállalkozások alkalmazkodásának segítése a gazdasági, technológiai, társadalmi változásokhoz, a versenyképes tudást biztosító szakképzés, felsőoktatás és felnőttképzés egymásra épülő rendszerének kialakítása („legjobb rendszer”), amely biztosítja a megfelelő emberi erőforrást a régió gazdasága számára (különös figyelemmel a régió meghatározó ágazataiban, klaszterein belül). Ennek alapfeltétele a tudatos pályaválasztás kialakítása, a karriertervezés elterjesztése, továbbá a képzés-kínálat folyamatos alkalmazkodása a munkaerőpiac igényeihez. Különös figyelmet kell fordítani a munkaerő-piaci szereplők közötti partnerségek megerősítésére, a létszámleépítéssel érintett munkavállalóknak a munkaerőpiacról való kiszorulására, illetve a foglalkoztatási válságok megelőzésére (kiemelten a néhány nagyobb munkáltatóra alapozó, sérülékeny munkaerőpiacokon).

Tevékenységek:

- A gazdaság igényeihez igazodó szak- és felnőttképzés kialakítása (képzési hálózat)
- Átfogó, kompetenciafejlesztő felnőttoktatási és -képzési programok
- A hátrányos helyzetűekre irányuló képzési programok
- Pályaorientációs, pálya-tanácsadási és pályakövetési szolgáltatások fejlesztése
- Munkahelyi képzések
- A gazdasági szerkezetváltás előrejelzése és kezelése
- Munkaerő-piaci rugalmasság és biztonság (a nem hagyományos foglalkoztatási formák, mint a távmunka, részmunkaidős foglalkoztatás, állásrotációs modellek alkalmazása, irányítási, munkaszervezési, humánerőforrás-gazdálkodási rendszerek korszerűsítése stb.)
- Kedvezőtlen munkakörülmények felszámolása
- A partnerség erősítése a munkaerőpiac szereplői között, a társadalmi párbeszédintézményeinek és mechanizmusainak fejlesztése, a vállalkozások társadalmi felelősségvállalásának fokozása (foglalkoztatási paktumok továbbfejlesztése) „Hiányosság a paktumok területén, hogy nincs egységes érdekképviselő, a PR munka nem kielégítő, a paktumok nagy része nem vesz részt nemzetközi hálózatokban, és ez idáig nem jött létre a paktumok működését

segítő, szakmai tanácsadó és szolgáltató szervezet. Emiatt támogatni szükséges a régióban működő foglalkoztatási paktumok regionális koordinációs hátterének és szolgáltatási rendszerének kialakítását.”

- Civil szervezetek kapacitásának megerősítése, a szolgáltatói szerephez való alkalmazkodásuk segítése

3. Minőségi oktatás, hozzáférés és infrastruktúra fejlesztése.

A prioritásban megfogalmazott célok elérése érdekében szükséges a régió közoktatási rendszerének reformja, az eredményesség és hatékonyság javulása. Meg kell teremteni az egész életen át tartó tanulás megalapozását (hogy az alap- és középfokú oktatás minden tanuló számára biztosítsa a használható tudás megszerzését, és azoknak az alapkészségeknek az elsajátítását, amelyekre építve felnőttként is képes lesz folyamatosan fejleszteni a tudását, készségeit). Lehetőséget kell biztosítani, hogy a hátrányos helyzetű, lemorzsolódott, és az elmaradott térségekben élő gyermekek hozzáférjenek a magas színvonalú oktatáshoz, az „új és második esély” típusú programokhoz. Az egész életen át tartó tanuláshoz és a munkaerő-piaci helytálláshoz szükséges kompetenciák fejlesztéséhez szükséges a közoktatási infrastrukturális feltételek fejlesztése. Országos összehasonlításban, a régióban belül a legnagyobbak a különbségek a közoktatási feladatellátás színvonalában és az iskolázottságban (pl.: Szentgotthárd kistérség/Őriszentpéteri kistérség).

Fontos cél, hogy az azonos szinthez tartozó intézménytípusok és az egyes intézmények közötti teljesítménykülönbségek mérséklődjenek (célszerű kistérségi szinten kiépíteni azokat a struktúrákat, amelyek alkalmassá teszik a rendszert arra, hogy egy átfogó, helyi (kistérségi) minőségirányítási célrendszer segítségével konkrét minőségirányítási rendszer kontrolljában hatékonyan és szakszerűen közre tudjon működni).

Tevékenységek:

- A kompetencia alapú oktatás és a korszerű pedagógiai módszerek elterjedésének támogatása a közoktatásban és a szakképzésben
- A halmozottan hátrányos helyzetű és a roma tanulók szegregációjának csökkentése, esélyegyenlőségük megteremtése a közoktatásban
- Tanulási lehetőségek bővítése, új tanulási formák elterjesztésének ösztönzése (IKT, e-learning) különösen a régió aprófalvas térségeiben
- A formális, nem-formális és informális rendszerek összekapcsolása (az előzetesen megszerzett tudás elismerési rendszerének bevezetése a nyugat-dunántúli regionális képzési hálózat koordinálásban)
- Az eltérő oktatási igényű csoportok oktatásának és a sajátos nevelési igényű tanulók integrációjának támogatása, az interkulturális oktatás
- Átfogó mérési, értékelési és minőségirányítási rendszerek fejlesztése
- A pedagógusképzés megújítása, az oktatásban dolgozók továbbképzése
- A közoktatás hatékonyságát segítő területi együttműködések támogatása
- A hátrányos helyzetű és roma tanulók szegregációja elleni küzdelem, az integrált oktatásuk támogatása, tanulási lehetőségeik bővítése

- A kiemelkedően tehetséges hallgatók tehetségét támogató és fejlesztő, tehetséggondozó programok elterjesztése
- Az „Intelligens” iskola infrastruktúrájának elterjesztése (a pedagógiai reformhoz szükséges IKT eszközök biztosítása: számítógép, projektor, interaktív tábla stb., információs rendszerfejlesztés, mérés-értékelési rendszerek infrastruktúrájának kialakítása)
- Óvodai és az alapfokú oktatási-nevelési intézmények infrastruktúrájának fejlesztése, rekonstrukciója, korszerűsítése, bővítése
- Új óvodák létrehozása, ahol nem működik gyermekek napközbeni ellátását biztosító szolgáltatás
- Oktatás módszertani fejlesztés, civil szervezetek bevonása

4. Az emberi erőforrások fejlesztése a minőségi képzés, a kutatás és innováció területén.

Tevékenységek:

- A felsőoktatás minőségi fejlesztése
Szolgáltatások fejlesztése
 - Pályakövetés, Alumni szolgáltatás, karrier tanácsadás a karrier irodák bázisán
 - Validációs rendszerek
 - Minőségfejlesztés
 - Menedzsment szolgáltatások

Reformok végrehajtása

- Komplex tartalom- és módszerfejlesztés
- Képzők képzése
- Kurrikulum-fejlesztés
- A pedagógusképzést támogató hálózatok létrehozása
- Horizontális szempontok beépülése az oktatásba, kutatásba és menedzsmentbe
- Korszerű matematikai műszaki, informatikai és természettudományos végzettséggel rendelkezők számának növelése
 - Csatlakozás a Nemzeti Kiválóság Programhoz
 - A képzés és a kutatás-fejlesztése együttműködésének erősítése a felsőoktatásban
 - Nemzetközi és határ menti együttműködés

5. Egészségmegőrzés és társadalmi befogadás, részvétel erősítése

Célok:

- Az egészségben eltöltött évek számának növelése, a minőségi egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőtlenségeinek csökkentése
- A szegénység csökkentése

- A társadalom leghátrányosabb helyzetű tagjainak többirányú támogatása és munkaerő-piaci beilleszkedésük segítése
- A kulturális tőke elérhetővé tétele a társadalmi kohézió érdekében
- Aktív állampolgárság, önszerveződő közösségek segítése
- A munkaerő-piaci részvételt, társadalmi befogadást támogató szolgáltatásokhoz való hozzáférés és a szolgáltatások minőségének javítása
- A szociális szolgáltatások régió sajátos településszerkezetét figyelembe vevő elérhetőségének biztosítása

Tevékenységek:

- Az aktivitás növelésének elősegítését az egészségi állapot és a munkavégző képesség javítását támogató szolgáltatások fejlesztése.
- Egészségre nevelő, szemléletformáló- és életmódprogramok
- Az egészségügy ágazati szerkezetátalakításának támogatása
- Az egészségügyi ellátórendszer hatékony működéséhez szükséges programok
- A regionális hálózat részeként járóbeteg-szakellátó és egynapos sebészeti központok létrehozása, fejlesztése
- Kistérségi járóbeteg-szakellátó központok kialakítása, fejlesztése a struktúraátalakítás során megváltozott funkciójú fekvőbeteg intézmények bázisán.
- A fekvőbeteg ellátási intézményrendszer felkészítése a struktúraváltásra, hatékony ellátási struktúra kialakítása
- Helyi jelentőségű egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése
- Helyi jelentőségű egészségügyi alapellátás informatikai fejlesztése
- Prevenációs technikákhoz kapcsolódó beruházások, szolgáltatások, egészségügyi kampányok és a népegészségügyi program helyi aktivitásainak támogatása, a civil kezdeményezések integrálása az egészséges életmód fejlesztése programokba, kapcsolódó képzési programok indítása
- Az idősellátás térségi ellátási szolgáltatásainak fejlesztése
- Komplex rehabilitációs ellátási központok hálózatának kialakítása, a meglévő kórházi struktúra rehabilitációs szolgáltatásainak fejlesztése
- Beruházás a jövőnkbe: gyermek- és ifjúsági programok
- A leghátrányosabb helyzetű térségek komplex fejlesztéséhez kapcsolódó foglalkoztatási, képzési, oktatási, szociális, egészségfejlesztési elemek.
- A halmozottan hátrányos helyzetű társadalmi csoportok munkaerő-piaci integrációjának előmozdítása
- Szociális szolgáltatások minőségének és hozzáférhetőségének javítása, szakemberek készségfejlesztése
- Az akadálymentesítés szakmai hátterének biztosítása, valamint a megváltozott munkaképességűek minősítési rendszerének átalakítása, a rehabilitáció szakmai feltételeinek megteremtése.
- Helyi közösségek, felkészítés az aktív állampolgárságra
- A diszkrimináció elleni akciók
- A társadalmi befogadást támogató infrastruktúra fejlesztése
- Család és otthon közeli ellátások infrastrukturális fejlesztése

- Családsegítő szolgáltatások infrastrukturális fejlesztése
- Nappali ellátások infrastrukturális fejlesztése
- Gyermekjóléti alapellátások infrastrukturális fejlesztése
- Szociális szakmai módszertani fejlesztés, civil szervezetek bevonása

6. A kulturális infrastruktúra fejlesztése a közösségfejlesztés szolgálatában

A prioritásban megfogalmazott célok elérése érdekében a műveleten belül az alábbi célokat szükséges megvalósítani:

- A szocio-kulturális szolgáltatásokhoz való hozzáférés erősítése a foglalkoztatás bővítése, a gazdasági növekedés és a társadalmi aktivitás növelése érdekében.
- Népművészet, szellemi és kulturális értékek megőrzéséhez és gazdagodásához szükséges infrastrukturális feltételek megteremtése

Tevékenységek:

- Az esélyegyenlőség növelése érdekében kommunikációs hozzáférést és kulturális ellátást biztosító többfunkciós infrastrukturális fejlesztések
- Hátrányos társadalmi csoportok és térségek felzárkózását szolgáló kulturális infrastrukturális fejlesztések (hálózatban kialakított kölcsönös használatú, kölcsönös érdekelttségű térségi szocio-kulturális-rekreációs infrastruktúra-együttesek)
- Szocio-kulturális ellátást, egészségmegőrző szerepet és drogprevenciót közösen elősegítő infrastrukturális közös fejlesztések elősegítése (kulturális-rekreációs közösségi létesítmények)
- Az egész életen át tartó tanulás, felnőttoktatás feltételeinek megteremtését és elősegítését erősítő fejlesztések (informatikai-távoktatási stúdiók és közösségi információs központok, konzultációs terek)
- Olyan infrastruktúra rehabilitálása, illetve kiépítése, amely erősíti a szociális kohéziót
- Kulturális, közösségi színterek kiépítése
- A kulturális infrastruktúra fejlesztése a közösségfejlesztés szolgálatában
- A győri fejlesztési pólushoz és társpólusaihoz (megyei jogú városok hálózata, és kiemelt kulturális központok a régióban) kapcsolódó kulturális fejlesztések a munkaerő minőségének és adaptivitásának fejlesztése érdekében
- Kulturális infrastruktúra integrált fejlesztése a partnerségi együttműködésért és a hálózatosodás elősegítése érdekében

Egyéb prioritások:

A fentiekben bemutatott gazdaságfejlesztési és humánerőforrás-fejlesztési prioritás mellett további prioritások is érintik a foglalkoztatás-fejlesztést.

A 3. Közlekedés prioritáson belül célként jelenik meg a régió térségi kapcsolatrendszerének és belső elérhetőségi feltételeinek javítása. Jelenleg a munkavállalási célú ingázást is nehezítik a belső elérhetőségi problémák, különösen a

foglalkoztatási centrumoktól távolabbi térségekben. A prioritás hiányossága, hogy a közösségi közlekedés fejlesztését elsősorban a nagyvárosi agglomerációkban preferálja és a kis- és középvárosi térségekben ez a cél nem jelent meg.

A megújuló energiák terjesztését célzó intézkedésben (5. Energia prioritás) megjelenik tervezett tevékenységként a környezetbarát „megújuló energiaforrások és hasznosítások” tantárgy bevezetése, és a szektor foglalkoztatási lehetőségeinek kihasználása tervezett beruházásokhoz kapcsolódóan. A megújuló energia szektor az EU-ban is kiemelt területként jelenik meg a foglalkoztatás bővítés és munkahelyteremtés szempontjából.

3.7 Az Őrségi Kistérség Területfejlesztési Programjai

3.7.1 Stratégiai program az Őriszentpéteri Kistérség Gazdasági szerkezet átalakítási programjához

A stratégiai program figyelembe veszi a térség szükségleteit, annak erősségeire és fejlesztési potenciáljára építenek. A stratégiai program mindegyike szolgálja a stratégiai célok megvalósulását. A gazdasági szerkezetátalakítási program számára, elsősorban a turizmus, mint kitörési pont kapcsán az alábbi stratégiai programokat dolgozta ki a szerkezetátalakítási terv:

1. Tudatos termékfejlesztés
2. A mezőgazdasághoz és a hagyományos kismesterségekhez kapcsolódó integrált fejlesztések
3. Humánerőforrás fejlesztés

A *tudatos termékfejlesztés* megvalósítása a térség számára olyan követelmény, amely nem tűr halasztást.

- A kistérség adottságai, számos nagy értékű, a ma érvényes trendeknek megfelelő turisztikai termék előállítására alkalmasak.
- A térség versenyképességének emelésére nagy szükség van, amely csak tudatos termékfejlesztéssel érhető el.
- A hátrányos helyzetű kistérségek kiemelkedésének (talán) az egyetlen eszköze a tudatos turizmus fejlesztés.

A mezőgazdasághoz és a hagyományos kismesterségekhez kapcsolódó integrált fejlesztések

A turizmus kapcsán a vidékfejlesztés és az ahhoz kapcsolódó tevékenységek tipikusan olyan jellegűek, amelyek a sokszínű és teljes kínálat kialakításával képesek gazdasági eredményeket elérni.

- A gazdasági stabilizáció és a termelés biztonságának megteremtése érdekében szükséges az agrárgazdaság együttműködési rendszereinek megújítása, kooperációk, integrációk létrehozása

- Meghatározható az, hogy a meglévő és fejlesztendő, továbbá a létrehozható turisztikai lehetőségek hogyan tehetők komplex kínálattá a térségben.

A *humánerőforrás fejlesztés* fontossága kétségszűre vonható.

- A turizmus mai helyzete több és magasabb képzettségű munkaerőt igényel a turizmus legkülönbözőbb helyein, de különösen az önkormányzatoknál.
- A fejlesztési célkitűzések megvalósulása olyan mennyiségi növekedést és minőségemelkedést irányoz elő, amelynek reális alapja csak széleskörű képzési program végrehajtásával teremthető meg.

3.7.2 Stratégiai programok

Stratégiai program 1: Tudatos termékfejlesztés

Indoklás

A tudatos termékfejlesztés nélkülözhetetlen eleme a térség turizmusának szinten tartásához és növeléséhez. A tudatos termékfejlesztés révén nő a versenyképesség, és a turizmus fejlesztése fenntarthatóvá, ellenőrizhetővé válik. E stratégiai program intézkedéseinek meghatározása a kistérség helyzetelemzésére és az arra épülő SWOT analízisre, továbbá a jövőképre építkeznek. Helyzetelemző munkánk eredményeképpen a turizmuson belül a következő terméktípusok fejlesztését ítéljük kiemelkedően fontosnak: aktív turizmus, kulturális turizmus, konferenciaturizmus, bor- és gasztronómiai turizmus, falusi turizmus és a natúrparkokra építő turizmus. A termékfejlesztési tevékenységnek az adottságok figyelembevételével, a célcsoportokra jellemző sajátosságok és a piaci trendek alapján kell megvalósulniuk.

Aktív turizmus

A kistérség kiváló adottságokkal rendelkezik az *aktív turizmus* területén, melyek optimális kihasználására a jövőben komoly erőforrásokat kell biztosítani.

A térség természeti adottságai miatt kiválóan alkalmas a *kerékpározásra*, jelenleg azonban nem rendelkezik összefüggő kerékpárút-hálózattal.

A kistérségben összefüggő zöldfolyosó van, mely alkalmas helyet biztosít a természetet és *természetjárást* kedvelőknek.

A *vadászturizmus* tekintetében a kistérség gazdag mind erdőterületben, mind vadállományban. Az olasz, osztrák, német vadászok kedvelt terepe az Őrség.

Kulturális- és örökségturizmus

A térség nagy része elkerülte a tartós török uralmat, így viszonylag sok az épen maradt, a magyarság korai időszakából származó emlék. Világszerte erősödik a kulturális motivációval történő utazás. A térség komoly potenciállal rendelkezik a *kulturális turizmus* fejlesztése területén.

Gasztronómiai turizmus

Több történelmi *ételkülönlegesség* található a térségben, melyekhez szintén érdemes a turizmus lehetőségeit hozzárendelni. (pl: kecskesajt, tökmag olaj)

Falusi turizmus

Az Őrségben jelentős a *falusi turizmus* is.

Általános célok

- Turisztikai termékek célcsoport orientált minőségi és mennyiségi fejlesztése a térség adottságainak megfelelően
- A turizmus adottságainak hatékonyabb kihasználása a térségben

Hatásindikátorok

- A térség vonzerejének növekedése
- Turisztikai szolgáltatások együttes igénybevétele
- A turizmusból származó bevételek növekedése
- Vendégek és vendégéjszakák száma
- Átlagos tartózkodási idő
- Turisták elégedettségi fokának növekedése, ezáltal a visszatérő turisták arányának növekedése
- Keletkező új munkahelyek száma

Stratégiai program 2: A mezőgazdasághoz és a hagyományos kismesterségekhez kapcsolódó integrált fejlesztések

Indoklás

A népességmegtartás, az életminőség és a fiatalok letelepítésének fontos feltétele az alapvető szolgáltatások megteremtése a kistérségen belül. Az alapvető szolgáltatásokon túl pedig az agrár- szolgáltatások fejlesztése is célunkká kell, hogy váljon. Gazdasági kedvezményekkel (kedvezményes telephelyhez jutás, adókedvezmény, önkormányzati megrendelések) a helyi vállalkozások, vállalkozók letelepítése nem csak a termelő, hanem a szolgáltatási szektorban is lehetséges lehet. Termelési, beszerzési és értékesítési Szövetkezetek megerősödésére és növekedésére van szükség ahhoz, hogy a kistérségi piac szereplői partneri viszonyt tudjanak kialakítani a felvásárlókkal.

Ma már nem kis boltokat, és felvásárlókat, hanem esetenként óriási kereskedelmi láncokat kell ellátni zöldséggel, gyümölccsel és egyéb terménnyel, velük az értelmes és az azonos partneri viszonyt úgy lehet kialakítani, ha a termelők is minél nagyobb szervezeteket hoznak létre. Ez nemcsak a forgalmazásban, de a tárolásban, a szállításban is komoly logisztikai rendszert jelent. Emiatt láthatók törekvések országos szinten a szakpolitika részéről az integráció, klaszterizáció kialakításának segítésére a vidéki területeken és az agrárgazdaságban.

Általános célok

- Kialakulnak az agrárgazdaságban az együttműködési rendszerek, integrációk, klaszterek
- Szorosan nem csak a mezőgazdasághoz vagy a turizmushoz tartozó, de ahhoz szervesen kapcsolódó általános közérzetjavító tényezők fejlesztése, javítása (közbiztonság, településkép, határátkelés)
- Az Őrség jelentős turisztikai termékeinek elérhetősége

Hatásindikátorok

- Profitnövekedés

- Településkép javulása
- Jobb vevőkiszolgálás
- Diverzifikált termékek
- Stabil, piacképes minőség
- A helyi lakosok önértékelésének javulása

Stratégiai program 3: Humán erőforrás fejlesztés

Indoklás

A turizmushoz szükséges erőforrások közül a vonzerő és a pénztőke mellett a humán tőke játssza a legmeghatározóbb szerepet. E megállapítás fokozottan érvényes a turizmusra, ugyanis e szektorban az emberi tőke az innovációk megvalósításából és a mindennapi, színvonalas munkából származó értékteremtés mellett sajátosan kamatozódik a vendégek, turisták elégedettségében is. A turisztikai szolgáltatások alkotóelemei között az emberi tényező értékének szerepe mindinkább felértékelődik.

Általánosságban elmondható, hogy az Őrségben az országosnál rosszabbak a humán erőforrás minőségi mutatói, a térség turizmusának egyik fő gyengeségeként jelennek meg a versenyképes, piaci követelményeknek megfelelő képzettség, tudás és készségek hiányosságai.

Általánosan a hiányosságok minden területen érvényesek, azonban szervezettípusonként, terméktípusonként és településenként jelentős különbségek tapasztalhatóak, mely aránytalanságok tovább rontják a helyzetet. Jelentősek az általános vendéglátó-idegenforgalmi szakterületen mutatkozó hiányosságok (pl. nyelv- és szakismeret), azonban a legfőbb problémák, a turizmushoz kapcsolódó vállalkozásmenedzsment készségek és az önkormányzati szerepvállalás, turizmusmenedzsment terén tapasztalhatók. Ez utóbbiak fejlesztése különösen nagy hozzáadott értéknövekedést eredményezhet.

A humán erőforrás fejlesztése azért kiemelkedően fontos, mert a tudás és készségek hiánya minden egyéb típusú fejlesztést jelentősen visszafog. Más szempontból e fejlesztés azért szükséges, hogy a legfontosabbak közé tartozzon, mert a humántőke beruházás tartósan térül meg, azaz fajlagosan alacsony költségű, ugyanakkor erősen multiplikatív hatású.

Általános célok

A szerkezetátalakítási program alapvető célja, hogy a térség talán legfontosabb kitérési lehetőségének, tehát a turizmusnak a fejlődését az ágazatban dolgozó és dolgozni kívánó munkaerő erősítésével támogassa. Ennek érdekében:

- A stratégiailag fontos turisztikai termékekhez kapcsolódó munkaerő képzése
- A minden területen nélkülözhetetlen készségek (pl. nyelvismeret) átadása a szakma „munkatársainak”
- A turizmus komplex önkormányzati menedzsment és a turizmusban érintett vállalkozók menedzsment készségeinek erősítése
- A turizmusban dolgozók szakismeretének és készségeinek javításával hozzájárulni a turisztikai vállalkozások szolgáltatási színvonalának emeléséhez

Hatásindikátorok

- A szolgáltatás-színvonal emelkedése

- A nyújtott szolgáltatásokkal való megelégedettség
- A turizmusból származó jövedelem növekedése
- A képesített turisztikai alkalmazottak arányának növekedése
- A képzés nyomán létrejött turisztikai referenci pozíciók száma
- A sikeres turisztikai szervezetek számának / arányának növekedése (pl. mérleg szerinti eredmény alapján)

A megvalósításért felelős- és partnerszervezetek

A turizmusfejlesztési stratégiai program megvalósításának felelős szervezete az Natúrpark Térségfejlesztési Közhasznú Nonprofit Kft., és Őrségi Többcélú Kistérségi Társulás, illetve annak a Fejlesztési Tanácsa.

A megvalósításban közreműködő szervezeteket a stratégiai programok megvalósításához szükséges operatív programok, illetve intézkedések leírásánál szükséges részletezni. Általánosságban elmondható, hogy azok megvalósításában a turizmus számos szervezete vesz részt, így az

- az államigazgatás központi, regionális, megyei és településszintű szervei (Gazdasági Minisztérium, Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium, Regionális Fejlesztési Tanács, megyei és települési önkormányzatok),
- a turizmushoz közvetve kapcsolódó egyéb szervezetek,
- turisztikai non-profit szervezetek,
- turisztikai vállalkozások,
- befektetők.

3.7.3 Közfoglalkoztatási Terv az „Út a munkához” program gyakorlati megvalósítására

Az Őrségi Többcélú Kistérségi Társulás tanácsa 2009. április 16-án fogadta el az Őriszentpéteri Kistérség közfoglalkoztatási tervét, mely 22 település tervét foglalta magába. A kistérség hátrányos helyzete, magas munkanélküliség miatt a munkalehetőségek aránya rendkívüli módon leszűkült a térségben. A közfoglalkoztatás (Út a munkához program) keretében a települési önkormányzatok számára lehetőség nyílt arra, hogy munkalehetőséget teremtsenek, továbbá közvetve – rendelkezésre állási támogatásban részesülő foglalkoztatásával - hasznot hozzon a településnek. A program során a munkára képes tartósan munkanélküli személyek kereső tevékenységet folytatnak – nem segélyt kapnak- ez által jövedelemhez jutnak, átmenetileg életkörülményeik javulnak, szakmai gyakorlatot és tapasztalatot szereznek, amely későbbi elhelyezkedésükben segítséget nyújthat. Az önkormányzatok számára, pedig a nagy fontossággal bíró feladatok valósulnak meg a közfoglalkoztatás támogatásával, melyekre az önkormányzatoknak szűkös költségvetésük miatt nincs lehetőségük. A települések infrastrukturális és turisztikai fejlesztése szempontjából is elengedhetetlenül fontos, mivel az Őrség egyik fő kitorési pontja a turizmus, így fő feladatnak tartjuk a településenkénti rendezettebb falukép, zöldterületek, tanösvények, bel- és külterületi utak ápolását, amely hozzájárulhat a turizmus fellendüléséhez, visszatérő törzsvendégkör kialakításához. Az Őrségi települések jellemző tulajdonsága az elöregedő népesség, ezért számunkra másik fontos cél, a személyes gondoskodás keretében tartozó alapellátási formák biztosítása, házi segítségnyújtás, amellyel segíthetjük, és könnyebbé, biztonságosabbá tehetjük az idős korosztály mindennapi életvitelét. A közfoglalkoztatás megvalósulásával a

lakosság is jelentős mértékben profitál, hiszen megoldódik a temetők rendbetétele, településüzemeltetési és köztisztasági feladatok ellátása, önkormányzati intézmények felújítása, karbantartása, parkosítás, települések belterületi útjainak fenntartása és környezetük rendbetétele, csapadékvíz és belvízelvezető csatornahálózatának kialakítása, helyreállítása, karbantartása, mozgó könyvtárak nyitva tartása, közművelődési feladatok ellátása. A program haszonélvezői az ide érkező turisták is (rendezett települések), a kistérség, hiszen valamely szinten a térség fejlődése is elősegíthető a közfoglalkoztatással. Nem utolsó sorban a családok is haszonélvezői hiszen, munkajövedelemhez jutnak és nem segélyből kell megélniük. Pozitív példa a gyermekeknek, akik látják, hogy szüleik munkájukkal, aktivitásukkal hasznos tagjai településüknek, és a társadalomnak. A közfoglalkoztatás egy ilyen hátrányos helyzetű kistérségben, mint az Őrszentpéteri sok megoldatlan problémára nyújt megoldást.

Közfoglalkoztatási problémák

- alacsony iskolai végzettség, elavult szakmák
- az elsődleges munkaerő piaci viszonyok változása (cégbezárások miatti létszámleépítések)
- GYES, GYED-ről, ápolási díjról visszatérők újbóli elhelyezkedése, a gyermekek elhelyezésének problémája

Kistérségi szerepvállalás a foglalkoztatásban 2007-2009 években

A Szociális-és Munkaügyi Minisztérium által az elmúlt három évben meghirdetett több közmunkaprogram az Őrszentpéteri kistérség aprófalvas településein jelentős segítséget nyújtott a munkanélküliség átmeneti kezelésében. Az azt megelőző három évben is nyújtottunk be Közmunkapályázatot, azonban azok forráshiány miatt elutasításra kerültek.

A közmunka programokba bevonható célcsoport egyik legfőbb problémája, a családokban gyakori a többgenerációs munkanélküliség. A több hónapja munkanélküli családok bevétele a szociális segély, esetleges alkalmi munkák, vagy „feketemunka” biztosítja. Komoly probléma, hogy a munkanélküliek nem kapnak elengedő motivációt a munkahelykereséshez.

A települések előregednek, a kistérségben az idősek aránya jóval meghaladja az országos átlagot.

A közmunka programok célja, hogy a munkaerőpiacon hátrányos helyzetű egyének - szociális segélyezetttek, romák, 45 év felettek, 25 év alattiak és nők- munkához jussanak, és ezen munkalehetőség által, szervezett körülmények között segítsük őket visszakerülni az elsődleges munkaerőpiacra. Ehhez az is nagy segítséget nyújtott, hogy két közmunkaprogramunk keretében is lehetőség nyílt képzésre. Az egyik képzés keretében Parkgondozói OKJ-s végzettséget, a másikon, pedig Hulladékkezelői oklevelet szereztek a képzést sikeresen elvégzők. A képzések megszervezésekor azt tartottuk szem előtt, hogy mi jelenthetne munkalehetőséget, jövedelmet a későbbiekben. A Parkgondozói képzésnél elsősorban azt vettük figyelembe, hogy az Őrség igen népszerű turisztikai célpont, illetve rengeteg hétvégi ház található a térségben. Ezen házak, kertek gondozása a tulajdonosok részére problémát jelent. Már alakult vállalkozás e célra, ami jól is működik, de nem tudja az egész térséget ellátni. A Hulladékkezelői képesítést azért tartottuk jó ötletnek, mert az önkormányzatok nem rendelkeznek szakemberekkel e területen.

Segítsünk mentális problémáikon, anyagi helyzetük stabilizálásában, együtt találjunk tartós munkahelyet, visszasegítsük őket a munka világába.

2009-ben a Nyugat-Dunántúli Regionális Munkaügyi Központ által kiírt „Közfoglalkoztatás-szervezők foglalkoztatásának támogatása” című pályázat keretében, 1 fő közfoglalkoztatás szervező is segítette az Őrségi Többcélú Kistérségi Társulást, illetve annak településeinek közfoglalkoztatással kapcsolatos feladatainak megvalósítását, koordinálást.

Kistérségi szerepvállalás a közfoglalkoztatásban 2010-ben

A Szociális és Munkaügyi Minisztérium által meghirdetett 2010/01 Téli-tavaszi közmunka programra az Őrségi Többcélú Kistérségi Társulás sikeres pályázatot nyújtott be. A program keretében 30 fő főként RÁT- ra jogosult személy foglalkoztatása valósul meg 2010. január 15. és 2010. június 14. között, a kistérség 19 településén. A program keretében képzésre is lehetőség nyílik maximum 10 fő részére, akik kisméretű tanúsítványt szereznek a képzés sikeres elvégzésével.

Az Őrségi Többcélú Kistérségi Társulás 2010-ben pályázatot nyújt be a közfoglalkoztatás szervező továbbfoglalkoztatására, akinek feladatai közé tartozik a települések közfoglalkoztatási terveinek elkészítése, kapcsolattartás, koordináció a települések, Munkaügyi Kirendeltség között. Az önkormányzati közmunkaprogram(ok) koordinálása, ezzel kapcsolatos feladatok, adminisztráció elvégzése, a 2010. évi közfoglalkoztatási terv sikeres végrehajtásának elősegítése

3.7.4 Az Őrség-Vendvidék Natúrpark bázisprojekteinek stratégiai programja

Stratégiai program, prioritások

Az Őrségi Kistérség gazdasági-, társadalmi mutatói messze elmaradnak a megyei és a régiós átlagtól, de még az országos átlagtól is, ezért az Őrség a gazdasági szempontból elmaradott térségek közé tartozik. Fejlesztési stratégiájának általános célkitűzései az EU Közös Agrárpolitikájának és a Közösségi Vímányok átvételének az elősegítése, támogatása; és a mezőgazdaság és a vidéki területek fenntartható felzárkóztatásának az elősegítése. A speciális célkitűzések között a térség népességmegtartó képességének a javítása; a térség természeti és kulturális értékeinek megőrzése és fejlesztése; az adottságoknak megfelelő gazdasági, gazdálkodási struktúra kialakítása; és a térség identitásának megőrzése, emberi erőforrásainak fejlesztése szerepel.

Az általános és speciális célkitűzéseken belül a prioritásokat a következő pontok adják:

- a helyi gazdaság hatékonyságának, versenyképességének növelése,
- a jelenlegi tájképet megőrző mezőgazdasági módszerek alkalmazása,
- az erdőgazdálkodás fejlesztése,
- a természeti értékek megőrzése,
- a térség arculatához igazodó turisztikai ágak gazdasági súlyának növelése,
- az Őrség építészeti és kulturális értékeinek megőrzése és fejlesztése,
- a vidéki infrastruktúra fejlesztése,

- emberi erőforrások fejlesztése.

STRATÉGIAI TERÜLETEK

Természetközeli/szelíd/öko/zöld	Kulturális
Pihenés, kikapcsolódás, rekreáció	
Kirándulás, túrázás	Népi építészet emlékei, templomok
Horgászat	Vásárok, kiállítások
Kerékpározás	Rendezvények, fesztiválok
Lovaglás	Komoly és könnyűzenei koncertek
Fürdés	Népi hagyományok
Vízisportok	Folklór előadások
Csónakázás	Kézműves műhelyek látogatása
Vizitúrák	Alkotótábor
Ökoturisztika	Gasztronómiai túra
Falusi üdülés	Íjászat
Vadászat	Pálinkakóstolás
Aktív részvétel a falusi munkákban	Tájtermékek vásárlása
Oktatás, tudatformálás	
Tenisz	Vallás, lelkigyakorlat, meditációs szeminárium
Speciális szakmai, természettudományos túrák: madarászok, lepkészek, botanikusok, herpetológusok /hüllők és kételtűek kutatói/	Kézműves tábor, kézműves foglalkozások
Természetgyógyász tanfolyamok	Játszóház program
Természetbarát, madármegfigyelő, gombász, stb. táborok	Bemutatóhelyek

Hangsúlyos helyszínek

horgászat és/vagy fürdőzés: Vadása I. és II.-tó, Hársas-tó, Himfai-tó, Bártás tó + közeli tavak: Máriaújfalusi-tó, Borostyán- tó)
Rába, Szala, Kerca, Kerka
túrautak, erdei utak
kerékpárutak, kerékpározásra alkalmas utak
erdők, védett fák és növények lelőhelyei
Őrségi Tájvédelmi Körzet létesítményei: pihenőhelyek, kilátóhelyek, tűzrakó helyek, Információs Központ
lovastanyák: Kercaszomor (3 helyen), Szalafő, Kistrákos, Kerkáskápolna
Kecsketenyésztés: Szalafő
Vadászegyesületek létesítményei
Teniszpályák: Hegyhátszentjakab
Falusi porták
Ökofalu, Magyarszombatfa

Szeres településszerkezet (Pityerszeri Múzeumfalva), haranglábak (Pankasz), templomok (Velemér, Őriszentpéter), kódisállásos házak, szórvány településszerkezet (Apátistvánfalva, Kétyölgy)
Népi mesterségeket űzők portái, kézművesműhelyek
Egyházi szálláshelyek,
"Legyen Major", Őriszentpéter
Falusi porták, istállók, tyúkudvarok
Művelődési házak, kiállítóhelyek, faluházak, helytörténeti gyűjtemények
Vásárok, koncertek helyszínei: Őriszentpéter
Iskolaépületek
Vendéglők
Arkánium

Célcsoportok

Megyei, szomszéd megyékbeli óvodai, iskolai csoportok, fiatal felnőttek

Fővárosi gyermekek, iskolai csoportok, diákok, fiatalok

Városi családok, középkorúak
Külföldi* fiatalok
Külföldi* családok
Külföldi* aktív idősek, középkorúak, értelmiségiek
Klubok, egyesületek
Temészetudósok, kutatók egyéb szakemberek

Belföldi városi középkorúak
Belföldi családok
Külföldi* családok
Külföldi* aktív idősek
Helyi óvodai, iskolai csoportok
Helyi fiatalok

(* Külföldi ⇒ itt elsősorban holland, német, osztrák, szlovén)

Konkrét termékek

Pihenés, kikapcsolódás, rekreáció	
Szervezett és egyéni tematikus gyalogos, lovas, és kerékpáros túrák	Kézművesek Boltja
Témaútvonalak	Vásárok, kiállítások
Kerékpárkölcsonzó	Telikamra Bolt
Vizitúrák	Gasztronómiai utak
Horgász-tanyák	Folklór bemutatók
Multisport-csomag	Alkotótáborok
Egészség-hét	Zenei rendezvények
Oktatás, tudatformálás	
Vezetett túrák	Fotótábor
Tanösvények, tematikus utak	Madármegfigyelő tábor
Egész tanévre szóló kínálat óvodáknak, iskoláknak Botanikus tábor	Lelki gyakorlat, zarándoklat
Erdei iskola	Kézműves táborok
Tanfolyamok, nyári egyetem	Ökotábor

Tudományos műhelyfoglalkozások
Dia/filmvetítés
Madárles

Lovasiskola
Ismeretterjesztő, oktató kiadványok készítése

A bázis projekteket alapvetően két fontosabb kategóriába sorolható:

1. Keret- vagy kapocs projektek: turisztikai infrastruktúra (közlekedési) és a turisztikai marketing (Kiadványok (Természetesen Őrség, térképes útba igazító), Internet). Amely az egész Natúrparkot érinti, az Őrség és a Vendvidék egész területére, minden településére kiterjed. Lehetővé teszi, hogy jól működjön a turizmus a Natúrparkban.

2. Helyi projektek: azért kellene, hogy legyen minnek jól működni. Megvalósulásuk nélkül a Natúrpark turisztikai minősége csorbát szenvedne, ill. nem javulna, nem fejlődne megfelelően.

Logikailag létezhet egy köztes kategória is, az ún. belső- vagy lokális keret projektek, melyek turisztikai szuprastruktúra fejlesztést valósítanak meg (szálláshely bővítés). Egy településhez kötődnek, de az egész rendszer keretét szolgálják. (Az elszállásolt vendégek nem csak azt az egy érintett települést látogatják meg.) Indokolt azonban a helyi projektek közötti bemutatásuk, hiszen valamennyi helyi projekt is kihat az egész térség turizmusára, nem csak elszigetelten, helyi szinten jelentkezik a hatása.

A Natúrparkban turisztikai szempontból négy mikro körzet alakult ki:

1. Az **Őriszentpéteri** mikro körzet. Őriszentpéter az Őrség fővárosa, központi elhelyezkedése miatt is jelentős. Ide tartozik még Szalafő Pityerszerrel.
2. A **Vadása** mikro körzete. (Hegyhátszentjakab, Őrimagyarósd). Jelenleg a Vadása vonzotta strand-turizmus a meghatározó.
3. A **Belső-Őrség** mikro körzete. (Magyarszombatfa, Velemér). Magyarszombatfa fazekas múltjáról, Velemér pedig árpád kori templomáról nevezetes.
4. A **Vendvidék** mikro körzete. Turisztikai szempontból nem annyira ismert, mint az Őrség, pedig látnivalója akad bőven.

Mindez a helyi bázis projektek további tagolását indokolja a szerint, hogy a fejlesztés hol valósul meg. Ennek megfelelően a bázis projektek az alábbi struktúrában kerültek kidolgozásra:

1. A Natúrpark keret-projektjei
2. Az őriszentpéteri mikro körzet helyi bázis projektjei.
3. A Vadása és környéke mikro körzet helyi bázis projektjei.
4. A Belső Őrség mikro körzet helyi bázis projektjei.
5. A Vendvidék helyi bázis projektjei.

3.7.5 Az Őriszentpéteri Kistérség Területfejlesztési Konceptiója és Programja
A stratégia „AZ ŐRSÉG A RÉGIÓ INTELLIGENS ZÖLD SZÍVE” deklarációt állítja a középpontba, mivel eszerint a jövő Őrsége a régió meghatározó öko-gazdálkodási központja, kapcsolódva a szomszédos kistérségekhez, és a szlovén, osztrák határ menti területekhez, a szelíd turizmus egyik vonzó célterülete. Olyan kistérség, amely számos szállal kapcsolódik a környezeti-, természeti-, gazdálkodási- és építészeti kutatásokat végző intézményekhez. A helyi közösség szereplői által megvalósított életmód és tájhasználat vonzó lakóhellyé és példa értékű mintaterületté teszi a vidéket.

A kistérség területfejlesztési célkitűzései

1. Az elmaradottnak számító kistérség felzárkóztatása.
2. Az egyedülálló természeti adottságokra és kulturális örökségre épülő turisztikai lehetőségek kiaknázása.
3. A lakosság életminőségének javítása.
4. A természeti és kulturális értékek megóvása.
5. Humán erőforrás fejlesztése.

A célkitűzések eléréséhez prioritások (stratégiai programok) megfogalmazására és az egyes prioritások megvalósítását lehetővé tevő operatív programokra van szükség.

I. prioritás: A gazdaság versenyképességének növelése.

A prioritás indokolása

A prioritás alapját az a helyzetfeltárásban ismertetett tény adja, hogy az Őrségben rendelkezésre áll szabad munkaerő, viszont a csekély számú gazdasági szereplő meglehetősen alacsony gazdasági aktivitást fejt ki. A gazdaságfejlesztés ezért a meglévő adottságokra alapozva elsősorban vállalkozásfejlesztési alprogramokat és intézkedéseket céloz meg. Versenyképes helyi vállalkozások nélkül a térség szétesik, és kizárólag ingázással vagy bér munka jellegű tevékenységekkel kereshetik meg jövedelmüket az itt élők. A prioritás alprogramjai elsősorban a gazdasági tevékenységek technológiai fejlesztését és a termékek piacon való megjelenését segítik elő. A versenyképesség növelését másik oldalról a 3. prioritásként meghatározott emberi erőforrás fejlesztés támogatja.

II. Prioritás: Turizmusfejlesztés.

A prioritás indokolása

A helyzetelemzésből kiderült, hogy a térség egyik legfontosabb kitörési pontja a turizmus, azon belül is a természeti értékekre alapozó szelíd turizmus. Az Őrség idegenforgalmáról a határsávba történő beutazások korlátainak felszámolását követően, a 70-es évektől lehet beszélni. Az Őrség idegenforgalmi vonzerejét a táj viszonylagos háborítatlansága, természeti és tájképi értékei, népi építészeti emlékei, falusias jellege határozza meg.

A falusi turizmus mint üdülési forma még nem eléggé terjedt el hazánkban. A fizetővendég-szolgálat hálózatba bekapcsolt települések között is kevés a falu, ami a kiváló adottságú Őrségben sincs másként. A jövőben azonban ezek a települések a vadászat, lovaglás, horgászat, kulturális és kézműves táborok stb. fogadóterületei lehetnek.

Az Őrséget a magyarországi zöld turizmus egyik potenciális bázisának lehet tekinteni. A természeti értékek gazdagsága mellett lényeges vonzereje néprajzi értékeiben és különleges településszerkezetében van. Az Őrségben fenntartható turizmus szorosan összefonódik az első prioritásban megfogalmazott operatív programokkal, hiszen a tájhasználat során kialakuló kép és a helyi sajátos termékeket előállító vállalkozások meghatározzák a turizmus lehetőségeit.

III. Prioritás: Humán erőforrások fejlesztése.

A prioritás indokolása

A prioritás a kistérség emberi erőforrásban szegény helyzetének felszámolását célozza meg. Mint a helyzetelemzésből kiderült, a térség iskolázottsági szintje a megyei és az országos szint alatt van. A demográfiai mutatók rosszak, a térség gyors elöregedését és fogyását prognosztizálják.

A kistérségben egy fenntartható fejlődési program végrehajtásának a megfelelő minőségű humán kapacitás hiánya válhat a fő akadályává.

Az emberi erőforrások hatása minden más prioritásra kimutatható, hiszen bármilyen fejlesztés végső soron a kistérség lakosságának érdekeit szolgálja. A megvalósult fejlesztéseket pedig csak a felkészült, azokat hatékonyan működtetni tudó helyi emberek által képzelhető el.

A helyi közösségnek a tudás alapú társadalomhoz történő intenzív kapcsolódásra való képessége meghatározza a fejlesztési folyamatokat. A térség szociális elszigeteltségét és elmaradottságát csökkentve javítjuk az itt élők életminőségét.

IV. Prioritás: Az életminőség javítása.

A prioritás indokolása

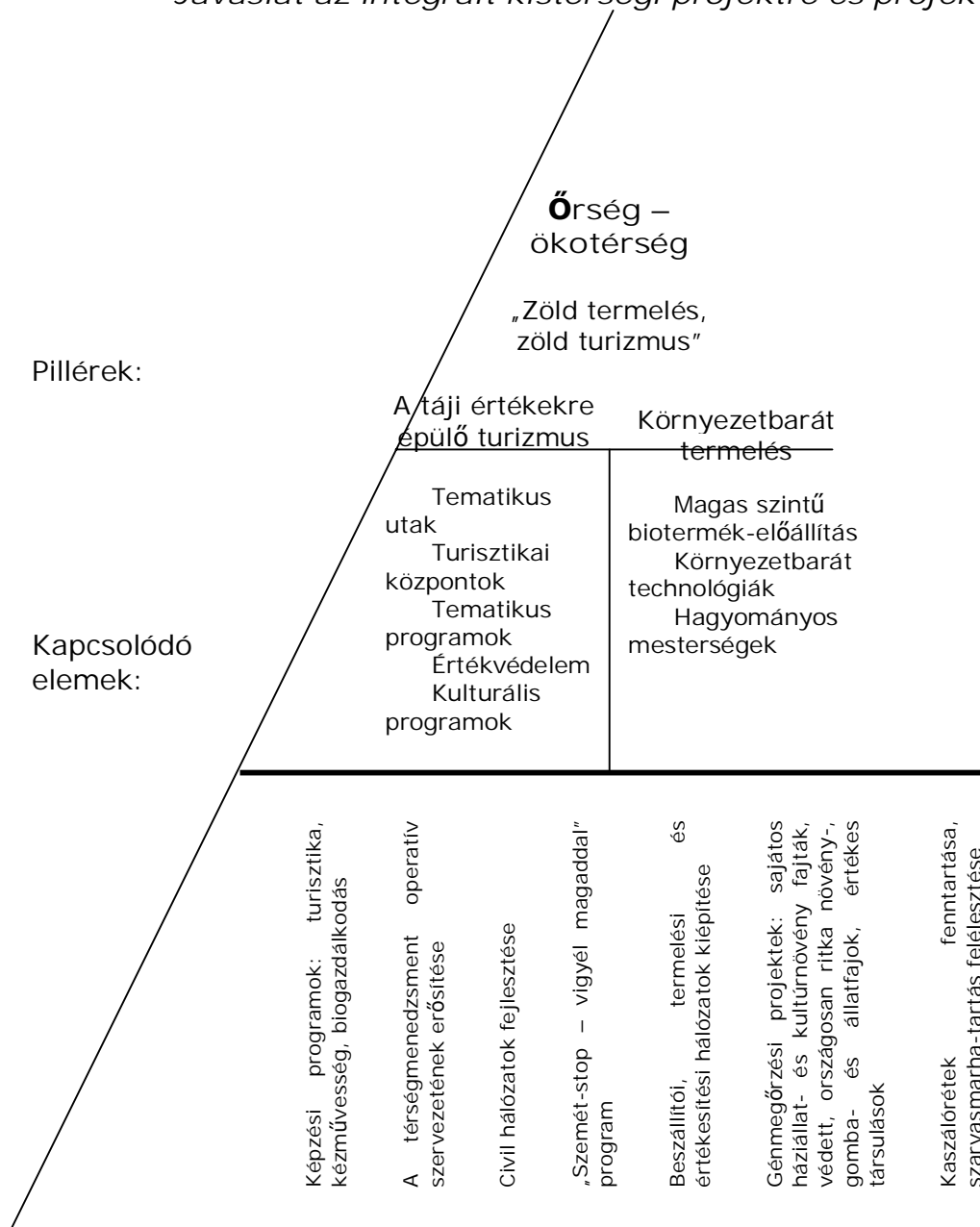
Az Őrségben a környezet állapota kedvezőbb a megyei, vagy regionális átlagnál. Ez elsősorban a káros anyagokat kibocsátó létesítmények hiányának és a viszonylag alacsony népsűrűségnek köszönhető.

A környezet jó állapota ideális adottsága az Őrségnek, mint egészséges lakóhelynek. Az itt élő közösség fennmaradása és fejlődése érdekében azonban biztosítani kell a XXI. században elvárható feltételeket. Ennek érdekében infrastrukturális beruházásokkal fejleszteni kell a külső és belső kapcsolatrendszert, biztosítani kell a korszerű közműellátást. Mindezt úgy kell megvalósítani, hogy a kistérség egyedülálló értékei ne sérüljenek, hanem tovább gyarapodjanak. Az Őrség értékeinek fennmaradása a természet megóvása mellett a kulturális örökség megőrzése és megújítása révén lehetséges. Ehhez az egész közösség együttműködése szükséges. Az itt élők identitásának erősítése, az Őrségi értékek felvállalása és tudatos képviselése a civil szervezetek műhelyeiben és a családi élet mindennapjaiban folyhat legeredményesebben.

3.7.6 Az Őrszentpéteri kistérség fejlesztési projektjavaslatai a 2007-2013. közötti időszakra

Az Őrszentpéteri kistérség legnagyobb része az Őrségi Nemzeti Park része, az integrált projektcsomag nagyban alapoz a védelemet is indokló természeti és tájhasználati adottságokra. A további tervezés és a projektmegvalósítás során mindenképpen kiemelt figyelemmel kell lenni a természet- és tájvédelmi szempontokra, a fejlesztések együtt kell járjanak olyan beavatkozásokkal, melyek biztosítják a megnövekvő turistaforgalom, az esetenként intenzívebbé váló mezőgazdasági termelés kedvezőtlen környezeti hatásainak elkerülését, csökkentését, illetve új objektumok elhelyezésekor figyelemmel kell lenni a táji építészeti hagyományokra. Az Őrség határmenti térség, így a határon átnyúló kapcsolatok fontos átfogó célként fogalmazhatók meg. Részből ezzel összefüggésben kell megemlíteni a Vend-vidékhez való kapcsolódás lehetőségét, hiszen a Szentgotthárdi kistérség ezen része igen hasonló táji adottságokkal rendelkezik, melyeket érdemes az Őrségihez hasonló módon kihasználni. A projektek tervezésekor tehát nemcsak a határ túloldalán megvalósuló, hanem a Vend-vidéken megvalósuló projektekre is figyelemmel kell lenni.

Javaslat az integrált kistérségi projektekre és projektelemeire

Őriszentpéteri kistérség: „Őrség – ökotérség” – Zöld termelés, zöld turizmus

A kistérség integrált fejlesztése a táji értékek széles körű megőrzését és hasznosítását célozza. Az integrált fejlesztés olyan projekteket irányoz elő, amelyek közös eleme a környezeti szempontok, valamint a táji adottságok és hagyományok messzemenő figyelembe vétele, illetve korszerű technológiák alkalmazása. Az Őriszentpéteri kistérség, az Őrség, elsősorban néprajzi-táji szempontból azonosítható területét fedi le, a dombvidéki táj számos jellegzetességgel, országos viszonylatban egyedülálló, jórészt érintetlen természeti, épített és kulturális értékkel büszkélkedhet. Az értékek turisztikai hasznosítása, valamint a hagyományokra alapozott mezőgazdasági és élelmiszeripari termelés egyre erősödő gyökereket ver a térségben, amelynek egyre fontosabb elemei a hagyománnyá váló, országos jelentőségű programok és fesztiválok. A megindult kedvező folyamatok azonban még gyenge alapokon állnak, számos szervezeti, a humán erőforráshoz kapcsolódó, hálózati és infrastrukturális elem is hiányzik ahhoz, hogy a táji alapokon nyugvó fejlődés fenntartható módon valósulhasson meg.

A kistérség széleskörű fejlesztésének így két, egymással szorosan összefüggő eleme van. Az egyik elem a tájgazdálkodás, amely az erdő- és mezőgazdasági termékek helyi feldolgozását (pl. tej- és hústermékek, tők, szilva, alma, faipari és bútorturizmus termékek, stb.), illetve a hagyományosnak mondható iparágak (pl. fazekasság, fafaragás, vesszőfonás, stb.) célozza. A fejlesztés másik eleme (pillére) a térség aktív- és ökoturisztikai fejlesztése, amely csak abban az esetben lehet sikeres, ha a táji értékek és hagyományok fennmaradnak, kiépül és minőségében javul a turisztikai infrastruktúra, illetve ha a táji gazdálkodás eredményei tovább bővítik a turisztikai lehetőségeket. A táji hagyományokra és a korszerű, környezetbarát technológiák hasznosítására épülő gazdálkodás egyben a sikeres turisztikai fejlesztések egyik alapköve is, hiszen az elsősorban a táji értékekre alapozó turizmus hosszabb távon csak azok megőrzése és fejlesztése esetén válhat a térség meghatározó ágazatává.

A kistérségi integrált fejlesztés elemei:

Az integrált projektcsomag pillérei:

I. Pillér: A táji értékekre épülő turizmus

Az egyedülálló természeti, kulturális és épített értékek felfedezése az Őrségben már évtizedekkel ezelőtt megindult, a táji értékekre alapozott turizmus a térség legsikeresebb gazdasági ágazata. A pillér olyan fejlesztéseket tartalmaz, melyek a turisztikai fogadóképességet javítják, elősegítik az egyes attrakciók látogathatóságát, illetve tematikus útvonalakon, és programokba szervezve adnak lehetőséget a turistáknak a helyi természeti, épített kulturális és néprajzi értékek megismerésére. Mindezek mellett a fejlesztések között szerepelnek azon már meglévő és tervezett kulturális programok és fesztiválok, melyek tovább erősíthetik a térség ismertségét és tartalmas időtöltést biztosítanak az itt élőknek és a látogatóknak egyaránt.

A megvalósítás projektjei:

Turisztikai fogadó- és bemutatóközpontok létrehozása és fejlesztése:

Őriszentpéter, Szalafő, Velemér, Bajánsenye, Szőce, Felsőjánosfa

Turista- és lovastúra útvonalak fejlesztése; jelzések, pihenőhelyek, információs táblák rendszerének kialakítása

Tanösvények kiépítése

Kerékpárút-hálózat kiépítése, jelzések, pihenőhelyek és információs táblák rendszerének kialakítása

A vadászturizmus infrastruktúrájának komplex fejlesztése: szálláshelyek, etetők, vadászlesek és lőállások fejlesztése

Szálláshelyek minőségi fejlesztése és minősítése

Őrségi falusi turizmus program:

Nyitott porták

Nyitott műhelyek

Falusi vendéglátás

Tematikus programok szervezése

„Három ország – három konyha”

Élő szabadtéri múzeumi napok

Natúrpark Nyári Egyetem

Kézműves, természetvédelmi, néprajzi, építészeti nyári táborok

Népművészeti programok

Erdei iskola programok

Kulturális programok, fesztiválok szervezése

II. Pillér: Környezetbarát termelés

A térség a termelő ágazatok szempontjából is legnagyobb erőssége a tiszta környezet, illetve a máig fennmaradt, sajátos táji jellegű termékek és gazdálkodási módok. Ezek sajnálatos módon eltűnőben vannak a térségből, ahogy az itt élők életmódja változik, a környező gazdasági központok felé történő ingázás növekszik, a falvak „alvóteleülésekké” válnak, sok ingatlan elsődlegesen üdülőfunkciót vesz fel. Míg ezen folyamatok – a térség belső erőforrásait figyelembe véve – természetesnek mondhatók, de a meglévő potenciálok kihasználatlanul maradnak, holott egy az őrségi image-t kihasználó, a bio- és környezetbarát termékekre és a hagyományos kézműipari termékekre alapozott – a turisztika fejlődésével is egyre nagyobb piaci lehetőséget jelentő, illetve a táji értékeket is megőrző – mezőgazdasági és élelmiszeripari termelés sikeres, fontos helyi ágazattá válhat.

A megvalósítás projektjei:

Kézművesipari fejlesztések, infrastruktúra- és eszközfejlesztés, kézművesipari központok létrehozása

Erdei-termék feldolgozóközpontok létrehozása, méhészeti termékek-, vadgyümölcsök és gombafélék feldolgozásának támogatása

A vadászathoz kapcsolódó mező- és erdőgazdasági fejlesztések: vadföldek kialakítása

Elsődleges és másodlagos faipari feldolgozó-kapacitások bővítése

Tökmagolaj-gyártási kapacitások fejlesztése

Terménytárolók, hűtőházak, aszalók, mini-tejüzemek és különleges élelmiszeripari létesítmények építése

Biomassza-energetikai beruházások

Az I. és II. Pillér közös eleme: Tájgazdálkodás, táj- és természetvédelem, környezetbarát hálózatok

Az ökoturisztikai és tájgazdálkodási fejlesztések közös eleme a táji potenciál megőrzése és az Őrség-image megteremtése, promóciója. Az integrált kistérségi fejlesztés sikere azon múlik, hogy megteremtődnek-e azok a kapcsolati pontok, melyek biztosítják a turisztika és a környezetbarát termelés találkozását a térségen belül és a térségen kívül is. Ilyen kapcsolati elemek a térségmarketing (Őrség- image) és olyan egyéb fejlesztések, melyek elősegítik a termékek piacra jutását és egyben a táji értékek védelmét.

A „Natúrpark termék” védjegy, és a kapcsolódó kritériumrendszer bevezetése

Térségmarketing

Tematikák: „Őrség-ökotérség”, kézművesség, biotermékek, Natúrpark és Natúrpark védjegy, turisztika, természet, kultúra és épített örökség

Marketingeszközök: térségen kívüli vándorkiállítások, turisztikai és mezőgazdasági kiállítások, Internet megjelenés, specifikus célcsoportok közvetlen megkeresése (pl. lovas, kerékpáros egyesületek, iskolák, stb.)

Többfunkciós, hagyományos építészeti jelleget mutató faluházak hálózatának létrehozása a következő tartalommal: turisztikai és vállalkozási információs pontok, „civil házak”, helytörténeti gyűjtemények, kiállítási- és rendezvényhelyszínek, teleházak, könyvtárak, „Natúrpark boltok”

Génmegőrzési projektek: sajátos háziállat- és kultúrnövény fajták, védett, országosan ritka növény-, gomba- és állatfajok, értékes társulások

Kaszálórétek fenntartása, szarvasmarha-tartás felélesztése

Mezőgazdasági, élelmiszeripari és kézművesipari termékfejlesztési-, termelési- és értékesítési hálózat kialakítása

A belső kommunikációs hálózat fejlesztése, Internet-hozzáférések kialakítása, helyi média fejlesztése

Komplex kistérségi turisztikai információs jelző- és irányítórendszer kiépítése

Az integrált projektcsomag kapcsolódó elemei:

Akkreditált felnőttképző hely kialakítása – Őrség-Raab-Goričko Natúrpark; képzési programok: turisztika, kézművesség, biogazdálkodás, vállalkozási ismeretek, nyelvek

A térségmenedzsment operatív szervezetének erősítése

Civil hálózatok fejlesztése

„Szemét-stop – vigyél magaddal” program

Faluközpontok megújítása

A hitelhez jutás feltételeinek javítása

A kistérségi integrált projektcsomag várható hatásai

A táji örökség fennmaradása

- A vendégéjszakák száma növekszik
- A turisztikai szezonáltság csökken
- Az Őrség ismertsége növekszik
- A helyi lakosság tájékozottsága javul
- A turisztikai, mezőgazdasági és élelmiszeripari objektumok megközelíthetősége javul
- A turisztikai fogadókészség növekszik
- Az épített és természeti értékek, népi és kulturális hagyományok megőrzésének feltételei javulnak
- A helyi termékek (mezőgazdasági, kézművesipari és turisztikai) piacra jutási lehetőségei javulnak
- Az lakosság, vállalkozások és közigazgatási szféra együttműködése növekszik
- A települési életminőség javulása
- A helyi foglalkoztatás növekedése
- A jövedelmi viszonyok javulása (köz- és magánszféra)

3.7.7 Az Őriszentpéteri Kistérség Területfejlesztési Konceptiója és Programja

A program „Az Őrség a régió intelligens zöld szíve” küldetésnyilatkozat megvalósítását állítja a középpontba. Az Őrségi kistérség több olyan fontos értéket hordoz, amelyek jelentősége messze túlmutat a vidék határain. A kistérség jövőképében ezeknek az értékeknek a megőrzését és a kor követelményeinek megfelelő fejlesztését és hasznosítását kell megfogalmazni. A jövő Őrségében, az erdők, a rétek, a legelők és a kaszálógyümölcsösök együttesen alkotják az ember tájhasznosító munkája és a természet harmóniáját. Ebbe a környezetbe szervesen illeszkednek az ősi szerves településszerkezetű falvak, amelyek lakóházai, intézményei és gazdasági épületei egyaránt hordozzák a népi építészeti hagyományok jellegzetességeit. A kistérségben előállított termékek és szolgáltatások kivétel nélkül magas színvonalúak és számos közülük modellként szolgál a fenntartható fejlődésen alapuló térségfejlesztés elterjesztéséhez a megyében és a régióban. Az itt élők rendelkeznek a XXI. század gazdag külső és belső kapcsolatrendszeréhez való szoros kapcsolódás képességével, biztosított számukra az alkalmazásokhoz szükséges teljes technikai és infrastrukturális háttér.

A jövő Őrsége a régió meghatározó ökogazdálkodási központja, kapcsolódva a szomszédos kistérségekhez, és a szlovén, osztrák határmenti területekhez, a szelíd turizmus egyik vonzó célterülete. Olyan kistérség, amely számos szállal kapcsolódik a környezeti-, természeti-, gazdálkodási- és építészeti kutatásokat végző intézményekhez. A helyi közösség szereplői által megvalósított életmód és tájhasználat vonzó lakóhelyé és példa értékű mintaterületté teszi a vidéket.

A kistérség területfejlesztési célkitűzései

6. Az elmaradottnak számító kistérség felzárkóztatása.

7. Az egyedülálló természeti adottságokra és kulturális örökségre épülő turisztikai lehetőségek kiaknázása.
8. A lakosság életminőségének javítása.
9. A természeti és kulturális értékek megóvása.
10. Humán erőforrás fejlesztése.

Fejlesztési prioritások:

I. A gazdaság versenyképességének növelése.

A prioritás indokolása

A prioritás alapját az a helyzetfeltárásban ismertetett tény adja, hogy az Őrségben rendelkezésre áll szabad munkaerő, viszont a csekély számú gazdasági szereplő meglehetősen alacsony gazdasági aktivitást fejt ki. A gazdaságfejlesztés ezért a meglévő adottságokra alapozva elsősorban vállalkozásfejlesztési alprogramokat és intézkedéseket céloz meg. Versenyképes helyi vállalkozások nélkül a térség szétesik, és kizárólag ingázással vagy bér munka jellegű tevékenységekkel kereshetik meg jövedelmüket az itt élők. A prioritás alprogramjai elsősorban a gazdasági tevékenységek technológiai fejlesztését és a termékek piacon való megjelenését segítik elő. A versenyképesség növelését másik oldalról a 3. prioritásként meghatározott emberi erőforrás fejlesztés támogatja.

II. Turizmusfejlesztés.

A prioritás indokolása

A helyzetelemzésből kiderült, hogy a térség egyik legfontosabb kitörési pontja a turizmus, azon belül is a természeti értékekre alapozó szelíd turizmus. Az Őrség idegenforgalmáról a határsávba történő beutazások korlátainak felszámolását követően, a 70-es évektől lehet beszélni. Az Őrség idegenforgalmi vonzerejét a táj viszonylagos háborítatlansága, természeti és tájképi értékei, népi építészeti emlékei, falusias jellege határozza meg.

A falusi turizmus mint üdülési forma még nem eléggé terjedt el hazánkban. A fizetővendég-szolgálat hálózatba bekapcsolt települések között is kevés a falu, ami a kiváló adottságú Őrségben sincs másként. A jövőben azonban ezek a települések a

vadászat, lovaglás, horgászat, kulturális és kézműves táborok stb. fogadóterületei lehetnek.

Az Őrséget a magyarországi zöld turizmus egyik potenciális bázisának lehet tekinteni.

A természeti értékek gazdagsága mellett lényeges vonzereje néprajzi értékeiben és különleges településszerkezetében van. Az Őrségben fenntartható turizmus szorosan összefonódik az első prioritásban megfogalmazott operatív programokkal, hiszen a tájhasználat során kialakuló kép és a helyi sajátos termékeket előállító vállalkozások meghatározzák a turizmus lehetőségeit.

III. Humán erőforrások fejlesztése.

A prioritás indokolása

A prioritás a kistérség emberi erőforrásban szegény helyzetének felszámolását célozza meg. Mint a helyzetelemzésből kiderült, a térség iskolázottsági szintje a megyei és az országos szint alatt van. A demográfiai mutatók rosszak, a térség gyors elöregedését és fogyását prognosztizálják.

A kistérségben egy fenntartható fejlődési program végrehajtásának a megfelelő minőségű humán kapacitás hiánya válhat a fő akadályává.

Az emberi erőforrások hatása minden más prioritásra kimutatható, hiszen bármilyen fejlesztés végső soron a kistérség lakosságának érdekeit szolgálja. A megvalósult fejlesztéseket pedig csak a felkészült, azokat hatékonyan működtetni tudó helyi emberek által képzelhető el.

A helyi közösségnek a tudás alapú társadalomhoz történő intenzív kapcsolódásra való képessége meghatározza a fejlesztési folyamatokat. A térség szociális elszigeteltségét és elmaradottságát csökkentve javítjuk az itt élők életminőségét.

IV. Az életminőség javítása.

A prioritás indokolása

Az Őrségben a környezet állapota kedvezőbb a megyei, vagy regionális átlagnál. Ez elsősorban a káros anyagokat kibocsátó létesítmények hiányának és a viszonylag alacsony népsűrűségnek köszönhető.

A környezet jó állapota ideális adottsága az Őrségnek, mint egészséges lakóhelynek. Az itt élő közösség fennmaradása és fejlődése érdekében azonban biztosítani kell a XXI. században elvárható feltételeket. Ennek érdekében infrastrukturális beruházásokkal fejleszteni kell a külső és belső kapcsolatrendszert, biztosítani kell a korszerű közműellátást. Mindezt úgy kell megvalósítani, hogy a kistérség egyedülálló értékei ne sérüljenek, hanem tovább gyarapodjanak. Az Őrség értékeinek fennmaradása a természet megóvása mellett a kulturális örökség megőrzése és megújítása révén lehetséges. Ehhez az egész közösség együttműködése szükséges. Az itt élők identitásának erősítése, az Őrségi értékek felvállalása és tudatos képviselése a civil szervezetek műhelyeiben és a családi élet mindennapjaiban folyhat legeredményesebben.

3.7.8 Vas megye területfejlesztési programja 2007-13

Középtávon hangsúlyos célok

A következő fejlesztési ciklusban a hosszú távú célok közül az alábbiak megvalósítására javasolt a megye erőforrásait koncentrálni (zárójelben a célt finanszírozó program(ok) megnevezése):

- = Szakképzés, felnőttképzés, felsőoktatás hatékonyságának javítása; (Társadalmi megújulás OP, Társadalmi infrastruktúra OP)
- = Észak-déli, nyugat-keleti nemzetközi közlekedési tengely kiépítése, korszerűsítése; (Közlekedés OP)
- = A megújuló energiaforrások minél szélesebb körben történő fenntartható hasznosítása; (Környezet és energia OP)
- = A kistérségek közti fejlettségbeli különbségek növekedésének megelőzése, az aprófalvak elnéptelenedésének megakadályozása infrastrukturális fejlesztésekkel, munkahelyteremtést ösztönző támogatásokkal; (Nemzeti Agrár- és Vidékfejlesztési Program)
- = A megyei mikro-, kis- és középvállalkozások fejlesztését segítő rugalmas pénzügyi támogatási és tanácsadási rendszer működtetése; (Gazdaságfejlesztés OP)
- = Humán közszolgáltatások kistérségi alapú szervezése a magasabb minőségű szolgáltatások nyújtása és az intézmények működtetésének fenntarthatósága érdekében; (Nyugat-dunántúli OP)

- = Szombathely térségi foglalkoztatási és szolgáltatási szerepének javítása, regionális szolgáltató szerepének erősítése; (Gazdaságfejlesztés OP, Nyugat-dunántúli OP)
- = A környezetvédelmi infrastruktúra kiépítésének folytatása, nagy hálózati rendszerek teljessé tétele, valamint a kistelepüléseken egyedi a szennyvízkezelési beruházások elindítása; (Környezet és energia OP és Nyugat-dunántúli OP)

A fejlesztések során biztosítani kell az ún. horizontális szempontokat, azaz a foglalkoztatás szintjének emelését és fenntarthatóságát, valamint az esélyegyenlőség megvalósítását.

Területi preferencia

A fejlettség szempontjából a leghátrányosabb helyzetű térségek preferálására a regionális operatív program néhány intézkedésénél lesz lehetőség. Célszerű a leghátrányosabb helyzetű területeket a Nyugat-Dunántúlon megkülönböztetni és nem országos összehasonlításban megjeleníteni.

A besorolásra két lehetőség van:

- = csak kistérség szerinti besorolás
- = kistérség és település szerinti besorolás.

Egyéb területi preferenciákat az alprogramok tartalmazzak.

A program struktúrája */programelemek, alprogramok/*

településfejlesztés

- a településközpontok értékőrző megújítása
- integrált városrehabilitáció a leromlással fenyegetett lakótelepeken
- az apró- és törpefalvak infrastrukturális fejlesztése

turizmusfejlesztés

- a Pannon Termálprogram kiszélesítése
- Pannon kulturális út
- tájegységi ökoturisztikai programok
- a kereskedelmi szálláshelyek fejlesztése
- térségi desztináció-menedzsment létrehozása, tematikus hálózatok fejlesztése

gazdaságfejlesztés

- innovatív gazdaság
- a mikro-, kis- és középvállalkozások jövedelem-termelő képességének erősítése
- a gazdasági együttműködések erősítése
- befektetés-ösztönzés és a telephelyi infrastruktúra fejlesztése

közlekedésfejlesztés

- helyi és helyközi közösségi közlekedés infrastrukturális feltételeinek javítása
- térségi közlekedési kapcsolatok fejlesztése
- a TEN közlekedési hálózatok fejlesztése
- a TEN hálózatra csatlakozó és összekötő utak fejlesztése, 115 kN terhelésre történő burkolatmegerősítés

az emberi erőforrás fejlesztése

- a foglalkoztatás biztonságának megteremtése
- a munkaerő-piaci részvételt támogató szolgáltatások infrastruktúrájának fejlesztése
- a társadalmi befogadást segítő infrastruktúra fejlesztése
- az alkalmazkodóképesség javítása
- minőségi oktatási lehetőségekhez való hozzáférés javítása
- egészségmegőrzés és társadalmi befogadás

környezetfejlesztés

- térségi szemléletű hulladékgazdálkodás
- a vízbázis védelme, szennyvízkezelés
- élőhely-megőrző erdőgazdálkodás, mezőgazdasági termelés
- az erdei iskola hálózat fejlesztése
- megújuló energiaforrások használata, energiatakarékosság

célok/részcélok:

A gazdaság fenntartható fejlődési keretének biztosítása

A települési környezet fejlesztése

Térségi felzárkóztatás, a kistérségi különbségek növekedésének megakadályozása

A főbb településkategóriák között jelentkező, az alapvető életesélyek terén fennálló egyenlőtlenségek mérséklése

Az alapvető települési infrastrukturális feltételek (vezetékes ivóvíz, áramszolgáltatás, szilárd burkolatú út, szennyvíz-elvezetés és hulladékgyűjtés, -kezelés) biztosítása és az alapvető közszolgáltatások tömegközlekedéssel elfogadható időn belüli elérhetősége

A megyehatáron túlmutató együttműködések ösztönzése

Szomszédos megyei kapcsolatok

A program leírása

A településfejlesztés a települési környezet megújításán keresztül az életminőség javítását, az üzleti környezet javításán keresztül pedig a gazdasági potenciál növelését célozza. E program elemeinek sajátosságuknak megfelelően kell kezelniük az egyes településkategóriákat / (apró) falvak – térségi központok – megyeszékhely/. Szombathely nagytérségi – határon túlmutató – és regionális szerepkörét a város és agglomerációjára készülő fejlesztési program tartalmazza.

A megye városainak központjában található történelmi lakó- és középületek (sokszor éppen a védett státusszal járó szigorú szabályozás miatt) a kapcsolódó közterületekkel nem váltak automatikusan a befektetők célterületévé. Megújításuk mára több mint sürgetővé vált. A már helyenként megújuló, de általában romló állagú belvárosok közvetlen közelében több esetben bontásra érdemes lakóépületek és korábban ipari, vagy egyéb hasznosítású, jelenleg nem a városközpontba illő funkció maradványaként barnamezős alulhasznosított területek találhatók, amelyek újbóli hasznosítása, a vonzó, kompakt városok kialakításának alapfeltétele.

A társadalmi szempontból veszélyeztetett területek csak részben találhatóak a városközpontokban. A társadalmi polarizáció és térbeli szegregáció eredményeként minden városban (sőt nagyobb községekben is) a térbeli elkülönülés jelentős méreteket öltött. Vas megye városaiban ez a tendencia nem ölt szélsőséges formákat. A társadalmi szempontból hátrányos helyzetű városi területeken ugyanakkor koncentráltan jelentkezik az aluliskolázottság, ezzel együtt a munkanélküliség. A közösségek önszervezése itt alacsony fokú. E területek lakásállománya az átlagosnál leromlottabb, komfortosságuk alacsony színvonalú.

A belső területek rendezésének része a csökkentett forgalmú vagy csak kizárólag gyalogosok részére biztosított területek kialakítása, mivel így nyílik lehetőség a belső területek környezeti és társadalmi fenntarthatóságára.

A települési környezet fejlesztésének eszközei: a települések központi tereinek megújítása, a városközpontok, leromlott városi lakóterületek integrált, értékmegőrző rehabilitációja, zöld területek megújítása, a hátrányos helyzetű településeken élők életkörülményeinek javítása települési infrastruktúra-fejlesztések révén, a városi közösségi közlekedési rendszerek fejlesztése, a településen belüli közlekedési hálózat korszerűsítése, a kistelepülések infrastruktúrájának bővítése.

Az emberi erőforrás fejlesztésére irányuló programrész leírása

A részprogram a foglalkoztatáspolitikai, az oktatás és képzés, a szociális ellátások, valamint az egészség megőrzését, helyreállítását célzó szolgáltatások eszközei segítségével valósul meg. Az egyes alprogramok az alábbi közös célok elérését szolgálják:

- = a munkaerő-piaci kereslet és kínálat összhangjának megteremtése
- = a gazdasági aktivitás területi különbségeinek mérséklése
- = a változásokhoz való alkalmazkodás elősegítése
- = az egész életen át tartó tanulás ösztönzése
- = az egészségi állapot és a munkavégző-képesség javítása;

= a társadalmi összetartozás erősítése, az esélyegyenlőség támogatása

A nők, a fogyatékosok és a hátrányos helyzetűek esélyegyenlőségének erősítése horizontális szempont, megvalósításukat egyfelől minden alprogram tervezése és végrehajtása során szem előtt kell tartani, másfelől érvényesülésüket célzott intézkedések is szolgálják, az alábbiak szerint:

Esélyegyenlőség

A hatályos Egyenlő Bánásmód törvényben¹ rögzített elvek, módszerek és célcsoportok (ideértve a nem, kor, szexuális orientáció, vallási illetve etnikai hovatartozás alapján diszkriminációt elszenvedőket) alapján kerül kialakításra az esélyegyenlőségi minimum elvárás. Általános elvárás, hogy minden olyan szervezet, amely támogatásban kíván részesülni, törekedjen a projektjéhez kapcsolódóan az esélyegyenlőségi szempontok minél teljesebb bemutatására, megvalósítására. Ezt a célt az ún. esélyegyenlőségi minimum elv megvalósításával éri el a program, amelynek lényege, hogy a pályázóknak érdemben foglalkoznia kell az esélyegyenlőség kérdésével, és lépéseket kell tennie a szervezeti esélyegyenlőség megvalósítása felé.

Az esélyegyenlőség – az egyenlő bánásmód (diszkrimináció tilalma) kötelező biztosítása mellett három célcsoport tekintetében érvényesítendő:

Nők esélyegyenlősége

A nők és férfiak társadalmi egyenlőségének biztosítása érdekében kiemelkedő szempont a nők foglalkoztatottságának növelése, a szegregáció felszámolása, és az egyenlő hozzáférés biztosítása a szolgáltatásokhoz. A nők foglalkoztatásnak bővítése érdekében különösen fontos

- = a vállalkozókat érintő beavatkozások (tanácsadás, új vállalkozásalapítás) képzések, pályaaorientációs tanácsadás során a nők, női vállalkozók előnyben részesítése;
- = bölcsődei-óvodai ellátás fejlesztése;
- = család- és otthon közeli ellátási formák bevezetése;
- = képzések, amelyek elsősorban nők számára jelentenek foglalkoztatási lehetőséget;
- = az információ-kommunikációs fejlesztésekkel a távmunka-lehetőségekhez való hozzáférés javítása.

Romák társadalmi integrációja

Kiseb mértékben érinti a probléma Vas megyét, de a romák és nem romák közötti szegregáció egyes térségekben erősen megjelenik. A romák társadalmi integrációjának elősegítése tekintetében a program kiemelt figyelmet fordít a társadalmi, gazdasági szegregáció felszámolására, a pozitív diszkriminációra és a kulturális identitás megőrzésére, az egyenlő hozzáférés biztosítására a komplexitás és az integráció elve mentén.

A romák társadalmi integrációja érdekében a következők támogatása fontos:

¹ 2003. évi CXXV. törvény az Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

- = roma vállalkozók előnyben részesítése a vállalkozásfejlesztési támogatások esetén;
- = az integrált városrehabilitáció keretében a roma lakosság által sűrűn lakott településrészek megújítása, foglalkoztatási és szociális programok megvalósításával;
- = az oktatási intézmények rekonstrukciója során az integráció elveinek megfelelő követelmények támasztása a roma és nem roma gyermekek egyenlő esélyeinek elősegítésére;
- = a közszolgáltatások infrastruktúrájának fejlesztése során az egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségének biztosítása, egyedi megoldások fejlesztése és alkalmazása;
- = az információs-kommunikációs technológiák fejlesztése során olyan kistépülések, településrészek előnyben részesítése, ahol magas a roma lakosság aránya, hozzájárulva ezzel az információk elérhetőségéhez.

Fogyatékossgal élők esélyegyenlősége

A beruházások megvalósításánál figyelembe kell venni a fogyatékkal élő és megváltozott munkaképességű emberek speciális szempontjait, valamint biztosítani kell a projektek eredményeihez való egyenlő hozzáférést elsősorban a fizikai és kommunikációs akadálymentesítéssel.

A megye településszerkezeti adottságai miatt különös figyelmet kell fordítani a kistépülésen élők esélyegyenlőtlenségének (közszolgáltatási, munkaerő-piaci, közlekedési, stb.) csökkentésére is.

A program szerteágazó, több részterületet ölel fel, a munkaerőpiac kínálati és keresleti oldalát éppúgy, mint az emberi erőforrás fejlesztésének infrastrukturális szegmensét.

1 .részterület: A foglalkoztathatóság fejlesztése, a munkaerőpiacra való belépés ösztönzése

Átfogó cél: A gazdaság(földrajz)i adottságok hatékonyabb kihasználása, a partnerségi kapcsolatok szorosabbra fűzése, az emberi tudás és fizikai képesség folyamatos fejlesztése révén a foglalkoztatottság elérje az európai uniós szintet. A foglalkoztatási színvonal emelkedése következtében csökkenjen a munkanélküliség, ennek hatására javuljon a lakosság jövedelmi helyzete, életminősége.

Specifikus célok:

- = a munkaképes korú, ám a munkaerőpiacon kívül lévő inaktívok, ellátásokból kiszorulók azonosítása és gazdasági aktivizálása
- = megyei munkaerő-piaci adatbázis kialakítása és széles körű elérhetőségét, gyakorlati alkalmazását biztosító korszerű informatikai hálózat kiépítése
- = a tartós munkanélküliség csökkentése, az álláshely elvesztése után a mielőbbi munkába állás elősegítése

- = a nők, a hátrányos helyzetűek, a fogyatékosok és a megváltozott munkaképességűek foglalkoztathatóságának javítása
- = a fiatalok elhelyezkedésének támogatása, otthonteremtésük javítása
- = a kedvezőtlen adottságú térségekben a foglalkoztatás szint növelése a helyi adottságok és lehetőségek kiaknázásával
- = a másodlagos munkaerőpiac fejlesztése

Javasolt alprogramok:

- *A foglalkoztatás biztonságának megteremtése*

Főbb elemek:

- = A helyi munkaerő-piaci sajátosságokhoz és gazdasági lehetőségekhez igazodó aktív munkaerő-piaci eszköztár működtetése. Átfogó (azaz a különféle támogatásokat és szolgáltatásokat „csomagba” rendező) foglalkoztatási programok szükségesek elsősorban:
 - a rokkantsági nyugdíj rendszerének átalakításával érintettek,
 - a pályakezdők (a munkatapasztalat szerzés támogatása, letelepedés elősegítése),
 - az idősebb korosztály,
 - az alacsony iskolai végzettségűek
 - munkaerő-piacra belépni vagy visszatérni kívánó nők számára.
- = A munkavállaláshoz szükséges szakmai és személyes kompetenciák megszerzését segítő képzés, személyre szabott munkaerő-piaci szolgáltatások (például: egyéni képességek felmérése, álláskeresést segítő tanácsadás, állasközvetítés, állás rotáció stb.) kiterjesztése a regisztrált munkanélkülieken túl mindenkire, aki munkavállalási korú, munkaképes, de munkajövedelem hiányában – és rászorultsága okán – valamilyen szociális ellátásban részesül.
- = Rehabilitációs eszközök a megváltozott munkaképességűek és fogyatékosok foglalkoztatásának növelése érdekében.
- = A partnerségi kapcsolatok erősítése foglalkoztatás fejlesztésében érdekelt gazdasági szervezetek között.

- *A munkaerő-piaci részvételt támogató szolgáltatások infrastruktúrájának fejlesztése*

Az alprogram az álláskeresést és a munkavállalást segítő és támogató szolgáltatások infrastruktúrájának fejlesztéséhez járul hozzá.

A munkaerő-piaci részvétel növeléséhez a gazdaság igényeihez igazodó képzési szerkezetre és a munkaerő-piaci kereslet és kínálat összehangolását eredményesen segítő eszközökre van szükség. A munkaerőpiac folyamatos változása új típusú szolgáltatásokat vár a képzési rendszertől, az Állami Foglalkoztatási Szolgálatól és a szociális szolgáltatásoktól is. Az infrastrukturális fejlesztéseknek azt a célt kell szolgálniuk, hogy a munkaerő-piaci részvételt segítő rendszerek magasabb színvonalú

szolgáltatásokat tudjanak nyújtani, rugalmasabban legyenek képesek alkalmazkodni a gazdaság igényeihez.

Főbb elemek:

- = Az eredményes beavatkozás és a változásokra való felkészülés érdekében a munkaerő-kereslet és kínálat mindenkori helyzetét és előrejelzését szolgáló rendszerek összehangolása és továbbfejlesztése.
- = A regionális képzési hálózatok (REMEK, TISZK), a szakképzés és a felnőttképzés infrastruktúrájának fejlesztése.
- = Az integrált foglalkoztatási és szociális szolgáltató-rendszer infrastrukturális és informatikai feltételeinek megteremtése.
- *A társadalmi befogadást segítő infrastruktúra fejlesztése*

A társadalmi befogadást támogató infrastrukturális fejlesztések közvetetten járulnak hozzá a munkaerő-piaci részvétel elősegítéséhez. Elsődleges céljuk a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférésben és a szolgáltatások minőségében tapasztalható területi különbségek csökkentése, a társadalmi kirekesztődéssel leginkább fenyegetett csoportok hozzáféréseinek javítása.

Főbb elemek:

- = akadálymentesítés a munkahelyeken
- = gyermekbarát munkahelyek

2. részterület: Az alkalmazkodóképesség javítása

A programban megfogalmazott célok elérése érdekében egyrészt szükséges a munkavállalók, és a vállalkozások alkalmazkodóképességének erősítése. Másrészt kívánatos a versenyképes tudást biztosító szakképzés, felsőoktatás és felnőttképzés egymásra épülő rendszerének kialakítása („legjobb rendszer”), amely biztosítja a megfelelő szakember-állományt. Különös figyelmet kell fordítani a munkaerőpiacról való kiszorulás megakadályozására, a foglalkoztatási válságok megelőzésére.

Támogatható tevékenységek:

- = a gazdaság igényeihez igazodó szak- és felnőttképzés
- = átfogó kompetenciafejlesztő felnőttoktatási és -képzési programok
- = hátrányos helyzetűekre irányuló képzési programok
- = munkahelyi képzések
- = a gazdasági szerkezetváltás előrejelzése és kezelése
- = kedvezőtlen munkakörülmények felszámolása
- = a társadalmi párbeszéd intézményi formáinak és mechanizmusainak fejlesztése, a vállalkozások társadalmi felelősségvállalásának fokozása
- = civil szervezetek kapacitásának megerősítése, a szolgáltatói szerephez való alkalmazkodásuk segítése (Kútfő hálózat bevonásával)

3. részterület: A minőségi oktatási lehetőségekhez való hozzáférés

A programban megfogalmazott célok elérése érdekében szükséges a megye közoktatási rendszerének reformja, az eredményesség és hatékonyság javulása. Az

alap- és középfokú oktatás minden tanuló számára biztosítsa a gyakorlatban is használható tudás megszerzését, és azon alapkészségek elsajátítását, amelyekre építve felnőttként is képes lesz folyamatosan fejleszteni a tudását, ismereteit. Lehetőséget kell biztosítani, hogy a hátrányos helyzetű térségekben élő gyermekek hozzáférjenek a magas színvonalú oktatáshoz, az „új és második esély” típusú programokhoz. Fontos cél, hogy az intézmények közötti teljesítménykülönbség mérséklődjön. (Célszerű lenne ezért az oktatásban minőségirányítási rendszerek bevezetését szorgalmazni.)

A kistélepülési iskolák emberi erőforrás és infrastrukturális felszereltség tekintetében nem tudnak lépést tartani a nagyobb és jobb helyzetben lévő intézményekkel. Szükség van olyan modellek elindítására, amelyekben nemcsak az iskola fenntartása biztosított, hanem egyidejűleg a minőség folyamatos fejlesztésének feltételeit is adottak anélkül, hogy a költségvetési források megnövekednének. A kistélepülési iskolák fennmaradásának egyedüli biztosítója az együttműködés. Ennek egyik alulról szerveződő formája az, hogy az önkormányzatok és az intézmények olyan hálózatot hozzanak létre, amelyben megosztják és kiaknázzák egymás erőforrásait, emelve az oktatás minőségét anélkül, hogy bármely iskola bezárására sor kerülne. A többcélú kistérségi társulások létrejöttével megteremtődtek a hatékony együttműködés alapfeltételei, így a tartalmi fejlesztés lehetősége is. Korábban a közös közoktatási feladatellátást elsősorban a többletforrások megszerzésének lehetősége motiválta, de az utóbbi időszakban több kistérségben az együttműködés szakmailag is megalapozott valós igénye a hatékony közoktatási feladatellátás elősegítőjévé vált, ugyanakkor szükség van a megkezdett fejlesztések folytatására.

Törekedni kellene több helyszínen működő, multifunkcionális, mikrotérségi közoktatási intézmények létrehozására (iskolabusz szolgáltatással), amelyek 8 évfolyamos általános iskolaként, óvodai és alapozó alapfokú művészetoktatási intézményegységekként, továbbá lakóhelyi közösségi feladatok ellátójaként (pl. kulturális programszervezés, felnőttoktatás, felnőttképzés stb.) is működnének.

Specifikus célok:

- = A kompetencia alapú oktatás és a korszerű pedagógiai módszerek elterjedésének támogatása az általános- és a szakképzésben (a Berzsenyi Dániel Főiskola és a Savaria TISZK koordinálásában).
- = A közoktatási és felsőoktatási intézmények művelődési, szociális, egészségnevelési és szabadidős tevékenységének erősítése, az oktatási és kulturális intézmények kapcsolatának szorosabbra fűzése.
- = Tanulási lehetőségek bővítése, új tanulási formák elterjesztésének ösztönzése (IKT, e-learning).
- = Átfogó mérési, értékelési és minőségirányítási rendszerek bevezetése (az eredményesség mérésére szolgáló, a pedagógusképzésben és az iskolai gyakorlatban alkalmazott egységes szemléletű, sztenderdekre alapozott mérésértékelési rendszer kialakítása, amely két területre terjed ki: egyrészt a tanulók, másrészt az intézmények mérésértékelésére).
- = A pedagógusképzés megújítása, az oktatásban dolgozók továbbképzése (pl. a pedagógusok szakmai módszertani felkészítése a megváltozott tanári munka ellátására, *vezető tanár*: képzési programokban gondolkodó, a program egészét átlátó, szervező pedagógusok; *facilitátor*: egy-egy tanulócsoporthoz munkáját

hivatott szervezni; *tutor*: egyéni tanulási tervhez alkalmazkodva egy-egy tanuló fejlődéséért felelős).

- = A közoktatás hatékonyságát segítő területi együttműködések támogatása (mikro-térségi együttműködések erősítése, csatlakozás a regionális közoktatási tanügy-igazgatási tudásportálhoz/tudásbázishoz).
- = A sajátos nevelési igényű tanulók integrációjának támogatása
- = Az „Intelligens” iskola infrastruktúrájának elterjesztése (a pedagógiai reformhoz szükséges IKT eszközök biztosítása: számítógép, projektor, interaktív tábla stb., információs rendszerfejlesztés, mérés-értékelési rendszerek infrastruktúrájának kialakítása).
- = Oktatás módszertani fejlesztés, civil szervezetek bevonása (szakmai módszertani és szervezetfejlesztési segítségnyújtás, képzés, a jó példák gyűjtése, legjobb szervezeti példák átadása, tájékoztatási programok indítása a *Kútfő-hálózat* keretében).

4. részterület: Egészségmegőrzés és társadalmi befogadás

Általános célok:

- = Növekedjen az egészségben eltöltött évek száma, csökkenjenek a minőségi egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőtlenségei.
- = Csökkenjen a szegénység (különösen a gyermekek körében) és a társadalmi hátrányok újratermelődése.
- = Valósuljon meg a társadalom leghátrányosabb helyzetű tagjainak (köztük a romáknak, a szenvedélybetegeknek, a sokgyermekes és/vagy gyermeküket egyedül nevelők, hajléktalanok, a súlyos vagy halmozottan fogyatékos emberek, az állami gondoskodásból kikerülő fiatalok, az elítéltek és a büntetés-végrehajtási intézetekből szabadultak) többirányú – a szociális szolgáltatások, az egészségfejlesztés, a képzés és a művelődés eszközeire egyaránt építő – átfogó támogatása és amennyiben lehet, a munkaerő-piaci beilleszkedésük.

4. A munkaerő-piaci helyzetelemzés összefoglalója

2010. tavaszán elkészült a térség munkaerő-piaci helyzetelemzése, amely céljai az alábbiak voltak:

- a térség foglalkoztatási szempontú feltérképezése a helyi problémákra és lehetőségekre fókuszálva
- a foglalkoztatási stratégia megalapozása, lehetővé téve, hogy a stratégia a helyi szükségletekre, igényekre adjon válaszokat,
- az induló helyzetet rögzítése, amelyhez képest értékelni tudjuk a stratégia végrehajtásának sikerét,
- választ adjon a kistérségben lévő magas munkanélküliség, illetve az alacsony foglalkoztatási szint okaira, és a hátrányos helyzetűek foglalkoztatását gátló tényezőkre.

Az elkészült foglalkoztatási helyzetelemzés bemutatja a kistérség demográfiai, gazdasági, foglalkoztatási, képzési helyzetét és megfelelő vitaanyagot biztosít a stratégia elkészítéséhez. A helyzetelemzés képezi a stratégia elkészítésének alapját.

Elemzési területek:

- az adott terület erősségei, gyengeségei, erőforrásai, a helyi munkapiac sajátosságai, lehetőségei, veszélyei,
- a képzési igények a térségben,
- a foglalkoztatásban releváns szervezetek feltérképezése,
- helyi, kistérségi, megyei, regionális fejlesztési tervek foglalkoztatási hatásainak elemzése.

Módszertan:

- SWOT analízis
- A térség munkaerő-piacára vonatkozó értékelés, melynek alapja a munkaügyi szervezetenél meglévő elemzések, prognózisok és statisztikák, - a partner NYDRMK közreműködésével.
- KSH adatok felhasználásával Helyi adatfelvétel, workshopok keretében fókuszcsoportos interjúkkal.
- Az egyes partnerség-építő találkozók elhangzott felvetések beépítésével.

4.1 A helyzetelemzés főbb megállapításai voltak

Egy térség munkaerő-piacát számos mutatószámmal jellemezhetjük, ezek közül a legfontosabb mutatók: foglalkoztatottak száma, munkanélküliek száma, munkaerő állomány, foglalkoztatási arány, munkanélküliségi ráta, átlagkereset. Ezen mutatószámok természetesen jelen helyzetelemzés alapját is adják. Ugyanakkor egy terület munkaerő-piaci elemzésénél és legfőképp a javasolt fejlődési irányoknál több külső körülményt, a fent említett mutatószámokat befolyásoló körülményeket is meg kell vizsgálni. Jelen helyzetelemzés is ezeket a munkaerő-piac alakulásához hozzájáruló tényezőket vette figyelembe.

A térségre jellemző, hogy kevés a nagyfoglalkoztató, és a vállalkozások tőkeszegények. Munkaerő-piaci szempontból a legnagyobb gyengeséget az alacsony helyi munkahelyek száma (különösen a kistelepüléseken, ahol az önkormányzatok a legnagyobb, szinte egyedüli foglalkoztatók), az ingázás magas szintje, a csökkentő foglalkoztatási ráta, és a jelentős tartós munkanélküliség jelenti. A térségben már megjelent a többgenerációs munkanélküliség is, amely területi és etnikai szegregáltságot eredményez.

A helyi gazdaság fejlődését akadályozza a hiányos infrastruktúra (szennyvíztisztítók hiánya/alacsony kapacitása a kistérségben, belső úthálózat rossz minősége, M8 - nincs gyorsforgalmú elérhetőség a térségben) és a kihasználatlan iparterületek a szomszédos kistérségben (Szentgotthárd).

A tágabb térségben is a szakmunkás képzés alacsony minősége jellemző, amelynek legfőbb oka, hogy gyakorlati képzés eredménytelen (a jól képzett emberek nem találnak helyben munkát, emiatt elvándorolnak, a pályaorientáció nem hatékony, a szakmáknak nincs presztízse).

Jellemző a vállalkozói érdekképviselő hiánya, valamint a mikro-, kis- és középvállalkozások számára nyújtott tanácsadási szolgáltatások nem kielégítőek.

A térség erőssége, hogy jelentős foglalkoztatási potenciállal is rendelkező turisztikai, természeti és kulturális vonzerő koncentrálódik a térségben, továbbá vannak külföldi piacokra is termelő, jelentős munkaerőt foglalkoztató vállalkozások. A megyei átlaghoz képest magasabb munkanélküliség miatt nincs lehetőség minőségi intézkedések (pl. munkafeltételek javítása, családi élet és a munka összeegyeztetése) megvalósítására a munkaerő-piaci fejlesztések során. A munkaerő állapota, munkához való hozzáállása, felkészültsége nem jó (idegen nyelvismeret, iskolai végzettség), a munkavállalók között a mobilitási hajlandóság nem túl magas. A munkanélküliség ráta a megyei átlag feletti.

A térségi humán erőforrás minősége – a világgazdaság jelenlegi trendjeinek figyelembe vételével – alapvető módon határozza meg az adott terület versenyképességét és jövedelemtermelő képességét. Így az oktatási rendszer fejlesztése hangsúlyos eleme kell, hogy legyen a térség fejlesztésének.

A települések fekvése, környezeti adottságának vizsgálata szintén szorosan kapcsolódik, illetve meg is alapozza a térség munkaerő-piaci helyzetét. Két fontos szálát kell kiemelni: Egyrészt a térség településeinek kapcsolatrendszere történelmi gyökerű, másrészt túlmutat az ország- és megyehatáron. Az Őrség természetes vonzáskörzete átnyúlik Szlovéniába, de több szállal kapcsolódik a környékbeli, de a szomszédos kistérségekhez tartozó településekhez is.

A térség turisztikai potenciálja fontos gazdasági és foglalkoztatási tényező lehet. A vonzerők és az adottságok mélyebb kiaknázása mellett a szálláskapacitások minőségi fejlesztése azonban szükségszerű a fejlődés előremozdítása érdekében. Emellett a kistérség hagyományosan mezőgazdasági jellegű vidék, igen jók a gazdálkodás lehetőségei, erre kellene építeni, mivel az ipari tevékenység a környező városokba (Szentgotthárd, Körmend) összpontosul, gazdasági szerepe elsősorban ottani helyi vetületben számottevő.

A kistérségben átlag alattinak tekinthető a vállalkozás-sűrűség, jellemző a mikro-vállalkozások nagyobb arányú előfordulása és a kis- és a közepes méretű szervezetek visszafogott jelenléte. Emiatt kiegészítő, vagy továbblépési lehetőség lehet a képzések területén a vállalkozási ismeretek alapozása, bővítése. A kistérség számára fejlődési lehetőség lehet a határ közelség kihasználása oktatási terület meghatározás szempontjából is, akár a határ menti hiányszakmákban való képzés biztosítása, akár nyelvi képzések hangsúlyozása. A határmenti kapcsolatok erősítésével egyéb ipari ágak is megtelepedhetnek a kistérségben, mely a gazdaság, versenyképesség emelkedése mellett, az oktatás területén is újabb lehetőségeket adhat. A helyi agrárszférán belül említésre érdemes színfolt azonban a helyi sajátosságú élelmiszertermékek (pl. tökmagolaj, kecskesajt) tradíciójának felélesztése és kézműves hagyományokkal (pl. fazekasság, kosárfonás) együtt történő turisztikai hasznosítása, amelyre az utóbbi években komoly törekvések születtek. Ezen gazdasági ágakra épülő oktatás is megfontolandó lehet a közeljövőben a megfelelő térségi partner (pl. III. Béla Szakképző Iskola) kiválasztásával.

A falusi vendéglátás határozottan jelentős a kistelepüléseken, az ott élők számára biztos megélhetési forrást jelent, emiatt nagy hangsúlyt fektetnek a munkavégzéshez szükséges alapvető ismeretek oktatására is. Továbbfejlesztési lehetőség lehet a nyelvekre való hangsúlyhelyezés, mely az idegenforgalom, vendéglátás területén kiemelt fontosságú, és hozzásegíthet más területen való elhelyezkedéshez is.

A gazdaságban és a társadalomban lezajlott folyamatok következtében jelentősen módosult az elmúlt két évtizedben a népesség gazdasági aktivitása. Szűkült a munkaerőpiac, módosult a foglalkoztatás struktúrája, és megjelent a munkanélküliség. A kedvezőtlen demográfiai folyamatok miatt csökkent a munkaerő-utánpótlást biztosító fiatalok száma. A folyamatos öregedés és a korai nyugdíjazás lehetőségeinek megteremtődése pedig az inaktív állományát szélesítette ki, növelve ezzel együtt a társadalomra háruló terheket is.

Piaci viszonyok között a munkanélküliség szintje elsősorban a gazdasági folyamatok függvénye, amelyet jelentősen befolyásolhatnak a központi és helyi szabályozások, intézkedések. A 2008 utolsó negyedében kibontakozó recesszió hatásaként vállalkozások szűntek meg, fogták vissza kapacitásaikat, melynek következményeként számos esetben kénytelenek voltak megválni munkavállalóiktól. A kistérség gazdaságát és munkaerőpiacát igen érzékenyen érintette a külső körülmények változása. Ez elsősorban annak tudható be, hogy a jövedelemtermelésben és a foglalkoztatásban meghatározó vállalkozások tevékenysége erőteljesen függ a nemzetközi folyamatoktól. Mindezek nyomán a gazdasági visszaesés elég rövid időn belül és érzékeny mértékben növelte a kistérségben a munkanélküliség szintjét. A munkanélküliség ugrásszerű megnövekedése mellett megfigyelhető az a határozott tendencia is, hogy igen dinamikus növekszik a munkanélküliségként eltöltött átlagos időtartam. Ez azzal fenyeget, hogy a munkanélküliség az érintett munkavállalók életében nem egy viszonylag rövid, átmeneti jelenség, hanem tartós, hosszabb időszak. A munkanélküliség újratermelődése jelentős problémája a munkaerő-piac működésének. A pályakezdekők bejutása a munkaerő-piacra rendkívül megnehezült, számos esetben lehetetlenné vált. A munkaerő-piac ma még kevés – bár egyre több – jelzést ad a szakmai átképzésnek és továbbképzésnek.

4.2 Munkaerő-piaci szempontú SWOT analízis

Elemzési területek:

- Gazdaság, vállalkozások, munkahelyteremtés, munkahelyek minősége
- Képzési rendszer, munkaerő felkészültsége, LLL
- Munkaerő-piaci szolgáltatások
- Helyi menedzsment kapacitások
- Hátrányos helyzetű rétegek, szociális gazdaság

• Erősségek	• Gyengeségek
• Átlátható térség, kis méret, megfelelő önismeret, áttekinthető struktúrával rendelkező térség • 2 Leader Akciócsoport működik a térségben • Helyben történő ügyintézés a Munkaügyi Központ részéről, így a munkaügyi kirendeltség által nyújtott szolgáltatások helyben állnak rendelkezésre (humán szolgáltatások, foglalkoztatáspolitikai eszközök) • Vállalkozások sűrűsége egyes területeken • Megfelelő hozzáállás a pályázatok generálásához, benyújtásához, megvalósításához • Különböző szolgáltatások helyben is elérhetőek • Becsületes, megbízható munkaerő • Természeti környezet, turisztikai és kulturális vonzerő, amely jelentős foglalkoztatási potenciállal is rendelkezik • Faanyagban gazdag térség • Számítástechnika, internet használat • Jelkincs • Pályázati tapasztalatok • A munkavállalói attitűd • A munkavállalói réteg részbeni mobilitása • A támogatások igénybevétele • Együttműködési szándék a foglalkoztatási paktum kezdeményezésben • Erős vállalkozói aktivitás néhány	• Vállalkozások fejlesztése hatékonyságnövelésre fókuszál • Vállalkozások többsége mikrovállalkozás • Térség számára nem megfelelő pályázati kiírások • Összefogás hiánya • Gyenge térségmarketing • Sok az alacsony képzettségű ember • Falusi turizmusban megszűntek az adókedvezmények • Közmunkaprogram még nem teljesen hatékony, nem fedi le a teljes kistérséget • Értékek felismerése • Az emberek, szervezetek, vállalkozások nem ismerik egymást • Adminisztratív kötöttségek a vállalkozások számára • Megfelelő szakemberek hiánya • Vállalkozás indítási nehézségek • Vidékfejlesztési programok vállalkozóvá válást írnak elő • Kevés a nagy foglalkoztató, tőkeszegények a vállalkozások • Alacsony a helyi munkahelyek száma (különösen a kistelepüléseken, ahol az önkormányzatok a legnagyobb, szinte egyedüli foglalkoztatók) • Jelentős tartós munkanélküliség • A megyei átlaghoz képest magasabb munkanélküliség • A munkavállalói réteg egy részének alacsony mobilitása • Az idegen nyelvismeret alacsony

területen, emellett pedig a vállalkozói összefogás, egymásra támaszkodás elindult • A Natúrpark és a társulás meglévő tapasztalatai közfoglalkoztatási programok szervezésében, és a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci integrációját célzó szolgáltatásokban	arányú (kivéve a nemzetiségeket) • A helyi szakképzés hiánya kistérségben • Gyenge infrastruktúra • A helyi termékre épülő piaci ellátás hiánya • A turisztikai potenciál és együttműködések kihasználatlansága • A munkaképes emberek nem jelennek meg a munkaerőpiacon (társadalmi probléma)
• Lehetőségek • Pályázati programok jobb kihasználása • Helyi tevékenységek, termékek, kézművesség erősítése • Természeti adottságokra jobban építeni • Meglévő vállalkozások bővítése • Szélesebb körű információnyújtás (pályázati lehetőségek) • Mikro- és kisvállalkozások közötti együttműködések • Önképzések szervezése az alacsony végzettségűek számára • A térség vonzza a fővárosiakat (új turisztikai lehetőségek) • Jelkincshez kapcsolódó emléktárgyak • Fazekas mesterség utánpótlása, a fazekasság „reklámozása” • Gazdag faanyag készlet kihasználása • Helyi emberek helyi terméket fogyasszanak • Őrségi honlaprendszer kialakítása • Képzések szervezése a vendéglátásban • Helyi termékek népszerűsítése • Túravezetés (kerékpáros és gyalogos) a térségben • Állattenyésztés újra elterjesztése • Új munkahelyek teremtése, turisztikai szolgáltatásokban, a zöld munkahelyek területén • Autonóm kistérségi pilot program kialakítása (pl. megújuló energiák kihasználása, helyi termékekre	• Veszélyek • Nem mérhető munkanélküliség a nyilvántartási rendszer hiányossága miatt • Utófinanszírozás a pályázatoknál • Passzivitás az emberek körében • Passzivitás a Natúrpark és az emberek között • Néhol ellenérdekeltség keletkezik a Nemzeti Park és a gazdálkodók között • Korlátozott lehetőségek • Széttagolt településrendszer • Jogszabályozási problémák a turizmusban, a bürokrácia, továbbá a magas adó- és járulékkerhek korlátot jelentenek a foglalkoztatásban • Az állandó változások kiszámíthatatlanságot okoznak • Az alulról jövő kezdeményezések, együttműködések elhalnak • A betelepülők az önös érdekeiket képviselik • Hitelfelvétel lehetőségeinek beszűkülése, emiatt a támogatási lehetőségek kihasználatlanok maradhatnak • Az elöregedési tendencia erősödése, az eltartott népesség arányának növekedése kapcsán növekvő teher hárul az aktív népességre, a falvak elnéptelenednek vagy elöregednek • A tartós munkanélküliség további emelkedése • a befektetők inkább a Nemzeti Park,

alapuló piacok) • A határmenti fekvésből adódó gazdasági lehetőségek kihasználása• A munkáltatók igényeinek megfelelő szakképzési és helyi felnőttképzési programok helybe hozatala• A helyi foglalkoztatási információs pontok térségi hálózatának létrehozása• A többi kistérségi paktummal való együttműködés, tapasztalatcsere	így a kistérség határain kívül keresnek befektetési lehetőségeket; • A leszakadó társadalmi csoportok létszámának növekedése (a segélyen élés jobban megéri, mint a munka, a negatív minta a többgenerációs munkanélküli családokban mélyülő gazdasági és társadalmi problémákat okozhat, tartós munkanélküliség növekedése)• - Az országhatárt átlépő vasútvonalban rejlő potenciálok jobb kihasználása, a fa és agyag, mint nyersanyagkincs jobb kihasználása

A stratégiai irányok lehetőségei

Offenzív stratégiát támogató helyzetek (erősségek – lehetőségek)

- Közelség az osztrák és szlovén határhoz
 - A kistérség földrajzi fekvése az EU-csatlakozást követően még inkább erősség lett, adott a lehetőség határon átnyúló foglalkoztatási projektekben indítására.
 - A foglalkoztatási együttműködés kezdeményezéshez csatlakozva több szervezet is vállalja a partnerségben való részvételt..
- Gazdag természeti és kulturális örökség, egyedi értékek
 - Az élénk kulturális élet, a hagyományteremtő rendezvények és a természeti értékek bemutatása nagy vonzerőt jelent
 - A térség marketing területén az Internet kínálta lehetőségek jobb kihasználása
- Több civil szervezet, néhány kifejezetten aktív
 - Nagy látogatottságú fesztiválok vannak civil kezdeményezésként, ez a jövőben komoly fejlesztési tevékenységet indukálhat
 - A külső források bevonásához a pályázatok követelményei előmozdíthatják a helyi együttműködések (különösen magán-közösségi partnerség) kibontakozását
 - A foglalkoztatási együttműködéstől a munkadók és a munkavállalók a problémák feltárását és mielőbbi megoldását várják.
- Szellemi műhelyek, dinamikus szereplők jelenléte
 - Az elindult kistérségi közös fejlesztések előmozdíthatják a helyi együttműködések (különösen magán-közösségi partnerség) kibontakozását
- Általában jó térkapcsolatok
 - A térség földrajzi pozíciója az EU-csatlakozás után még inkább erősséggé vált
 - Közösségi közlekedés térségi szinten összehangolt fejlesztése.

- Az M8-as megvalósulása és a megépült szlovén vasúti kapcsolat jelentősen javíthatja a kistérség közlekedés-földrajzi pozícióját és „eladhatóságát”, a GM szentgotthárdi fejlesztései is ennek köszönhetőek.
- Megélenkülő területfejlesztési tevékenység, e téren felhalmozódó kompetenciák
 - A Natúrpark és a Leader közösségek által kidolgozott fejlesztési tervek, koncepciók is komoly fejlesztési tevékenységet indukálhatnak

Váltás-orientált stratégiát támogató helyzetek (gyengeségek – lehetőségek)

- Rossz közlekedési feltételek.
 - Nagy segítség lenne a közösségi tömegközlekedés foglalkoztatási célú átszervezése, főleg a GM szentgotthárdi bővítési terveire tekintettel
- Foglalkoztatási szint megyei átlagtól jóval elmaradó
- A helyi (településen belüli) foglalkoztatottak aránya az egyik legalacsonyabb a megyében (az eljáróké a legmagasabb)
- Instabil gazdasági struktúra
- Kevés beáramló külföldi tőke
- Alacsony vállalkozói aktivitás
- A vállalkozások és vállalkozók szerepe a települések fejlődésében általában csekély; a köz- és magánszféra partnerségének gyakorlatilag nincs nyoma a kistérségben
- Jelentős gazdasági erejű (számottevő létszámot foglalkoztató) vállalatok alacsony száma
 - Külső források bevonása - melyhez a források mellett rendelkezésre áll néhány kidolgozott terv, koncepció is – ami komoly fejlesztési tevékenységet indukálhat
 - A foglalkoztatási paktum kezdeményezéstől a munkáltatók a problémák feltárását és mielőbbi megoldását várják. Nagy többségben vállalják a partnerségben való részvételt.
- Foglalkoztatási szint megyei átlagtól jóval elmaradó
- Instabil gazdasági struktúra
- Alacsony jövedelemszint
- Kevés beáramló külföldi tőke
- Alacsony vállalkozói aktivitás
- Jelentős gazdasági erejű (számottevő létszámot foglalkoztató) vállalatok alacsony száma
 - Az M8-as megvalósulása jelentősen javíthatja a kistérség közlekedés földrajzi pozícióját és „eladhatóságát”.
- Vállalkozások közt reprezentált a mezőgazdaság, de élelmiszer feldolgozó ipar alacsony fokú
 - A külső keresleti trendek alapján helyi sajátos agrár- és élelmiszeripari termékek, gasztronómiai specialitások piacképes kínálatot képezhetnek ezek feldolgozása további jövedelmet termelhet

Defenzív stratégiát támogató helyzetek (gyengeségek – veszélyek)

- Nagymértékű népességfogyás
- A lakosság korösszetétele idős (az időskorúak aránya magas)
- A népesség iskolázottsági mutatói kedvezőtlenek, kifejezetten alacsony a felsőfokú végzettségűek aránya

- Foglalkoztatási szint megyei átlagtól jóval elmaradó
- Alacsony gyereklétszám
 - *A népességfogyás és a lakosság elöregedése és az ezzel összefüggő egyéb humán problémák veszélyeztetik a fejlesztési terveket, szűkítik a lehetőségeket*
- A népesség iskolázottsági mutatói kedvezőtlenek, kifejezetten alacsony a felsőfokú végzettségűek aránya
- Instabil gazdasági struktúra
- Alacsony jövedelemszint
- Vállalkozások közt felülreprezentált mezőgazdaság, de élelmiszeripar hiánya
- Szolgáltató szféra gyenge
- A vállalkozások és vállalkozók szerepe a települések fejlődésében általában csekély; a köz- és magánszféra partnerségének gyakorlatilag nincs nyoma a kistérségben
 - *A kevésbé tudásigényes tevékenységek nagy súlya a tudáskészlet további erodálásához, illetve a magasabb képzettségűek elvándorlásához vezethet*
- Vas megyén belüli periférikus elhelyezkedés
- Aprófalvas, a népesség többsége kis településeken él
- Utak minősége problémás
 - *A közúti fejlesztések megghiúsulása esetén fennáll a veszélye a belső periféria jelleg erősödésének*

Diverzifikált stratégiát támogató helyzetek (erősségek – veszélyek)

- Közelség az osztrák és szlovén határhoz
 - *A jelentős ipari-gazdasági centrumoktól távoli pozíció az innováció-áramlást (diffúziót) nehezítheti, azok dinamizáló centrifugális hatási nehezebben érvényesülhetnek*
 - *A közúti fejlesztések megghiúsulása esetén fennáll a veszélye a belső periféria jelleg erősödésének*
- Gazdag kulturális örökség, egyedi értékek
 - *A tőkebevonás, a külső források égető szüksége túlzott kompromisszumok elfogadásához vezethet, pl. környezeti, kulturális értékek sérülése*
 - *Megfelelő nagyságú külső és belső tőke hiányában a gazdag kulturális örökség (különösen annak egyes objektumai) veszélybe kerülhet*
- Megélenkülő területfejlesztési tevékenység, felhalmozódó kompetenciák (e téren)
 - *A népességfogyás és a lakosság elöregedése és az ezzel összefüggő egyéb humán problémák veszélyeztetik a fejlesztési terveket, szűkítik a lehetőségeket*
 - *A jelentős ipari-gazdasági centrumoktól távoli pozíció az innováció-áramlást (diffúziót) nehezítheti, azok dinamizáló centrifugális hatási nehezebben érvényesülhetnek*
 - *A tőkebevonás, a külső források égető szüksége túlzott kompromisszumok elfogadásához vezethet, pl. környezeti, kulturális értékek sérülése*

5. Gazdasági és Foglalkoztatási Stratégia

5.1 Tervezési alapelvek

Az Őrségi kistérség Gazdasági és Foglalkoztatási Stratégiájának elkészítésekor a helyzetelemzésre alapozva és a releváns kistérségi, megyei, regionális, nemzeti és Európai Uniós program dokumentumokat megvizsgálva az alábbi elveket vettük figyelembe a tervezésnél.

Átfogó stratégia készüljön: Figyelembe veszi a kistérségi körülmények és adottságok minden releváns elemét. Megteremti a kapcsolatot a területfejlesztéssel és vidékfejlesztéssel is.

Integrált szemlélet érvényesüljön: A munkaerő-piaci problémákat a szektorok közötti együttműködéssel kezeli (gazdaság, foglalkoztatás, szociális szféra, oktatási szektor stb.)

Reális program legyen: Az elérhető erőforrások (pénzügyi, humán kapacitások és időtényezők) és a térségi szereplők motivációjának határain belül legyen, valamint belátható időn belül teljesíthető legyen. Emellett a rövid távú sikerekre is törekedni kell a bizalom kialakulása érdekében

Vállalkozásbarát szemlélet: A fenntartható munkahelyeket a közeli multinacionális cégek és beszállítók mellett elsősorban a helyi/térségi hazai vállalkozók (különösen a KKV-k és azon belül is a helyi mikro-vállalkozások) teremtik, ezért minden beavatkozásnak a vállalkozások céljait kell szolgálnia. Az önkormányzatokat ösztönözni kell, hogy a helyi politika alakításánál vegyék figyelembe a vállalkozások érdekeit, megfelelő infrastruktúra, közszolgáltatások biztosításával, ösztönzők nyújtásával segítsék a vállalkozások fejlődését.

Helyi termékeket (árúk, szolgáltatások) előtérbe helyező: A helyi gazdaság és társadalom fenntartható fejlődése érdekében lényeges, hogy a lakosság és a paktumban résztvevők körében elterjedjen a helyben előállított termékek, árúk, szolgáltatások preferálása, tudatos vásárlói, megrendelői szemlélet kialakulása, hiszen ez helyi munkahelyeket őriz meg és teremt, továbbá erősödnek a helyi vállalkozások és kialakul a kistérségi közösségi identitás.

Részvételen alapuló: A térségi szereplők és különösen a kulcsfontosságú célcsoportok tudásának és véleményének értékékként való kezelése és kiaknázása. Hangsúlyt kell helyezni a kialakuló kistérségi foglalkoztatási együttműködésben résztvevő szervezetek szerepének tudatosításán.

Befogadó: Törekedni kell valamennyi érdekcsoport és érdekelt bevonására, ehhez nyitott az előremutató ötletekre és a kezdeményező szemléletre van szükség.

Esélyegyenlőséget biztosító stratégia: Az egyenlőségért folytatott küzdelem szükségessége iránti tudatosság jellemzi, és tevékeny a korra, nemre, speciális szükségletű csoportokra, kisebbségekre stb. vonatkozó esélyegyenlőség tekintetében.

A munkaerő-piacról hosszabb rövidebb időre kiszoruló egyének számára a közfoglalkoztatás különböző formáinak szervezésével és használatával támogassa visszailleszkedésüket a munkaerő-piacra (például: ágazati közmunkaprogramok, Út a munkaház program, térségi közfoglalkoztatás).

Együttműködő és kohézióra törekvő: A területi és társadalmi kohézió erősítése érdekében a stratégia tartalmazza a kistérség szomszédságában fekvő kistérségek és a közeli határon átnyúló gazdasági és foglalkoztatási célú fejlesztéseket is. A közszolgáltatások és a gazdaság szervezésében is a hálózatelvű együttműködések alapvetőnek tekinti, amelyben kiemelten fontos a szentgotthárdi kistérséggel történő együttműködése (pl. General Motors 2011-14 között tervezett fejlesztéseihez a munkaerő-szükséglet biztosítása), továbbá a szlovéniai és ausztriai irányú kapcsolatok.

A kistérség gazdaságának fejlesztését nem mellőzheti egyetlen stratégia sem, hiszen annak helyzete meghatározó a térség lakosságának életminőségére. A jövővel foglalkozó tervező - mint egyik legfontosabb erőforrásunkat - az emberi tudást sem hagyhatja figyelmen kívül. A térség lakóinak tudás gyarapodása, a térség általános fejlődésének is feltétele, de közvetlenül feltétele az, a foglalkoztatási helyzet javításának is. És végül, de nem utolsó sorban - közösségi problémáról lévén szó - a közösség lehetőségeit és felelősségét a probléma megoldásában ugyancsak terveznünk kell.

5.2 Jövőkép és célok megfogalmazása, célcsoportok kijelölése

A kistérség foglalkoztatási szempontú jövőképe

„Az Őrség egy olyan, a korábbi elzártságából fakadó helyzetéből kimozduló kistérséggé válik, amely kihasználja az adottságaiban rejlő lehetőségeket. A létrejövő foglalkoztatási partnerség segítségével több és minőségileg jobb munkahely jön létre. A munkavállalók a kapott segítséggel képesek lesznek megfelelni a munkaerőpiac igényeinek, kihívásainak, s ezzel hozzájárulnak a vállalkozások munkaerő szükségletének kielégítéséhez, továbbá az egyéni és közösségi életminőség javulásához.”

Az Őrség foglalkoztatási szempontú jövőképe szerint a foglalkoztatásban tovább növekszik a megerősödő, egymással intenzíven együttműködő hazai tulajdonú kis- és középvállalkozások szerepe, akik tartósan képesek helyi termékeiket és szolgáltatásaikat magas minőségben kínálni. A vidéki jövedelemszerzési lehetőségek kihasználásával, a fejlődő mezőgazdaságnak, falusi turizmusnak, bővülő személyes szolgáltatásoknak és a megújuló energia szektor előretörésének köszönhetően a falvakban is tartós munkahelyek létesülnek. Ezáltal autonómabbá válnak a helyi közösségek, csökken a települések és a kistérség külső gazdasági és energetikai függősége, kiszolgáltatottsága. A környező települések egymással és a közeli városokkal harmonikus gazdasági és társadalmi kapcsolatokkal rendelkeznek. A kistérségben előállított termékek és szolgáltatások kivétel nélkül magas színvonalúak

lesznek és számos közülük modellként szolgál majd a fenntartható fejlődésen alapuló térségfejlesztés elterjesztéséhez a megyében és a régióban.

A létrejövő foglalkoztatási együttműködés segítségével újabb munkahelyek jöhetnek létre majd, ha a paktumban résztvevő szervezetek kihasználják az együttműködésben rejlő előnyöket. A partnerségi szemlélet áthatja az egész kistérség működését. A kistérség képessé válik alacsony képzettségű munkaerőjét továbbképezni, szakembereit az igények szerint átképezni, diplomásait megtartani, amelynek alapja a vállalkozások részvételével feltárásra kerüljenek képzési és szakképzési igények. A környékbeli képzőintézmények és munkaadók között szorosabb kapcsolat alakul ki, tudatosabb és szervezettebb életpálya-tervezés, pályaorientáció, pályaválasztás valósul meg, és a gyakorlati szakképzésben a munkaadók vállalnak meghatározó szerepet. Ennek köszönhetően az iskolából kikerülő fiatalok helyt állnak a munkahelyeken és a képzőintézmények is gyakorlatiasabb tudással vértetik fel tanulóikat. A határmenti gazdasági együttműködések erősödnek, egységes munkaerőpiac alakul ki az osztrák, szlovén, határtérségben. A munkába járás feltételei a térségi alapon szervezett közlekedési szövetségek tevékenysége révén javulnak, az egyéni és közösségi közlekedés összehangoltan működik, állami és munkáltatói támogatás is elérhető az ingázók számára. A kistérség lehet majd az ökológia megteremtője, kapcsolódva a szomszédos kistérségekhez, és a szlovén, osztrák határmenti területekhez, ezzel együtt pedig a szelíd turizmus egyik vonzó célterülete is lesz. Olyan kistérséggé válik, amely számos szállal kapcsolódik a környezeti-, természeti-, gazdálkodási- és építészeti kutatásokat végző intézményekhez. A helyi közösség szereplői által megvalósított életmód és tájhasználat vonzó lakóhellyé és példa értékű mintaterületté teszi a vidéket. Ezt a jövőképet, a célrendszert és a stratégiai programokat egyaránt a külső környezet követelményeihez igazítva kellett meghatározni.

Átfogó cél:

A stratégia átfogó célja a kistérség foglalkoztatási szintjének növelése ezáltal pedig az itt élők életminőségének javítása. Ezt az elsődleges munkaerőpiac fejlesztésével kívánjuk segíteni, hogy minél több ember tudjon hivatalos állást találni, adót és járulékot fizetni. Fontos a munkaerő-piaci egyenlőtlenségek csökkentése a foglalkoztathatóság javításával és a foglalkoztatási lehetőségek kihasználásával, valamint a munkaerő-piaci szereplők együttműködésének erősítése a térségi partnerségek fejlesztésével

A belső természeti értékekre és a kulturális örökségre, az emberi és a gazdasági erőforrások hasznosítására építő autonómiára törekvő, fenntartható kistérségi gazdaság és társadalom megteremtése. Az autonóm kistérség működhet decentralizált módon, de az autonómiának azonban mindenütt vannak természetes korlátai. Bármely területen tehát csak ésszerű, a lehetőségek szerinti autonómiáról beszélhetünk.

Lehetséges kiemelt fejlesztési területek:

- Helyi terméket helyi piacra: olyan termeltetési és értékesítési együttműködés és üzletek kialakítása, ahol megjelennek a helyi termékek is, azonban ezek saját, vagy közvetítő kereskedelem révén eljutnak a távoli piacokra is. A helyi feldolgozóktól

származó áruk alkotnák a kínálat többségét, nem kizárólag nagykereskedelemből, nagybani piacról származó termékek.

- A helyi gazdaság fejlesztése, kis- és középvállalkozások erősítése, melyek támogatásaikkal, helyi adóikkal a helyi szociális ellátást és kulturális szükségleteket, valamint közigazgatást működtetni képesek, csökkentve, sőt apránként felszámolva a kényszerű állami beavatkozást.

- A foglalkoztatási célú földhasználat kiteljesítése, a más célra nem hasznosítható és védendő értéket nem hordozó területek energiatermelő felületként történő hasznosításával. Teljes körű tájgondozás a kézben tartott mezőgazdasági területhasználat által.

A gazdasági növekedésnek alapját a foglalkoztatás szint emelkedése képes biztosítani, amely a társadalmi különbségek csökkentését, végső soron pedig a társadalmi összetartozás (kohézió) megteremtését eredményezi.

A munkaerő-kereslet bővítése érdekében több és jobb munkahely létrehozása szükséges, hogy mindenkinek lehessen bejelentett munkája, aki képes és akar dolgozni. Ehhez olyan környezetet kell teremteni, amely képessé teszi és ösztönzi a vállalatokat új munkahelyek létrehozására. Különösen fontos az alacsony iskolai végzettségű emberek foglalkoztatási lehetőségeinek bővítése, valamint a munkaerő iránti kereslet növelése. A kistérség fejlődésének szempontjából olyan minőségű munkaerőre van szükség, amely mindenkor képes kielégíteni a gazdaság igényeit. Elsődleges cél tehát, hogy a munkaképes korú népesség minél nagyobb hányada legyen képes belépni a munkaerőpiacra, és ott maradni, sikeresen alkalmazkodva a gazdasági és társadalmi változásokhoz. A munkaerő-kínálat növelését az emberek foglalkoztathatóságának javításával lehet elérni.

A kistérség elszórt, szerves településein magas a hátrányos helyzetű emberek száma, nagy a tartósan munkanélküliek aránya az aktív korú népességben belül, ezért cél, hogy a munkaerőpiaci részvétel mértékének növelését biztosító fejlesztések elérjék ezt a célcsoportot is. Fontos, hogy az embereknek legyen tényleges lehetőségük a tudásalapú társadalomban elengedhetetlen ismeretek és készségek megszerzésére és folyamatos megújítására, és egészségi állapotuk se akadályozza őket a munkavállalásban. Ezért nagy a jelentősége annak, hogy a települési, helyi szintű egészségügyi, szociális, oktatási közszolgáltatások minősége és összehangolt szervezetsége javuljon a kistérségi együttműködések támogatásával.

Az a tény, hogy a kistérség aktív korú munkavállalóinak végzettségét jellemző mutatók összességében kedvezőtlenek, nagy az alacsony az iskolai végzettségűek száma, illetve kicsi az egyetemet, főiskolát végzettek számának aránya.

A kistérség gazdasági teljesítőképességének növelése érdekében a gazdasági erőforrások kihasználtsági fokát célszerű növelni. A foglalkoztatás mértékének növelése érdekében célszerű a természeti környezetben rejlő erőforrások, a kedvező földrajzi elhelyezkedés nyújtotta előnyök, a rendelkezésre álló műszaki infrastruktúra és a humán erőforrás lehetőségeit a gazdasági teljesítőképesség növelése érdekében kihasználni.

A kistérségi gazdasági erőforrások kihasználtsági fokának növeléséhez termelő infrastruktúrafejlesztések szükségesek. A fejlesztések céljai elsősorban az idegenforgalmi potenciálra, a természeti és az erdő-mezőgazdasági adottságokra kell, hogy irányuljanak.

A kistérség gazdaságában növekvő szerep jut a falusi turisztikai adottságok kihasználására épülő családi vállalkozásoknak. A kereskedelmi-gazdasági szolgáltatást, valamint a gasztronómiai turisztikai tevékenységet folytató vállalkozások működését nagymértékben jellemzi a szezonáltság, a vásárok, fesztiválok és egyéb attrakciók közösségi szervezése, ezért a turisztikai potenciál teljesebb kihasználása további lehetőségeket rejt.

Az erdő- és mezőgazdaság foglalkoztatásban betöltött szerepének, valamint a termékek értékesítéséből származó bevételek növeléséhez szükségesek azok a termelő infrastrukturális beruházások, melyek a jó minőségű mezőgazdasági alapanyagokat feldolgozó agrár- és élelmiszeripari vállalkozások fejlődését, az előállított termékek hozzáadott értékének a növekedését eredményezik.

Specifikus célok:

- A foglalkoztatási szint növelése, a munkanélküliség csökkentése:
 - a foglalkoztatás és munkaerő-hatékonyság növelése
 - tartós, stabil munkahelyek létrehozása (kiemelten turizmusban, agráriumban), a meglévők megtartása
 - atipikus foglalkoztatási módok (pl. távmunka, részmunkaidő) terjesztése
 - vállalkozóvá válás és önfoglalkoztatás támogatása
 - a hátrányos helyzetű rétegek bekapcsolása a munka világába,
 - a munkavállalást segítő szolgáltatások fejlesztése (pl. gyermek felügyelet, idősgondozás),
 - a másodlagos munkaerőpiac fejlesztése (pl. szociális földmunkaprogramokkal, térségi szervezésű közfoglalkoztatással),
 - a foglalkoztathatóság javítása gyakorlatorientált kompetencia képzésekkel, tréningekkel,
 - közérdekű önkéntes tevékenység ösztönzése,
 - a munkavállalók mentális felkészítése a sikeres munkavállalásra,
 - a tartós munkanélküliség csökkentése

- Munkahelyek megtartása és fejlesztése mellett fenntartható helyi és térségi munkahelyek teremtése:
 - megújuló energiák kihasználása, helyi termékekre alapuló piacok, illetve üzletek létrehozása, KKV-k erősítése, fejlesztése, erős, a termelők részvételével működő kereskedő szervezetek létrehozása, saját terménytároló kapacitással)
 - éves foglalkoztatást nyújtó foglalkoztatási lehetőségek felkutatása és kihasználása (elsősorban a helyi KKV-kra alapozva a feldolgozóiparban, továbbá az egészségügyi, szociális, turisztikai szolgáltatásokban, mezőgazdaságban, megújuló energia szektorban, a zöld munkahelyek területén)
 - munkahelyteremtő beruházások elősegítése a kistérségben
 - önfoglalkoztatási lehetőségek kihasználása, a vállalkozók képzése, tanácsadások nyújtása
 - a térség tökevonzó képességének javítása (szakképzett munkaerő rendelkezésre bocsátásával)
 - gazdasági és pénzügyi szolgáltatások fejlesztése
 - támogató, szolgáltató, vállalkozóbarát civil szervezetek, hivatalok, önkormányzatok kialakítása

- a munkavállalók mobilitásának elősegítése (pl. gyermekgondozási szolgáltatások, egyéni és tömegközlekedés fejlesztése)
 - a hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztatásának növelése
 - a szociális gazdaság kiépítése, fejlesztése
- Képzés, szakképzés fejlesztése a foglalkoztatásért:
- A munkaerőpiac igényeinek megfelelő minőségi képzési rendszer kialakítása
 - Képzések és munkaerő-piaci igények összehangolása
 - Karrier tanácsadás- és követés
 - A szakmunka becsületének visszaállítása
 - A munkavállalók mentális felkészítése (pl. tréningek, mentorálás)
 - A munkaerő-piaci szolgáltatások integrált nyújtása (egyenre szabva, modulokból összeállítva)
 - élethosszig tartó tanulás meghonosítása, ösztönzése, feltételeinek fejlesztése a kistérségben, tanuló kistérség kialakítása (szakképzés-felsőfokú végzés, felnőttképzés)
 - a vállalkozások, intézmények fejlődése, magas színvonalú működése érdekében a tágabb térség képzési, szakképzési kínálatának és munkaerő-piaci igényeinek összehangolása
 - tudatosan tervezett térségi pályaaorientáció megvalósítása a paktumban résztvevő szervezetek együttműködésében
 - a fiatalok számára életpályamodell kidolgozása, az elvándorlás csökkentése, szakképzett munkaerő, diplomások megtartása, illetve hazatérésük segítése
 - a vállalkozók és alkalmazottaik felkészültségének, alkalmazkodóképességének és foglalkoztathatóságának, illetve az ezek eléréséhez szükséges kompetenciák növelése
 - keresletorientált felnőttképzési programok indítása (munkaügyi központok által támogatott programok, piaci képzések)
 - felzárkóztató képzések az alacsony végzettségűek számára, a népesség képzettségi szintjének növelése

A partnerség fejlesztése a munkaerő-piaci szereplők bevonásával

- az egyes foglalkoztatási szektorok, paktum szereplők szerepvállalásának, érdekeinek tisztázása a paktumon belül
- a munkaerő-piaci szereplők közötti kommunikáció fejlesztése
- hatékony információáramlás segítségével átlátható helyi munkaerőpiac kialakítása
- a kistérségben elérhető, foglalkoztatási célra rendelkezésre álló források koordinációja
- tudástranzfer elősegítése a foglalkoztatási együttműködés egyes szereplői között
- vállalkozó barát önkormányzati szolgáltatások kialakítása
- a munkaerő-piacca és a képzési lehetőségekkel kapcsolatos információk széleskörű elérhetőségének biztosítása
- határon átnyúló együttműködések erősítése a célok megvalósítása érdekében foglalkoztatási célú civil szervezetek létrehozása, fejlesztése
- a helyi foglalkoztatáspolitikai szerepének erősítése, fontosságának tudatosítása az önkormányzatok működésében

Főbb célcsoportok:

- helyi bejegyzésű és helyi érdekeltségű vállalkozások és munkaadók (közsféra intézményei is)
- munkavállalók (kiemelten az ingázók és a 45 év feletti munkavállalók)
- munkanélküliek (regisztrált álláskereső, nem regisztrált munkanélküliek, kiemelten a tartós munkanélküliek)
- pályakezdők (kiemelten a diplomások)
- megváltozott munkaképességűek
- nők, GYED-ről/GYES-ről visszatérő szülők, kisgyermekes családok
- halmozottan hátrányos helyzetű csoportok
- alacsony, vagy elavult képzettséggel rendelkező munkavállalók és munkanélküliek
- a környéken működő képző intézmények
- a kistérségben a foglalkoztatást segítő civil és egyéb szervezetek

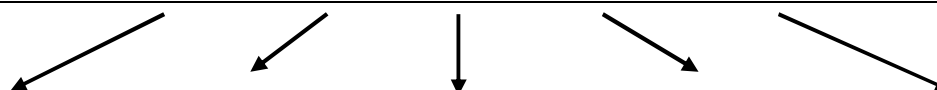
A foglalkoztatás bővítésére irányuló törekvésekhez szükséges a társadalmi kohézió erősítését szolgáló intézkedéseket kapcsolni. A hátrányos helyzetű emberek munkaerőpiacra való belépésének vagy visszatérésének segítéséhez olyan integrált megközelítés szükséges, amely figyelembe veszi a hátrányos társadalmi-gazdasági helyzetből fakadó problémák összetettségét, halmozódását. A társadalmi összetartozás elmélyítése és a párbeszéd hatékonnyá tétele érdekében fontos megteremteni a kistérség gazdasági - társadalmi fejlesztésében érintett kormányzati, for- és non-profit szervezetek összehangolt működésének feltételeit, gyakorlatát.

A stratégiai célok a problémák megoldására irányulnak. Minden probléma megoldása azonban nem lehetséges azonnal, hiszen az eszközök és források korlátozottak. Éppen ezért ki kell választani a legégetőbb, és a legtöbb eredménnyel kecsegtető problémákat és az ezeket megszüntető programokat. A prioritások a stratégiai célok megvalósítására intézkedések irányulnak, az intézkedések pedig projektek által valósulnak meg

4.3. Programok, prioritások, intézkedések megfogalmazása végrehajtandó projektekkel

Jövőkép

Az Őrségi Foglalkoztatási Együttműködés hatásaiban és közvetlenül is hozzá fog járulni a térség foglalkoztatási helyzetének javításához, hiszen elősegítheti új munkahelyek létrehozását, a meglévők megőrzését, fejlesztheti a vállalkozók igényeire válaszolni tudó képzési struktúrát, ezzel is javítva a munkanélküliek kompetenciáit és elhelyezkedési esélyeit.

A stratégiai célok			
A foglalkoztatási lehetőségek bővítése helyben, a távol munkát vállalók mobilitásának segítése	Az egyenlőtlenségek csökkentése és esélyteremtés	Aktív partnerségi kapcsolatok kiépítése a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében	Az élethosszig tartó tanulás meghonosítása a kistérségben
A térség mikro- és kisvállalkozásainak fejlesztése, pozíciójuk megerősítése, a munkavállalók elhelyezkedésének elősegítése, az alkalmazkodóképességük növelése, a pályakezdő fiatalok és az elvándorolt diplomások hazatérésének segítése			

Prioritások és intézkedések struktúrája

1. prioritás: A foglalkoztatási lehetőségek bővítése és a munkahelyteremtés segítése	2. prioritás: A munkavállalók foglalkoztathatósága és alkalmazkodóképességük javítása	3. prioritás: A foglalkoztatást és a térség gazdaságának fejlesztését elősegítő innovatív szolgáltatások kialakítása	4. prioritás: A foglalkoztatási partnerség szervezeti kereteinek és kapacitásának fejlesztése
↓	↓	↓	↓
1.1. A helyi termékek előállításának és a helyi értékesítésüknek elősegítése, a kistérségi turisztikai kínálat bővítése, a térségi marketing fejlesztése	2.1. A gazdasági szereplők részéről felmerülő képzési igények és a térségi képzési kínálat összehangolása a szakképzés, felnőttképzés és átképzés területén,	3.1. A munkavállalást elősegítő háttérszolgáltatások és az információ-ellátás fejlesztése, a foglalkoztatást bővítők és a jövőbeni foglalkoztatók számára nyújtható	4.1 A kistérségi foglalkoztatási paktum menedzsmentjének és kapacitásának, tudásbázisának fejlesztése, tematikus paktum munkacsoportok

	az álláskeresők kompetenciáinak fejlesztése, visszavezetésük segítése	Humánerőforrás-fejlesztési, kiválasztási szolgáltatások és tanácsadási programok fejlesztése	létrehozása, az Irányító Csoport működésének fejlesztése
1.2. Munkahelyek teremtésének elősegítése, a mikro és kisvállalkozások fejlesztése, a befektetések ösztönzése	2.2 A munkavállalók mobilitását elősegítő szolgáltatások fejlesztése, a hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci integrációja, női munkavállalói programok indítása	3.2. Integrált munkaerő-piaci programok előkészítése és összehangolása a vidékfejlesztéssel	4.2 A kistérségen belüli hálózatépítés és közösségfejlesztés, érdekképviselő ellátása, kapcsolatépítés a foglalkoztatási célú civil szervezetekkel
1.3. A szociális gazdaság fejlesztése a kistérségben, a munkahelyek minőségi fejlesztése	2.3. A munkatapasztalat-szerzés segítése, pályaorientációs szolgáltatások kialakítása, a vállalkozóvá és az önfoglalkoztatóvá válás segítése	3.3. Az atipikus foglalkoztatási formák elterjesztésének elősegítése, a hazatérés és a letelepedés közösségi segítése	4.3 Határmenti és határon átnyúló foglalkoztatási kapcsolatok fejlesztése,

A stratégia prioritásai (programjai) rövid- és középtávon valósítják meg a jövőképből levezethető hosszútávon érvényesülő stratégiai és specifikus célokat.

Az egyes prioritások megfogalmazása az alábbi egységes szerkezetet követik:

- Indoklás: Az adott terület helyzetértékelése, a prioritás szükségességének leírása.
- Általános célok: A prioritást megvalósító általános célok megfogalmazása.
- Hatásindikátorok: A prioritás általános hatásait jellemző indikátorok.
- Intézkedések: A prioritást megvalósító operatív programok leírása

Az intézkedések részletes kibontása az alábbi szerkezetben történik:

- Az intézkedés általános célja
- Az intézkedés rövid leírása, tartalma
- Célcsoportok
- Végső kedvezményezettek, partnerek
- Outputmutatók
- Lehetséges projektek

A stratégia tervezetében a prioritások indoklása és céljainak leírása mellett az intézkedések rövid leírását készítettük el. A partneri egyeztetéseket követően (a beérkező vélemények alapján szükséges módosítási, csökkentési/bővítési igények keresztülvezetését követően) történik meg az intézkedések fentiek szerinti részletes kibővítése 2010. őszén, az Akcióterv elkészítéséhez kapcsolódóan.

4.3.1. prioritás: A foglalkoztatási lehetőségek bővítése és a munkahelyteremtés segítése

Indoklás:

Az elmúlt időszak gazdasági és a társadalmi változásai és a pénzügyi- és hitelválság hatására lezajlott folyamatok következtében az elmúlt időszakban jelentősen megváltozott a népesség gazdasági aktivitása. Szűkült a munkaerőpiac, módosult a foglalkoztatás struktúrája és megjelent a tartós munkanélküliség. A népesség öregedése és a korai nyugdíjazás lehetőségeinek megteremtődése pedig az inaktív állományát szélesítette ki, növelve ezzel együtt a társadalomra háruló terheket. A térség korábbi ipari szereplőinél a keleti piacok elvesztésének következményeként jelentős leépítésekre került sor, a határ menti településeken a határőrizeti tevékenység által biztosított álláshelyek is megszűntek. Az inaktív réteg kiszélesedett, ami azzal függött össze, hogy az elbocsátottak közül, aki tehetett élt a korengedményes és korkedvezményes nyugdíj igénybevételének lehetőségével. A foglalkoztatási és munkahely teremtési lehetőségeknél fontos figyelembe venni a kistérség erősségeit, és ezen erősségekre alapozva kell kialakítani a munkahely-teremtési lehetőségeket. Ki kell emelni a már most jelentős foglalkoztatási potenciállal rendelkező turisztikai, természeti és kulturális vonzerő koncentrációját a térségben. Az egyik munkahely-teremtési vonal a meglévő munkahelyek tovább fejlesztése, erősítése, piacuk bővítésének elősegítése, a szolgáltatók együttműködésének erősítése. A gazdasági potenciál a falvak nagyobb részében gyenge, alacsony szintű a vállalkozási hajlandóság. Kevés a gazdálkodó szervezetek száma, főleg mikro-kis- és családi vállalkozások működnek, szinte teljesen hiányoznak a közepes méretű vállalkozások. A helyi munkahelyek hiánya miatt nagyon magas az ingázói arány, 50 fő feletti foglalkoztató csak néhány van a kistérségben. A meglévő vállalkozások többsége pedig tőkeszegény. Alacsony a helyi munkahelyek száma (különösen a kistelepüléseken, ahol az önkormányzatok a legnagyobb, szinte egyedüli foglalkoztatók). A meglévő, korábban ipari célra használt ingatlanok kihasználatlanok, a helyi termékekre épülő piac pedig csak kis mértékben érezhető. Mindezek miatt kiemelten fontos a térségben iparterületek fejlesztése, vállalkozások betelepítése, a határ menti közelség kihasználása akár tőkegazdag befektetők vonzására, akár új, innovatív ötletek átvételére. Ilyen innovatív módszer, ötlet lehet a zöld munkahelyek teremtése. Munkahely-teremtési potenciált jelent a kistérségben a helyi KKV-kra alapozva a feldolgozóipar, továbbá az egészségügyi, szociális, turisztikai szolgáltatások, a mezőgazdaság és az építőipar is. A megújuló energiaforrások kihasználása, fejlesztése jelentős foglalkoztatás-bővítő hatást eredményez. A megújuló energiaforrások helyi gazdaságfejlesztési jelentősége abban van, hogy egy település, térség, közösség energiatartósságát csökkentik, a saját energiatermeléssel pedig helyi ipart, foglalkoztatást teremtenek. Ennek valamennyi haszna helyben marad, az előállított energia vételára, az energiaszolgáltatás díja, az alapanyagok ára, amennyiben a technológiai berendezések előállítása is helyben történik, azok vételára, továbbá a termelés, szolgáltatás, karbantartás révén keletkező foglalkoztatás eredményeként munkajövedelem is. Ma már rendelkezésre állnak azok a technológiák, amelyekkel nemcsak egyéni, de kisközösségi szintű energiagazdálkodás valósítható meg. A kedvező természeti adottságok miatt a kistérség alkalmas a megújuló energiák kihasználására (pl. biomassa, napenergia), amelyek

munkahelyteremtő hatása is jelentős lehet. A térségben a mező- és erdőgazdasági valamint a faipari termékek feldolgozásának lehetőségében jelentős kihasználatlan potenciál, továbbá a szomszédos szentgotthárdi kistérségben működő GM motorgyár a fémfeldolgozás, fémmegmunkálási munkaerő felszívóképessége mellett a kapcsolódó termékeket beszállító gyártó vállalkozások előtt is nagy lehetőség áll.

A kistérség a hármaskörös határ közelében helyezkedik el, amellyel a megye belső periférikus kistérsége, de egyben lehetőséget is jelent a határ és Szentgotthárd valamint Körmen és Zalalövő közelsége a gazdasági fejlődésben. A helyi termékek előállításával a kistérség beszállítójává válhatna a városoknak. Jelenleg nincs a kistérségben szervezett helyi piac, és a termelők összefogása sem működik. Célszerű lenne újraéleszteni a helyi termék/termény cserét, és mögé megszervezni a helyi termék előállító kapacitásokat, amely az embereknek munkát adhatna, vagy legalább alternatív jövedelemszerzési lehetőséget biztosítana. Az emberek többsége a térség városaiban található multinacionális üzletláncokban szerzi be az élelmiszereket. Ezen is lehetne változtatni szemléletformálással, és megfelelő minőségű és árral rendelkező helyi termékek kínálatával, amely helyi foglalkoztatást is generálna.

A hátrányos helyzetű rétegek foglalkoztatási lehetőségét segíthetné a szociális gazdaság fejlesztése, amelyre irányuló kezdeményezések elvétele, kizárólag a kistérségi társulás kezdeményezésével működnek a kistérségben. Nincs foglalkoztatási célú civil szervezet sem, amely felvállalhatna ilyen kezdeményezéseket. A harmadik szektor és a szociális gazdaság új foglalkoztatási lehetőségei jelentős mértékben hozzájárulhatnak a munka világából kiszorult emberek munkaerő-piaci reintegrációjához. A harmadik szektor alatt a háztartások és magánszemélyek számára elérhető helyi szolgáltatások piaccá szervezése értendő. A harmadik szektor olyan szervezeteket foglal magába, amelyek non-profit alapon működnek, közösségi célt szolgálnak, és a köz- vagy magánszféra által kielégítetlenül hagyott szükségletekre reagálnak munkanélküliek foglalkoztatásba való bevonásával. A harmadik szektor többféle módon is hozzájárul a helyi fejlődéshez és a szociális kohézió erősödéséhez. Egyrészt új munkahelyeket teremt, ami különösen fontos egy hátrányos helyzetű térségben, amelyet alacsony szintű gazdasági aktivitás és magas munkanélküliség jellemző. Másrészt hozzájárul azon csoportok munkaerő-piaci reintegrációjához, akiket a hagyományos aktív munkaerő-piaci eszközök nehezen érnek el (pl. tartós munkanélküliek). E munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztathatósága, munkaerő-piaci kilátásai, a harmadik szektorban való foglalkoztatásuk révén, jelentősen javulnak. Ugyanakkor a harmadik szektor hosszú távú foglalkoztatási lehetőségeket biztosít azok számára, akik még hosszabb távon sem tudnak a hagyományos munkaerőpiac résztvevőivé válni. Végül, a helyi szolgáltatások javítják a helyi közösségek életminőségét és elősegítik a helyi fejlődést.

Általános célok:

- A kistérségben meglévő munkahely-teremtési lehetőségek felkutatása és kihasználása, munkahely-teremtő beruházások elősegítése
- Munkahelyek teremtése elsősorban az idegenforgalomra, a személyes szolgáltatásokra, mező- és erdőgazdaságra, és a megújuló energiákra alapozva
- A foglalkoztatási ráta növelése, az inaktívok számának csökkentése
- Fenntartható, helyi munkahelyek teremtése, különös figyelemmel a zöld munkahelyekre, a helyi termékek előállítására, feldolgozóiparra,

- A szociális gazdaság foglalkoztatási potenciáljának kihasználására.
- A munkanélküliség (különös figyelemmel a tartós munkanélküliekre) csökkentése
- A vállalkozások versenyképességének növelése, üzletviteli, vállalkozás menedzsment ismereteinek bővítése
- Közfoglalkoztatás térségi szintű, önkormányzati együttműködésben történő szervezése

Hatásindikátorok:

- Munkanélküliségi ráta célcsoportonként (%)
- Foglalkoztatási ráta célcsoportonként (%)
- Gazdasági aktivitási ráta célcsoportonként (%)
- Ingázók és helyben dolgozók aránya (%)
- Szociális gazdaságban foglalkoztatottak száma (fő)
- Létrehozott munkahelyek száma (db)
- Helyi termékek értékesítésének árbevétele (Ft)
- Ingázás aránya (%)
- A munkahelyre jutással való elégedettség az ingázók körében (%)
- Munkahelyteremtő beruházások nagysága (Ft)

Intézkedések:

1.1. A helyi termékek előállításának és a helyi értékesítésüknek elősegítése, a kistérségi turisztikai kínálat bővítése, a térségi marketing fejlesztése

1.2. A munkahelyteremtés elősegítése, a mikro és kisvállalkozások fejlesztése, a befektetések ösztönzése

1.3. A szociális gazdaság fejlesztése a kistérségben, a munkahelyek minőségi fejlesztése

Az intézkedés rövid leírása, tartalma:

1.1. A helyi termékek előállításának és a helyi értékesítésüknek elősegítése, a kistérségi turisztikai kínálat bővítése, a térségi marketing fejlesztése

Az intézkedés keretében megtörténik a helyi termékek (kézműves áruk, szolgáltatások, élelmiszeripari termények és termékek stb.) jelenlegi kínálatának feltérképezése és az értékesítést, piacbővítést akadályozó tényezők azonosítása. Ezt követően a termelőkkel és az önkormányzatokkal együttműködésben kidolgozásra kerül egy fejlesztési program, amely részét képezi a vállalkozások fejlesztési programja, térségi termelési, kereskedő, értékesítési szövetkezet létrehozása, marketing és értékesítési stratégia kidolgozása, majd ezt követően megvalósulnak a kezdeményezések. Közös beruházások valósulnak meg (pl. hűtőház, feldolgozó üzemek). A helyi termékek előállításának ösztönzésével fejlődik a helyi gazdaság, munkahelyek jönnek létre, bővül a kistérség jövedelemszerző képessége, erősödik autonómiája. Az intézkedés sikere érdekében, más vidékfejlesztési kezdeményezésekkel összehangolva szükséges lenne egy védjegy rendszer kialakítása, amely biztosítja a termékek minőségét és márkanevet is kialakít. A hátrányos helyzetű lakosság életminőségének javulása, és az alapvető termékekhez, élelmiszerekhez való hozzájutása érdekében cserekereskedelmet célzó

kezdemenyezések is indulnak. Jelentős a gyümölcs és zöldségtermesztés, bár előbbi inkább turisztikai jelentőségű, utóbbi pedig önellátást segíti. Számos esetben a helyi termék előállítását gátolja az ismeretek hiánya. Emiatt az igények szerinti képzések, tanfolyamok indítása szükséges. Új vállalkozási területek kell megtalálni, amelyben támaszkodni kell a régi hagyományokra, majd a területek kijelölése után követően vállalkozás- és termékfejlesztést megvalósítani. A működő és új vállalkozások számára is folyamatos üzletviteli és szakmai tanácsadási rendszert kell működtetni. A termékek piaci lehetőségeit is bővíteni kell. Értékesítési lehetőséget jelentenek a reprezentációs ajándéktárgyak vásárlása a cégeknél, továbbá szállodák, éttermek közétkeztetés konyhájának ellátása alapanyagokkal. Az intézkedés kiemelt hangsúlyt helyez a lakossági/fogyasztói, vállalkozási és önkormányzati szemléletformálásra, amely célja a fenntartható életmód terjesztése, amely hozzájárul az önellátásra és autonómiára törekvő települések és kistérség kialakításához. Ki kell használni a korszerű térségmarketing szolgáltatásokban rejlő lehetőségeket, amelyek erősítik a működő vállalkozásokat, vonzóbbá teszik a térséget a befektetők és a turisták számára, hozzájárulnak a lakosság kényelmesebb életviteléhez, védik a természeti és épített környezetet. Az információs szolgáltatások körét és minőségét fontos növelni, így különösen a szélessávú Internet csatlakozások és a mobil telefonok vételi lehetőségét.

A korszerű, környezetbarát szolgáltatások növelik a térség vonzerejét a potenciális befektetők számára, és hatékonyabbá teszi a működő vállalkozásokat is. A lakosságnak jobb minőségű életkörülményei lesznek.

Az intézkedés rövid leírása, tartalma:

1.2. A munkahelyteremtés elősegítése, a mikro és kisvállalkozások fejlesztése, a befektetések ösztönzése

Ennek az intézkedésnek a keretében megvalósulhat a kistérség meglévő vállalkozásainak foglalkoztatás-bővítési potenciáljának felmérése. Fel kell térképezni azokat a vállalkozási területeket, ahol tartós munkahelyek teremtésére nyílik lehetőség, és meg kell találni azokat a helyi vállalkozásokat, vállalkozni kívánó személyeket, akik képesek és hajlandóak saját vállalkozásukat új profillal bővíteni, vagy új vállalkozásokat létrehozni. Meg kell vizsgálni, hogy Szentgotthárd, Kőrmend és Zalaölvő városok nagyobb cégei milyen beszállítói lehetőségeket kínálnak, amely fejlődési lehetőséget jelent az őrségi kistérség vállalkozásai számára. A feltárt vállalkozási területekhez biztosítani szükséges a megfelelő képzettségű szakembereket, amelyet felnőttképzési, átképzési programokkal, tréningekkel lehet biztosítani. A munkahely teremtési lehetőségeknél fontos figyelembe venni a térség erősségeit, és ezen erősségekre alapozva kialakítani a munkahely-teremtési lehetőségeket. Ki kell emelni a már most jelentős foglalkoztatási potenciállal rendelkező turisztikai, természeti és kulturális vonzerő koncentrációját a térségben. Szentgotthárdon jelen vannak külföldi piacokra is termelő vállalkozások. Az egyik munkahely-teremtési vonal ezen meglévő munkahelyek tovább fejlesztése, erősítése, piacuk bővítésének elősegítése, a szolgáltatók együttműködésének erősítése.

További munkahely-teremtési potenciált jelent a kistérségben a helyi KKV-kra alapozva a feldolgozóipar, továbbá az egészségügyi, szociális, turisztikai szolgáltatások, a mezőgazdaság és az építőipar is. A helyi vállalkozások számára meg kell vizsgálni a hazai és nemzetközi viszonylatban a megújuló energiaforrások kihasználásának lehetőségét, mivel ezek fejlesztése jelentős foglalkoztatás-bővítő

hatást eredményez. A megújuló energiaforrások helyi gazdaságfejlesztési jelentősége abban van, hogy egy település, térség, közösség energiafüggőségét csökkentik, a saját energiatermeléssel pedig helyi ipart, foglalkoztatást teremtenek. A térség természeti adottságai kedvezőek a biomassza hasznosításhoz, a geotermikus energia kihasználásához.

A paktum partnerség koordinációjában a munkahelyteremtések emberi erőforrás háttérének biztosítása is megtörténik az alkalmazandó munkavállalóknak nyújtott toborzási, munkára felkészítési, átképzési szolgáltatásokkal illetve igény esetén a munkaerő kiválasztási, szűrési szolgáltatások biztosításával.

A munkahelyteremtések elsősorban az alábbi területeken valósulnak meg:

- Megújuló energia szektor fejlesztése, zöld munkahelyek (kutatási szektorban, épület energetikában, mezőgazdaságban is pl. energianövények), ehhez kapcsolódó képzések fejlesztése: Kiemelt figyelmet kell adni a zöld gazdaságnak, azon belül is a megújuló energiaforrások fejlesztésének, amely jelentős foglalkoztatás-bővítő hatást eredményezhet. Jövőbeni lehetőség az energiaültetvények létesítése - térségi megújuló energiapotenciál növelése, amely a vidéki iskolázatlan rétegnek is munkalehetőséget nyújtana, térségi biodiesel üzem létesítése lakások energiatakarékossági, autonóm energiaellátási alprogramja.
- Helyi termékek fejlesztése, termények termelés és helyi árucseré piacok létrehozásának, termelő-értékesítő szövetkezetek megalakításának segítése.
- Humán szolgáltatások (szociális, egészségügyi, oktatási) fejlesztése
- Falusi turizmus szolgáltatások fejlesztése
- Meglévő bázisra alapozott ipari beszállítói munkahelyek fejlesztése
- Vállalkozásfejlesztést, munkahelyteremtést eredményező K+F tevékenységek (pl. - biotechnológiai, megújuló energiás kutatások) ösztönzése a Natúrpark Akadémiához kapcsolódóan

Az intézkedés rövid leírása, tartalma:

1.3. A szociális gazdaság fejlesztése a kistérségben, a munkahelyek minőségi fejlesztése

Az intézkedés célja munkahelyteremtés az elsődleges munkaerőpiacon munkához nem jutó-, de piaci értékkel bíró tevékenység ellátására képes munkanélküliek számára. Mindezen keresztül a non-profit szervezetek működési biztonságának növelése-, kapacitásuk fejlesztése. Közvetve az intézkedés révén olyan termelő-, illetve szolgáltató tevékenységek indíthatók el, amelyek a vállalkozások számára jelenleg még nem jelentenek vonzó területet, viszont piaci racionalitással is alátámasztható e területek fejlesztésének szükségessége. A térségben meglévő jó példák alapján ösztönözni kívánjuk szociális vállalkozások létrehozását. Ezek a szociális vállalkozások zömében munkanélkülieket alkalmaznak. Az alkalmazás révén az álláskereső saját munkaerő-piaci helyzetükön javítanak, illetve azon személyek életminőségén is, akik számára szolgáltatásokat nyújtanak (pl. személyes, szabadidős, kulturális, információs, környezetvédelmi, örökségvédelmi stb.). Az alkalmazottak foglalkoztatásához állami támogatást igénylünk, illetve a tevékenységek jellegétől függően a szociális vállalkozások részben önfenntartóvá válnak.

A szociális gazdaság-típusú projektek finanszírozása terén problémát jelent, hogy a non-profit szervezetek között csak elenyésző azoknak a száma, akik foglalkoztatási projektjeiket fizetőképes piaci igényre építik. Ennek viszont a jövőben várhatóan egyre nagyobb jelentősége lesz, hiszen ebben az esetben a munkanélküliek foglalkoztatását csak részben kell támogatási forrásból biztosítani, mivel ezt kiegészítik a tevékenység révén realizált értékesítési bevételek. Az ilyen jellegű kezdeményezéseknek ugyanakkor nagy szerepe van a munkanélküliek reintegrációjában is, hiszen a projektben töltött időszak alatt képessé válnak minőségi munkavégzésre. A belső erőforrások oldaláról fontos még megemlíteni, hogy a partnerszervezetek közül többen rendelkeznek komoly, hasznosítható tapasztalatokkal. A kistérségben szükség lenne olyan szolgáltatásokra (pl. turizmust kiegészítő szolgáltatások, lakossági szolgáltatások), amelyek még vállalkozási alapon nem működnek, viszont általuk már most is jelentős bevétel-növekedés és munkahelyteremtés lenne elérhető.

4.3.2. prioritás: A munkavállalók foglalkoztathatósága és alkalmazkodó-képességük javítása

Indoklás:

Közös érdek, hogy jól felkészült, minőségi munkát teljesítő munkaerő álljon rendelkezésre a kistérségben, ezért átfogó cél az egyének munkavállalói ismereteinek, képességének fejlesztése. Ezt a célt szolgálja az egész életen át tartó tanulás eszménye, melynek megvalósulása azt jelenti, hogy a térség minden polgárának legyen esélye arra, hogy megszerezze azokat az elméleti gyakorlati ismereteket, melyek elősegítik, lehetővé teszik a munkavállalást.

A helyzetfelmérés tapasztalatai szerint az intézményszerű képzésből kikerülő pályakezdők végzettsége nincs összhangban a térségben működő-, vagy betelepülni kívánó vállalkozások igényeivel. Ennek hátterében országos tendencia is áll, hogy a gyerekek szakmaválasztását csak kismértékben befolyásolják a piaci szükségletek, azt főként a szülői igény/irányultság határozza meg. A másik oka, hogy nincs koherens kapcsolat a térségben működő vállalkozások és a képző intézmények között, a képzések felépítése csak kevésbé gyakorlatorientált, amelynek következtében a pályakezdők többségében elméleti tudással rendelkeznek – a vállalkozásoknak kell felvállalniuk a betanítást is. Általános tapasztalat, hogy a gazdasági fejlődést, új munkahelyek létrejöttét befolyásolja a rendelkezésre álló munkaerő minősége, képzettsége, de a képzési hajlandóságot nagyban befolyásolja a térség gazdasági fejlettsége. A felnőttképzésnek (ezen belül a munkaerő-piaci képzésnek) akkor van értelme, ha elérhetővé teszi az egyén számára egy megfelelő munkahely megszerzését. Még a munkanélkülivé vált emberek is kevésbé motiváltak olyan képzések elvégzésére, melyek általános ismereteket nyújtanak, és nem segítik elő közvetlenül az elhelyezkedést. Ebben talán kivétel az idegen-nyelvi képzés és az informatikai írástudás képzés, mely a kulcskompetenciák fejlesztését szolgálja. A munkanélküliek számára szervezett képzéseken jellemző, hogy a résztvevők megélhetési célból vesznek részt, és nem piacképes tudás és képzettség megszerzése érdekében. A motiváció is nagyon alacsony. A képzések sok esetben nem egészülnek ki mentális, pszichoszociális, életvezetési tanácsadással, mentorálással, és nem konkrét foglalkoztatási igényre reagálnak. Ennek eredményeként a képzések nem

hatékonyak. A piaci igények változása egyre inkább felgyorsul, ami a képzési rendszer oldaláról jóval nagyobb rugalmasságot feltételez. Ugyanakkor már az iskolarendszerű képzéseknél fontos a tanulásra való képesség megtanítása-, fejlesztése (egész életen át tartó tanulás). Kiemelkedő azoknak a tevékenységeknek-/projekteknek a jelentősége, ami a foglalkoztatási partnerség tagjai által elvégezhető. A képzési rendszer megváltoztatása azonban nagyrészt központi feladat, amelyre csak közvetett ráhatása lehet a helyi foglalkoztatási stratégiának.

Függetlenül attól, hogy a munkavállalók egy része nem a térségben talál munkát, szükséges, hogy a térségben az iskolarendszerű és az iskolarendszeren kívüli felnőttképzési lehetőségei javuljanak, egyszersmind teremtsenek meg az életen át tartó tanulás feltételei. Az iskolarendszerben országosan alkalmazott kompetenciamérések régióra vonatkozó tapasztalatai a pozitívumok mellett is indokoltá teszik, hogy a kompetenciafejlesztés és a pedagógusok módszertani kultúrájának gazdagítása kiemelt feladat legyen a kistérségében.

Általános célok:

- Javuljon az iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli felnőttképzés feltételrendszere, kerüljenek a vállalkozások bevonása a képzések tervezésébe
- A térségben élő emberek a mai kor követelményeinek megfelelő általános és szakmai műveltséggel rendelkezzenek.
- A piacképes szakmával nem rendelkező munkanélküliek átképzése
- A térségben jelen lévő, vagy a későbbiekben megjelenő munkáltatók elvárásainak megfelelő munkaerő rendelkezésre állása.
- Tudatosuljon a folyamatos tanulás, művelődés szükségessége
- Fejlődjön az információáramlás és kapcsolatrendszer a képzésekben érintettek között
- Pályaorientációs tevékenység kiterjesztése a kistérségben

Hatásindikátorok:

- Képzésben résztvevők aránya (%)
- A vállalkozói igények alapján újonnan elindított képzések száma (db)
- A piacképes szakképzettséggel rendelkezők aránya (%)
- A felnőttképzés keretében megvalósuló képzések száma (db).
- Szakképzettséggel rendelkezők aránya (%)
- A pályaorientációban résztvevő tanulók száma (fő)
- A képzésen résztvevők közül a hátrányos helyzetű aránya (%)

Intézkedések:

2.1. A gazdasági szereplők részéről felmerülő képzési igények és a térségi képzési kínálat összehangolása a szakképzés, felnőttképzés és átképzés területén, az álláskereső kompetenciáinak fejlesztése, visszavezetésük segítése

2.2. A munkavállalók mobilitását elősegítő szolgáltatások fejlesztése, a hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci integrációja, női munkavállalói programok indítása

2.3. A munkatapasztalat-szerzés segítése, pályaorientációs szolgáltatások kialakítása, a vállalkozóvá és az önfoglalkoztatóvá válás segítése

Az intézkedés rövid leírása, tartalma:

2.1. A gazdasági szereplők részéről felmerülő képzési igények és a térségi képzési kínálat összehangolása a szakképzés, felnőttképzés és átképzés területén, az álláskeresők kompetenciáinak fejlesztése, visszavezetésük segítése

Az intézkedés célja, hogy a kistérségi gazdasági szereplők, az itt működő-, vagy ide betelepülni kívánó cégek megfelelő munkaerőt találjanak, amely magas szinten képes ellátni a rájuk bízott feladatokat. Az intézkedés közvetlen célja a képző intézmények térségi kínálatának fejlesztése, összehangolása a vállalkozói igényeknek megfelelően, a köztük lévő együttműködés erősítése. Fontos szempont továbbá, hogy a közép- illetve felsőfokú képzési rendszerbe bekerülő fiatalok a képességüknek leginkább megfelelő irányt válasszák, de ugyanakkor a piai igényeknek is figyelembe vételre kerüljenek. Fontos, az álláskeresők személyes kompetenciáinak fejlesztése, visszavezetésük segítése a munkaerőpiacra. Az intézkedés keretében elősegíthető az élethosszig tartó tanulás meghonosítása, ösztönzése, feltételeinek fejlesztése a kistérségben. Cél egy tanuló kistérség kialakítása (szakképzés, felnőttképzés). A vállalkozások, intézmények fejlődése, magas színvonalú működése érdekében fontos a tágabb térség képzési, szakképzési kínálatának és munkaerő-piaci igényeinek összehangolása. Ez magában foglalja a munkaadói igényeknek megfelelő képzési szerkezet kialakítását, a képzések indításakor és a beiskolázásoknál az igazolt munkaadói igény elsődleges szempontként való figyelembevételét. Meg kell valósítani a REMEK-re és a TISZK helyi tagintézményére (III. Béla Szakképző iskola) alapuló kereslet vezérelt szakképzésfejlesztést (szakmacsoportok számában és térségi hatásában való továbbfejlesztés, képzés feltételeinek alap- infrastruktúra fejlesztése, képzés feltételeinek eszközfejlesztése) a Vasi TISZK együttműködésével. Szükséges, hogy a munkaadók és vállalkozások intenzívebb bevonása valósuljon meg a gyakorlati szakképzésbe, és célszerű lenne a hagyományos, gyakorlatorientált szakmunkásképzés visszaállítása is, de utóbbi megteremtése nem térségi kompetencia. A célok eléréséhez szükséges, hogy tudatosan tervezett térségi pályaorientáció valósuljon meg a paktumban résztvevő szervezetek együttműködésében (szülők, tanulók, vállalkozások, képzőintézmények, fenntartók stb.). A pályaorientáció elsősorban a helyi munkaadók érdekeltségébe tartozó szakmákra és hiányszakmákra valósul meg, melynek eszközei: gyárlátogatások, munkahelyek szervezett megtekintése, szakmák bemutatása, gyakornoki, ösztöndíj rendszerek indítása.

A pályakezdők gyakorlati tapasztalatok és a megfelelő munkavállalási kultúra elsajátításának hiányában nélkül nehezen tudnak elhelyezkedni. Ugyanez igaz a tartós munkanélküliekre, elavult szakmákkal rendelkezőkre. A fiatalok esetében a munkatapasztalatok tanulmányi időszakban való megszerzésére kell koncentrálni (megelőzés-felkészítés- munkára szoktatás), míg a többi célcsoport esetében az újra munkába állás személyi feltételeit kell megteremteni. Eszközök lehetnek: kötelező és nyári gyakorlatok, gyakornoki programok, projektekben való részvétel, szakdolgozat készítés a munkaadók által adott témák kidolgozásával, önkéntes munka, állásrotáció, átmeneti foglalkoztatás, pszichés felkészítés, mentorálás, álláskeresési tréning, átképzések, vagy elavult ismeretek aktualizálása és ezek munkahelyi kipróbálása, a munkaerő-piaci történő visszatérés segítése. Az intézkedés megvalósulása

következtében a helyben működő vállalkozások sokkal inkább találnak számukra megfelelő munkaerőt, ami kihat stabilitásukra, jövedelmezőségükre egyaránt. Jóval több olyan új befektetés tud megvalósulni, ami korábban az elégtelen számú- és képességű munkaerő miatt hiúsult meg. A térségben lecsökken a pályakezdő és az alacsony képzettségű munkanélküliek száma, és jóval kevesebb fiatalnak kell elhagynia a lakóhelyét, hogy munkát találjon.

Az intézkedés rövid leírása, tartalma:

2.2. A munkavállalók mobilitását elősegítő szolgáltatások fejlesztése, a hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci integrációja, női munkavállalói programok indítása

Az intézkedés célja a hátrányos helyzetű, piaci igénnyel alátámasztott tevékenység végzésére nem alkalmas munkanélküliek foglalkoztatásának elősegítése, A munkavállalók mobilitását elősegítő szolgáltatások fejlesztése, női munkavállalói programok indítása. A foglalkoztatás szolgáltatások kialakítása révén meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy a munkanélküliek visszajussanak az elsődleges munkaerőpiacra.

A halmozottan hátrányos helyzetű és tartósan munkanélküli társadalmi csoportok közcélú foglalkoztatásával a munkaerő-piaci re-integrációra kell törekedni komplex segítségnyújtással úgy, hogy a képzésben részesült és mentálisan felkészült munkavállalók a nyílt, elsődleges munkaerőpiacon is el tudjanak helyezkedni. Fontos cél, hogy az érintettek ne ragadjanak be tartósan a közfoglalkoztatás kilátástalan rendszerébe. Azok számára, akik nem képesek az elsődleges munkaerőpiacon helytállni, támogatni kell a szociális gazdaság fejlesztését célzó kezdeményezéseket, újabb szociális szövetkezetek létrejöttét. A foglalkoztatás megvalósítása mellett a tartós munkaerő-piaci helytállás érdekében a foglalkoztathatóság javítását is meg kell tenni gyakorlatorientált kompetenciaképzésekkel, tréningekkel. Ezen hátrányos helyzetű célcsoportok és a tartós munkanélküliséggel veszélyeztetett rétegek támogatása az elsődleges munkaerőpiacon történő visszajutás elősegítése érdekében fontos. Fontos feladat a közösségbe integrálás, munkaképesség feltárása, elhelyezkedés megvalósítás, munkahelyi konfliktusok kezelése, életviteli tanácsadás. A kistérségi közmunkaprogramokat lehetővé teszi, hogy a munkanélküliek nehezen elhelyezhető csoportjainak munkahelyeket teremtsünk. A közmunka programokat ki lehet egészíteni több önkormányzat területén működő közösségi programokkal, amelyek fontos célt szolgálnak (pl.: környezetvédelem, utak karbantartása, építészeti értékek megóvása stb.).

A női munkavállalók számára szolgáltatás- és képzésfejlesztés típusú programokat kell szervezni, ezek keretében önfoglalkoztató és innovatív képzési-tréning programok megvalósítását kell lehetővé tenni. A vállalkozni szándékozó nők jogi, gazdasági és szakmai tanácsadói segítséget kapnak vállalkozásuk elindításához, üzleti tervük elkészítéséhez, amelyhez egyénre szabott képzési program is kapcsolódik. A tapasztalatok szerint a munkahelyeken elsősorban a nőket, a roma származásúakat és a pályakezdőket érinti a diszkrimináció, amely megmutatkozik a kiválasztásnál, illetve a karrier előmenetelben is. Az intézkedés a pozitív példák kiemelésével, díjazásával, illetve szemléletformáló akciók indításával ösztönzi a diszkrimináció megszüntetését.

A munkavállalók mobilitásának biztosítása az átjárhatóság biztosítása, szükség esetén a közösségi közlekedési rendszer megvalósításával törekszik a mobilitás biztosítására és ezáltal a versenyképesség, az életminőség és a társadalmi kohézió elérésére. A közösségi közlekedés elemeinek kombinálása az egyéni közlekedéssel arra vezethet, hogy versenyképes, életminőséget javító és a társadalmi kohéziót erősítő, a növekvő mobilitási igényeknek megfelelő szolgáltatások alakuljanak ki a kistérségben..

Az intézkedés rövid leírása, tartalma:

2.3. A munkatapasztalat-szerzés segítése, pályorientációs szolgáltatások kialakítása, a vállalkozóvá és az önfoglalkoztatóvá válás segítése

A fiatalok pályaválasztásában kevés tudatos elem található. A média, a szülők, barátok véleménye alapján történik a szakma-választás. Emiatt a tanulók nagy része nem a számára megfelelő képzést választja, nem lesz motivált a szakmai elsajátítására, nagy eséllyel nem helyezkedik el a szakmájában. A pályaválasztási és pályorientációs szolgáltatások nem kielégítőek. Az általános iskoláknál nem a végzős tanulók megfelelő szakmaválasztása a legfontosabb, hanem a továbbtanulási mutatók, és a tanárok sem rendelkeznek kellő munkaerő-piaci ismerettel. A rendszerváltással megszűnt a pályaválasztást segítő intézményrendszer. A 90-es évektől kezdődően az iskolák, pedagógiai intézetek és munkaügyi központok vállaltak fel egy-egy szeletet a nagyon sokrétű feladatból. A pályaválasztási előkészítő munka fő színtere az iskola, viszont a tapasztalatok alapján a képző intézményekben sem működik hatékonyan és hiányoznak a humánkapacitások is. A fiatalok pályaválasztásához szükség van egy olyan programra, amely vonzóvá teszi a szakképzéseket. Ehhez egy olyan jövőképet kell felmutatni, ami jó elhelyezkedési esélyeket és biztos megélhetést mutat a szakképzésben résztvevők számára. Szükséges a szakképzések fejlesztése is, hogy megfelelően képzett munkavállalókat adjon a piacnak.

Az intézkedés keretében elő kell készíteni a fiatalok munkatapasztalat szerzését, egy kialakuló komplexebb rendszer, a térségi munkaadók és a hallgatók közötti közvetítő szerep ellátásával (gyakorlati, gyakornoki hely, szakdolgozati témák, projektek végrehajtása, ösztöndíj programok kidolgozása és egyeztetése stb.). Ezek kidolgozása a hazatérést és a letelepedés is segítené, továbbá a kistérségi pályorientációs kezdeményezéshez is kapcsolódva a pályaválasztásban, életpálya tervezésben is segítené a továbbtanulás előtt álló tanulókat. A pályakezdők gyakorlati tapasztalatok és a megfelelő munkavállalási kultúra elsajátításának hiányában nélkül nehezen tudnak elhelyezkedni. A fiatalok esetében a munkatapasztalatok tanulmányi időszakban való megszerzésére kell koncentrálni (megelőzés-felkészítés- munkára szoktatás), míg a többi célcsoport esetében az újra munkába állás személyi feltételeit kell megteremteni. Erre lehetőséget biztosít a tanműhelyek létrehozása és bővítése, valamint nyári gyakorlatok szervezése, diákmunka alkalmazásának bővítése. Eszközök lehetnek: kötelező és nyári gyakorlatok, gyakornoki programok, projektekben való részvétel, szakdolgozat készítés a munkaadók által adott témák kidolgozásával, önkéntes munka, állásrotáció, átmeneti foglalkoztatás, pszichés felkészítés, mentorálás, álláskeresési tréning, átképzések, vagy elavult ismeretek aktualizálása és ezek munkahelyi kipróbálása stb. A diplomások elvándorlását csökkentené, ha sikerül egy a szentgotthárdi GM-el foglalkoztatási célú együttműködést kialakítani. Másik megoldás, hogy a helyi kis- és középvállalkozások ösztönözzék dolgozóikat a szakmai tudásuk folyamatos önfejlesztésére, így növelnék versenyképességüket.

Az önfoglalkoztatási ráta növekedésének egyik oka a kibővült lehetőségekben, a szolgáltatások iránti kereslet növekedésében, másik oka pedig abban kereshető, hogy a munkanélküliség növekedésével a munkavállalók bizonyos csoportjai egyre nehezebben tudnak alkalmazottként elhelyezkedni. Ebben a folyamatban a családi vállalkozások közvetítő szerepet játszhatnak, amennyiben olyan családtagoknak teremtenek munkahelyet, akik máskülönben nagyon nehezen találnának fizetett alkalmazást. A térségben érvényesülő gazdasági- és munkaerőpiaci kényszerek hatására a térségben élő önfoglalkoztatók vállalkozásaikban hasonlóan sikeresek lehetnek, mint azok, akik fejlettebb térségben, s így egyértelműen kedvezőbb helyzetben kezdtek vállalkozásba.

4.3.3. prioritás: A foglalkoztatást és a térség gazdaságának fejlesztését elősegítő innovatív szolgáltatások kialakítása

Indoklás:

A kistérségben több, minőségileg jobb és a munkaerőpiac igényeknek valamint a munkát vállaló emberek képességeinek, tudásának egyaránt megfelelő munkahely létrehozása a cél, ennek követelményére adhat megfelelő megoldást a szolgáltatások fejlesztése. A térségi innovatív szolgáltatások fejlesztése prioritás szorosan kapcsolódik a többi prioritáshoz, azokban is vannak innovatív szolgáltatásfejlesztési intézkedések. Az alapozó kutatások kimutatták, hogy a kistérségben elérhető szolgáltatások és a szolgáltató szektorban foglalkoztatottak aránya jelentősen elmarad a fejlett gazdaságok esetén szokásostól. A szolgáltató szektor fejlődését gátolja az alacsony fizető képes kereslet, de ha az elhelyezkedést gátló problémák megoldására szervezünk szociális és munkaerő-piaci szolgáltatásokat, akkor a megszerezhető plusz munkajövedelem forrása lehet a szolgáltatásnak. A térségben jellemzően a foglalkoztatottság bővülésének két akadálya van, az egyik az új befektetők hiánya, valamint a térségben lévő foglalkoztatók anyagi erőforrásának hiánya, a másik a megfelelő számú szakképzett és motivált munkaerő hiánya. Sajnos az aprófalvas kistérségi helyzetből adódó alacsony lakosság szám nem vonzza a nagy befektetőket. A térségi foglalkoztatók nem tartják megfelelőnek a munkaerő állapotát (foglalkoztatottak képzettségét, szaktudását, illetve a motivációjukat sem). A hosszabb távollét után munkát vállaló emberek (pl. tartós munkanélküliek) alkalmazásában negatív tapasztalatokkal rendelkeznek a munkáltatók. E csoport tagjai a megkérdezett munkaadók véleménye szerint rugalmatlanok, nehezen vállalják a munkahelyi kötöttségeket, és körükben nagyarányú a lemorzsolódás. A megváltozott munkaképességűek alkalmazására részben nyitottak a térségi munkáltatók, de a megfelelő speciális munkakörülmények kialakításához támogatásra lenne szükségük. A megváltozott munkaképességű emberek elhelyezkedési esélye jelenleg minimális. A fiatalokkal szemben nem előítéletesek a térségi munkáltatók, de a munkatapasztalat hiánya gátja a sikeres munkaerő-piaci helyállásnak.

A kistérségben nem érhetőek el olyan integrált munkaerő-piaci szolgáltatások, amelyek a hátrányos helyzetű munkavállalók helyzetét komplex módon próbálja javítani. Ezek a szolgáltatások magukban foglalják az életvezetési, mentális, munkára felkészítő tréning jellegű, (szak)képzési és információs szolgáltatásokat, amelyek közös célja a munkához jutás.

A kistérségben Őriszentpéteren működik FIP pont, amely tevékenysége a környező településekre is kiterjed. A FIP szolgáltatás lényege az információátadás, a figyelemfelkeltés, olyan aktív tájékoztatás, amely lehetővé teszi, hogy az ügyfél megismerje a munkaerő-piaci folyamatokat, lehetőségeket. Az egyéni elhelyezkedését segítő és gátló tényezőket (hátrányokat, esélyeket) feltárja, és elérje, hogy képes legyen az álláskereső saját értékeit reálisan megítélni, így nagyobb esélye lesz arra, hogy munkát végezhesen. Az elmúlt év fontos változása volt, hogy amíg korábban az ügyfél-tájékoztató munkatársak munkaerő-piaci információkkal segítettek a hozzájuk forduló ügyfeleket, addig most mentorok, és információnyújtók - munkaerő-piaci szolgáltatásokat tesznek elérhetővé azok számára, akiknek a Munkaügyi Központ felajánlja azokat.

Az információnyújtó munkatárs Őriszentpéteren látja el feladatait, aki a szolgáltatás elindulása után közvetlenül a Munkaügyi Központ képzéseiben vettek részt a minőségi szolgáltatás nyújtása érdekében. Hatósági feladatokat ugyan nem láthatnak el, de nagy segítséget nyújtanak a hozzájuk tartozó települések lakóinak, többek között a munkaügyi központnál nyilvántartott álláskeresők együttműködési megállapodásában vállalt jelentkezési kötelezettség teljesítésének nyomon követésében, továbbá segítséget nyújtanak különböző szociális támogatások igénybeviteléhez. A tapasztalatok szerint a térségi munkanélküliek nagy része azonban nem jut hozzá a munkába kerüléshez alapvető foglalkoztatási, képzési információkhoz annak ellenére, hogy működik a FIP pont, és a munkaügyi központ helyi képviselője. A távolabb eső településeken élő munkanélküliek számára sokkal körülményesebb, nehezebb és sokszor anyagilag is megterhelő a napi kapcsolat fenntartása az illetékes munkaügyi hatóságokkal. A foglalkoztatási paktum kezdeményezésben sem vesz részt a képviselő és az említett információnyújtó munkatárs sem. Ezen feltétlenül változtatni kell.

Általános célok:

- A munkavállalást lehetővé tevő szolgáltatások fejlesztése, integrált munkaerő-piaci szolgáltatások bevezetése
- A munkaerő-piaci információkhoz való hozzáférés javítása
- A foglalkoztatási paktum szervezési keretében indult új szolgáltatások
- Új, innovatív munkaerő-piaci szolgáltatások száma kialakítása az érintettek számára

Hatásindikátorok:

- A foglalkoztatási együttműködés keretében indult szolgáltatások és a résztvevők száma (fő)
- A tanácsadási programokban résztvevők száma (fő)
- Új, innovatív munkaerő-piaci szolgáltatások száma (db) és az érintettek száma (fő)
- A térségből elszármazott hazatérők száma (fő)
- A fiatalok helyben maradását segítő programok száma (db)

Intézkedések:

3.1. A munkavállalást elősegítő háttérszolgáltatások és az információ-ellátás fejlesztése, a foglalkoztatást bővítők és a jövőbeni foglalkoztatók számára nyújtható Humán erőforrás-fejlesztési, kiválasztási szolgáltatások és tanácsadási programok fejlesztése

3.2. Integrált munkaerő-piaci programok előkészítése és összehangolása a vidékfejlesztéssel

3.3. Az atipikus foglalkoztatási formák elterjesztésének elősegítése, a hazatérés és a letelepedés közösségi segítése

Az intézkedés rövid leírása, tartalma:

3.1. A munkavállalást elősegítő háttérszolgáltatások és az információ-ellátás fejlesztése, a foglalkoztatást bővítők és a jövőbeni foglalkoztatók számára nyújtható Humán erőforrás-fejlesztési, kiválasztási szolgáltatások és tanácsadási programok fejlesztése

A kistérségben is megjelenik az a probléma, hogy a leginkább rászorulókat nem mindig éri el a foglalkoztatási információk, az integrált munkaerő-piaci szolgáltatások pedig nem elérhetőek a munkanélkülieknek. A piacgazdaság és a szociális gazdaság ellentmondásaiból jelentős feszültségek alakultak ki. Ugyanakkor a gazdaság versenyképességének növelése és a társadalmi feszültségek csökkentése érdekében teret nyert a „munkát segély helyett” elv létjogosultsága, az inaktív válság lehetőség megelőzése, visszafordítása. Hazánkban is egyre nagyobb teret kap a hátrányos helyzetű állampolgárok esélyegyenlőségének, integrációjának kérdése. Az utóbbi években a foglalkoztatáspolitikai stratégia fontos eleme lett a foglalkoztatási színvonal növelése; ennek érdekében a hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztathatóságának javítása; a munkaerő-piac periferiájára szorult embereket is elérni képes integrációs eszközök és módszerek kidolgozása és alkalmazása.

Több, minőségileg jobb és a munkaerőpiac igényeknek valamint a munkát vállaló emberek képességeinek, tudásának egyaránt megfelelő munkahely létrehozása a cél, ennek követelményére adhat megfelelő megoldást a szolgáltatások fejlesztése. A térségi innovatív szolgáltatások fejlesztése prioritás szorosan kapcsolódik a többi prioritáshoz, azokban is vannak innovatív szolgáltatásfejlesztési intézkedések. A helyzetfeltárás bemutatta, hogy a kistérségben elérhető szolgáltatások és a szolgáltató szektorban foglalkoztatottak aránya jelentősen elmarad a fejlett gazdaságok esetén szokásostól. A szolgáltató szektor fejlődését gátolja az alacsony fizető képes kereslet, de ha az elhelyezkedést gátló problémák megoldására szervezünk szociális és munkaerő-piaci szolgáltatásokat, akkor a megszerezhető plusz munkajövedelem forrása lehet a szolgáltatásnak. A térségben jellemzően a foglalkoztatottság bővülésének két akadálya van, az egyik az új befektetők hiánya, valamint a térségben lévő foglalkoztatók anyagi erőforrásának hiánya, a másik a megfelelő számú szakképzett és motivált munkaerő hiánya.

Úgy kell működtetni az információs rendszert, hogy azon keresztül biztosítható legyen, hogy a személyek először mindenképpen az elérhető álláslehetőségekkel, keresést segítő szolgáltatásokkal találkozzanak. A kialakítandó együttműködés legyen

rugalmas, mobil, mind a belépési pontokat, mind a szolgáltatás helyét tekintve, kapcsolódják szorosan a szociális és rehabilitációs szolgáltatásokhoz.

A foglalkoztatási információnyújtás célja, hogy elősegítse az elhelyezkedést és az üres álláshelyek betöltését. Az információnyújtás a foglalkozásokra, a térségben elérhető képzésekre, a régió, a megye, valamint a kistérség munkaerő-piaci helyzetére, a munkaerő-kereslet és kínálat helyi jellemzőire vonatkozó információk nyújtását, a foglalkoztatást elősegítő támogatások és a munkanélküli ellátásokra vonatkozó lehetőségek ismertetését, továbbá a foglalkoztatással összefüggő jogszabályokkal kapcsolatos tájékoztatást és az azokról szóló ismertetők átadását tartalmazza. A foglalkoztatásról, munkalehetőségekről és kapcsolódó szociális szolgáltatásokról azonban nem minden rászoruló kap információt. Az intézkedés keretében a meglévő őriszentpéteri FIP pont mellett javasolt újabb FIP pontok létrehozása is, amelyeket hálózatba szervezve szakmailag a Munkaügyi Központ körmendi kirendeltsége koordinálhatná.

Az intézkedés keretében segítséget kell adni a szentgotthárdi GM-nek (és a jövőben további, hasonló termelésbővítést tervező munkáltatóknak) a munkaerő toborzási, kiválasztási és szűrési tevékenységeihez, ezt a foglalkoztatási együttműködés keretében nyújtandó humán tanácsadási és kompetenciafejlesztési szolgáltatások kialakításával lehet biztosítani. A partnerség koordinációjában a munkahelyteremtések emberi erőforrás háttérének biztosítása is segíthető az alkalmazandó munkavállalóknak nyújtott toborzási, munkára felkészítési, átképzési szolgáltatásokkal.

Az intézkedés rövid leírása, tartalma:

3.2. Integrált munkaerő-piaci programok előkészítése és összehangolása a vidékfejlesztéssel

A pénzügyi és hitelválság miatt kibontakozó gazdasági recesszió miatt vállalkozások szűntek meg a kistérségben, a fennmaradók visszafogták kapacitásaikat, melynek következményeként számos esetben kénytelenek voltak megválni munkavállalóiktól. A válság hatása a kistérségben erősen érezhető. A korábban ingázó, gyárakból elbocsátott munkaerő nagy része, jórészt kényszerből, önálló vállalkozásba kezdett mindenféle vállalkozási, piaci ismeret nélkül. A vállalkozási tanácsadások nem érik el hatékonyan a kistérség vállalkozóit, nem tudnak kellő mértékben segíteni a piaci pozíciók erősítésében, a vállalkozások versenyképességének javításában. Piaci viszonyok között a munkanélküliség szintje elsősorban a gazdasági folyamatok függvénye, amelyet jelentősen befolyásolhatnak a központi és helyi szabályozások, intézkedések. Az intézkedés keretében össze kell kapcsolni az erre megoldást nyújtó különböző életvezetési-szociális-oktatási/képzési-foglalkoztatási szolgáltatásokat, és az érintett szolgáltatók együttműködésében (felnőttképzők, munkaügyi szervezet, civil szolgáltatók, FIP pontok stb.) egyéni fejlesztési terveket készíteni és végrehajtani, amelyek kiinduló pontja, hogy hova szeretnék eljuttatni az egyént. A munkaadóknál feltérképezett konkrét munkalehetőségekből kell kiindulni, és ezek kihasználása érdekében kell felvonultatni a rendelkezésre álló eszköztárat. A fejlesztési tervek kidolgozását a leendő munkáltató bevonásával és jóváhagyásával kell elkészíteni. A felkészítést képzési-mentális/pszichés-egészségügyi-életvezetési-foglalkoztatási

területeken tanácsadási programok keretében kell elvégezni annak érdekében, hogy tartós munkába állás valósuljon meg a célcsoport körében. A hosszabb távollét után munkát vállaló emberek (pl. tartós munkanélküliek) alkalmazásában negatív tapasztalatokkal rendelkeznek a munkáltatók. E csoport tagjai a megkérdezett munkaadók véleménye szerint rugalmatlanok, nehezen vállalják a munkahelyi kötöttségeket, és körükben nagyarányú a lemorzsolódás. A megváltozott munkaképességűek alkalmazására részben nyitottak a térségi munkáltatók, de a megfelelő speciális munkakörülmények kialakításához támogatásra lenne szükségük. A megváltozott munkaképességű emberek elhelyezkedési esélye jelenleg minimális. A fiatalokkal szemben nem előítéletesek a térségi munkáltatók, de a munkatapasztalat hiánya gátja a sikeres munkaerő-piaci helytállásnak. Ezen kell változtatni, hogy a kistérségben érhetőek legyenek olyan integrált munkaerő-piaci szolgáltatások, amelyek a hátrányos helyzetű munkavállalók helyzetét komplex módon próbálják javítani. Ezek a szolgáltatások magukban foglalják az életvezetési, mentális, munkára felkészítő tréning jellegű, (szak)képzési és információs szolgáltatásokat, amelyek közös célja a munkához jutás. Az integrált fejlesztés olyan beavatkozásokat is előír, amelyek közös eleme a foglalkoztatás előtérbe helyezése mellett a környezeti szempontok, valamint a táji adottságok és hagyományok messzemenő figyelembe vétele, illetve korszerű technológiák alkalmazása. A kistérség széleskörű fejlesztésének így két, egymással szorosan összefüggő eleme van. Az egyik elem a tájgazdálkodás, amely az erdő- és mezőgazdasági termékek helyi feldolgozását (pl. tej- és hústermékek, tők, szilva, alma, faipari és bútortipari termékek, stb.), illetve a hagyományosnak mondható iparágak (pl. fazekasság, fafaragás, vesszőfonás, stb.) célozza. A fejlesztés másik eleme (pillére) a térség aktív- és ökoturisztikai fejlesztése, amely csak abban az esetben lehet sikeres, ha a táji értékek és hagyományok fennmaradnak, kiépül és minőségében javul a turisztikai infrastruktúra, illetve ha a táji gazdálkodás eredményei tovább bővítik a turisztikai lehetőségeket. A táji hagyományokra és a korszerű, környezetbarát technológiák hasznosítására épülő gazdálkodás egyben a sikeres turisztikai fejlesztések egyik alapköve is, hiszen az elsősorban a táji értékekre alapozó turizmus hosszabb távon csak azok megőrzése és fejlesztése esetén válhat a térség meghatározó ágazatává.

Az intézkedés rövid leírása, tartalma:

3.3. Az atipikus foglalkoztatási formák elterjesztésének elősegítése, a hazatérés és a letelepedés közösségi segítése

Az alternatív foglalkoztatási módok nem túl jellemzőek a kistérségben (pl. távmunka, részmunkaidő), amelyek elterjedése a belső periférikus helyzet, a hátrányos helyzetű munkavállalók munkához jutása szempontjából fontos lenne. Az alkalmazkodóképességet segítő atipikus foglalkoztatásnak számos jogi formája lehet, ilyen pl. a részmunkaidős foglalkoztatás, a távmunka, bedolgozói jogviszony, az alkalmi munkavállalás, az önfoglalkoztatás, a munkaerő-kölcsönzés, a határozott idejű szerződéses foglalkoztatás, az osztott, vagy egyenlőtlen munkaidejű foglalkoztatás, a tranzit foglalkoztatás, vagy az ösztöndíjas foglalkoztatás is. Közös ismervük, hogy jóval nagyobb rugalmasságot biztosítanak a munkavégzés körülményeit illetően, alkalmazásuk újszerű munkaszervezést és korszerű vezetői szemléletet igényel. Elsősorban a gazdaság szereplőinek magatartásától, döntésétől függ, hogy hogyan és mennyire tudnak alkalmazkodni a piac változó kihívásaihoz. Bár a versenyképesség

(és ennek következtében a növekedés, munkahelyteremtés) értelemszerűen előfeltétele a foglalkoztatás növekedésének, a foglalkoztatáspolitikai oldaláról ez kevésbé befolyásolható, mint a képzés, vagy más foglalkoztatási szolgáltatás. Más közelítésben ugyanakkor a vállalatok rugalmassága közvetlen is érinti a munkavállalókat és a munkaerőpiacot, mert igényli és feltételezi az utóbbiak rugalmasságát (túlóra, munkaidőkeret, atipikus foglalkoztatási formák, munkaerő-kölcsönzés stb.) Az Európai Unió országokban az atipikus foglalkoztatás – különösen a távmunka – igen népszerű, folyamatosan nő az ilyen módon foglalkoztatottak száma. Jelenleg még a térségben az alkalmazásban állók legnagyobb hányada hagyományos, napi 8 órás időtartamban végez munkát. Az atipikus foglalkoztatás elterjedése elsősorban a többszörösen hátrányos helyzetben lévő munkavállalóknak (pályakezdekőknek, GYES-ről, GYED-ről visszatérőknek, az alacsony iskolai végzettségűeknek, romáknak megváltozott munkaképességűeknek) könnyíthetné meg a munka világába való visszatérését az által, hogy átmenetet biztosíthatna a hagyományos foglalkoztatási formák irányába. Ennek érdekében fel kell tárni a nem hagyományos foglalkoztatási formákban végezhető tevékenységek mind szélesebb körét; marketing tevékenységet kell folytatni az atipikus foglalkoztatási formák elterjesztése érdekében. Támogatni kell a munkáltatók atipikus foglalkoztatási kezdeményezéseit (különös tekintettel a távmunkára irányuló kezdeményezéseket), valamint a non-profit gazdasági társaság kialakítását és működését.

A fiatalok pályaválasztását elősegítő pályorientáció rendszerét tovább kell fejleszteni a választott szakmával a kistérségben betölthető munkahelyek megismertetésével. A munkaerőhiánnyal küzdő munkaadóknak be kell mutatni az ösztöndíj, tanulmányi szerződés rendszerek működését, ezek alkalmazásának előnyeit, kockázatát. Az önkormányzatoknak a lehetőségeik szerint támogatni kell a fiatalok letelepedését a kistérségben. Az e célt szolgáló gyakorlati intézkedéseket össze kell gyűjteni és az önkormányzatok rendelkezésére kell bocsátani. A hazatérést-, illetve helyben tartást segítő ösztönző rendszerek kidolgozása/alkalmazása: kiemelten fontosak a vállalatok és a hallgató közötti direkt megállapodások (pl. felsőfokú tanulmányok alatt a hallgató már ösztöndíjat kap a cégtől), de ezt segíthetik az önkormányzatok-, munkaügyi központ-, egyéb intézmények is egyedi ösztönzők bevezetésével.

4.3.4. prioritás: A foglalkoztatási partnerség szervezeti kereteinek és kapacitásának fejlesztése

Indoklás:

A problémákat megoldani akaró, motivált, tetterre kész helyi foglalkoztatási partnerségek szerepet, eszközöket, lehetőséget fognak kapni a helyi gazdaság- és foglalkoztatás-fejlesztésben. A válságból való kilábalás, fenntartható munkahelyek létrehozása is csak így lehetséges. A helyi foglalkoztatási kezdeményezések komoly hatással lehetnek a tartós munkanélküliség, szakképzettség-hiány és egyenlőtlenség kezelésére. A sikeres és hatékony foglalkoztatási partnerségek jól működő szervezeti és személyes vezetést igényelnek. A partnerséget vezető szervezetnek ügyelni kell arra, hogy elsődleges feladata a megfelelő környezet és feltételek megteremtése a partnerség hatékony működéséhez, valamint a helyi partnerek aktivizálása, bevonása és az információáramlás biztosítása. A vezető partnernek elkötelezettséget kell mutatnia a partnerség irányába, és a közösségi érdekeket a szervezeti érdekek felé

emelni. A partnerség és közösségszervezés elsősorban szomszéd települések, térségek közösségi kezdeményező- és cselekvőképességének fejlesztését jelenti, amelyben kulcsszerepe van a polgároknak, közösségeiknek és azok hálózatainak, valamint a helyi szükségletek mértékében a civil szervezeteknek is, akiknek bátorító-ösztönző, informáló, kapcsolatszervező munkája életre segítheti vagy kiegészítheti, megerősítheti a meglévő közösségi erőforrásokat. A közösségi problémák keletkezhetnek helyben, a kistérségben, de nagyobb földrajzi egységben: a megyében, a régióban, sőt globálisan is. A stratégia sikeres végrehajtásához a meglévők működtetése mellett új partnerségi kapcsolatokat is kell létrehozni, a kölcsönös bizalmat felépíteni, amely sok időt és energiát igénylő tevékenység. A paktum építés eddigi tapasztalatai alapján a menedzsmentnek további erőfeszítéseket kell tenni a vállalkozások bevonása érdekében. Ezek a partnerségek eltérő intenzitással és tevékenységi körrel működnek, de összességében elmondható, hogy létrehoztak egy széles körű helyi partnerséget, erősödtek a kapcsolatok a munkaerő-piaci szereplők között, fórumot teremtettek a találkozásokra, közösen elemezték a munkaerő-piaci helyzetet, és a problémák megoldására stratégiákat dolgoztak ki, majd projekteket hajtottak végre. A folyamatnak azonban még az elején tartunk, a mennyiségi növekedés után fontos, hogy a paktumok a konkrét tartalomra, a minőség fejlesztésére koncentráljanak az elkövetkező években. Találják meg szerepüket, feladataikat a válság után átalakuló gazdaságban, és szolgálják a helyi szereplők (kiemelten a vállalkozások) érdekeit a munkahelyek megtartása és bővítése érdekében. A sikeres és hatékony foglalkoztatási partnerségek jól működő szervezeti és személyes vezetést igényelnek. A paktum menedzsmentnek és a fejlesztésben résztvevő partnereknek megfelelő pénzügyi stabilitással és a szükséges infrastrukturális és humán feltételekkel is rendelkezniük kell. A stratégia sikeres végrehajtásához a meglévők működtetése mellett új partnerségi kapcsolatokat is kell létrehozni, a kölcsönös bizalmat felépíteni, amely sok időt és energiát igénylő tevékenység. Az együttműködés módját, technikáit a menedzsment szervezet vezetésével ki kell dolgozni, de mindezek előtt meg kell ismerni a tagok tevékenységét, céljait, és segíteni kell nekik, hogy hatékonyan tudjanak részt venni a partnerségi munkában és közreműködni a paktum céljainak megvalósításában. Tudatos foglalkoztatási partnerség csak tudatos tagokkal működtethető. A paktum építés eddigi tapasztalatai alapján a menedzsmentnek további erőfeszítéseket kell tenni a vállalkozások bevonása érdekében. A paktum csak aktív vállalkozókkal lehet sikeres, de természetesen nagy szükség van aktív, kezdeményező és innovatív önkormányzatokra, civil szervezetekre, képzőintézményekre, kamarára, munkaügyi szervezetre és más partnerekre is. Természetesen a hármasszár határ térségében figyelemmel kell lenni a határon átnyúló partnerségi kapcsolatokra, együttműködésekre is. Az elmúlt évek gyakorlata jól mutatja, hogy van fogadókészség a közös foglalkoztatás és fejlesztési projektek indítására, ezt az együttműködést kell kiszélesíteni a szlovén és az osztrák partnerekkel. Ugyancsak fontos a térségen belüli és kívüli hálózatépítés, folyamatos kapcsolattartás a hasonló célú foglalkoztatási paktumokkal és a foglalkoztatási célú civil szervezetekkel. Amennyiben sikerül ebben regionális szintű partnerséget kialakítani, akkor az érdekképviselőt ellátása is megoldott lesz a nemzeti foglalkoztatáspolitikai döntéshozók felé.

Általános célok:

- A foglalkoztatási együttműködés hatékony menedzsmentjének kialakítása

- A paktum partnerség fejlesztése, a partnerek szerepének tudatosítása
- A stratégia gyakorlati megvalósításának segítése szervezetfejlesztési lépésekkel
- A program alapú gondolkodásmód meghonosítása a paktum tagok körében
- Hazai és határon átnyúló együttműködések hálózati kialakítása
- A paktum kezdeményezés várható eredményeinek világos kommunikációja

Hatásindikátorok:

- Új foglalkoztatási partnerségi kapcsolatok kialakulása (db)
- Az együttműködésben részt vevő szervezetek száma (db)
- A menedzsment tevékenysége révén végrehajtott projektek száma, a megszerzett külső források nagysága (db, Ft)
- Helyi foglalkoztatási projektek számának növekedése (db)
- A határon átnyúló foglalkoztatási kezdeményezések száma (db)

Intézkedések:

4.1 A kistérségi foglalkoztatási paktum menedzsmentjének és kapacitásának, tudásbázisának fejlesztése, tematikus paktum munkacsoportok létrehozása, az Irányító Csoport működésének fejlesztése

4.2 A kistérségen belüli hálózatépítés és közösségfejlesztés, érdekképviselő ellátása, kapcsolatépítés a foglalkoztatási célú civil szervezetekkel

4.3 Határ menti és határon átnyúló foglalkoztatási kapcsolatok fejlesztése

Az intézkedés rövid leírása, tartalma:

4.1 A kistérségi foglalkoztatási paktum menedzsmentjének és kapacitásának, tudásbázisának fejlesztése, tematikus paktum munkacsoportok létrehozása, az Irányító Csoport működésének fejlesztése

A sikeres és hatékony foglalkoztatási partnerségek jól működő szervezeti és személyes vezetést igényelnek. A partnerséget vezető szervezetnek ügyelni kell arra, hogy elsődleges feladata a megfelelő környezet és feltételek megteremtése a partnerség hatékony működéséhez, valamint a helyi partnerek aktivizálása, bevonása és az információáramlás biztosítása. A paktum menedzsmentnek elkötelezettséget kell mutatnia a partnerség irányába, és a közösségi érdekeket a szervezeti érdekek felé emelni. A paktum menedzsmentnek és a fejlesztésben résztvevő partnereknek megfelelő pénzügyi stabilitással és a szükséges infrastrukturális és humán feltételekkel is rendelkezniük kell. A stratégia sikeres végrehajtásához a meglévők működtetése mellett új partnerségi kapcsolatokat is kell létrehozni, a kölcsönös bizalmat felépíteni, amely sok időt és energiát igénylő tevékenység.

A paktum hosszú távú együttműködés, azonnali eredményeket nem lehet tőle elvárni, de a rövidtávon elért sikerek (pl. GM képzési projekt) nagyban segítik a bizalom kiépülését. A foglalkoztatási stratégia akkor valósul meg, ha az egyes akcióterületeket a paktum tagok különböző csoportjai (kiegészülve külső szervezetekkel) gondozzák, felelősséget vállalnak ezekért. Az előkészítő találkozók tapasztalatai alapján a munkaerő-piaci szereplők közötti kommunikáció fejlesztését a partnerek az egyik legfontosabb feladatnak tekintik. A munkaügyi szervezet közvetítő szerepe leginkább a kistérségi önkormányzatok esetében tölt be kiemelkedő szerepet, a vállalkozások

kevésbé veszik igénybe a központ szolgáltatásait. A helyzetfeltárás során megkérdezett vállalkozások többsége nem rendelkezik a kistérségben működő lokális gazdasági kapcsolatrendszerrel, hasonló, illetve kiegészítő tevékenységet végzők között sem. Nem ismerik a versenytársak helyzetét, illetve az együttműködés formáinak lehetőségét sem. Ez hatványozva igaz a munkáltatók, munkavállalók és a kistérségben működő iskolarendszerű oktatási intézmények kapcsolatára is. Az iskolarendszerű képzőintézmények és a munkáltatók néhány kivételtől eltekintve nem ápolnak szorosabb együttműködést, csupán a szakmai gyakorlati helyek biztosításában van némi együttműködési szándék, hajlandóság.

Vannak viszont jó példák is, mint a III. Béla Szakképző és a MAT együttműködése. Emellett viszont elindult a nyelvi képzést, OKJ-s képzést nyújtó intézmények kapcsolatrendszerének kistérségi kiépülése a vállalkozások irányába. A paktum partnerek részéről megjelenő fontos igény a paktumban résztvevők szervezetek tevékenységének megismerése, kapcsolódása pontok feltárása. Az autonóm kistérségre törekvés miatt a partnerek szintén lényegesnek tartják, hogy amennyiben az adott feladatra (legyen ez építés, szolgáltatás, áru, termék) van megfelelő felkészültségű, színvonalú helyi vállalkozás és kínálat, akkor a kistérségi szereplők őket, és ne a térségen kívülről jövőket alkalmazzák, vásárolják meg. Hiszen a helyi vállalkozások helyi munkahelyeket tartanak fenn és újakat teremtenek, helyben fizetik az adót az önkormányzatok számára. Ennek a szemléletmódnak előfeltétele, hogy kialakuljon a bizalom a résztvevők között, és felismerjék az együttműködés előnyeit. Az intézkedés keretében a kistérségi foglalkoztatási paktum menedzsmentjének, kapacitás és tudásfejlesztése, valamint az Irányító Csoporttal történő hatékony együttműködés érdekében kompetenciafejlesztő tréningek kerülnek megszervezésre, hogy felkészültségük és együttműködési készségük javuljon. A paktum partnerségi iroda működtetéséhez szükséges tárgyi és anyagi feltételeket biztosítani kell, hiszen csak a megfelelő körülmények mellett várható hatékony és eredményes munkavégzés. Ennek segítésére tematikus munkacsoportok létrehozására lehet szükség, hogy szektorokon átívelő partnerségek fejlesztése és a bizalomépítés sikeres legyen. A foglalkoztatáspolitikai célokra rendelkezésre álló belső és külső források egyesítése, a felhasználás összehangolása közös feladat lesz, ugyanúgy, mint a munkaerő-piacca és a képzési lehetőségekkel kapcsolatos információk széleskörű elérhetőségének biztosítása.

A helyi foglalkoztatáspolitikai szerepének erősítése, tudatosítása kiemelten fontos az önkormányzatok működésében, vállalkozóbarát önkormányzati politika kialakításához. Ehhez szakmai tanácsadásra, jogi, szervezeti, szakmai, pénzügyi, kommunikációs megalapozásra, majd pedig az együttműködés szintjének továbbfejlesztésére lesz szükség. A tematikus partnerségi munkacsoportok létrehozása kiterjedhet a foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokra, a munkahely-teremtésre és a partnerség fejlesztésére. A munkacsoportok tagságát a Irányító Csoport elnökének javaslatára az Irányító Csoportnak kell elfogadni, és tagjai közül megválasztani a munkacsoport vezetőket. A munkacsoportok saját maguk határozzák meg ügyrendjüket, de illeszkedniük kell az Irányító Csoport ügyrendjéhez. A javaslat szerint a munkacsoportok az ICS ügyrendjét alkalmazzák. A munkacsoportok szorosan együttműködve dolgoznak, és tevékenységükről rendszeresen beszámolnak az ICS-nek. A munkacsoportok létrehozásukat követően már részt vehetnek a következő időszakra szóló foglalkoztatási akcióterv kidolgozásában, ezekhez projektek megfogalmazásában, generálásában.

Az intézkedés rövid leírása, tartalma:

4.2 A kistérségen belüli hálózatépítés és közösségfejlesztés, érdekképviselet ellátása, kapcsolatépítés a foglalkoztatási célú civil szervezetekkel

A kistérségi foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési stratégia sikeres végrehajtásához új kistérségen belüli partnerségi kapcsolatokat kell létrehozni és fenntartani, a kölcsönös bizalmat felépíteni, amely sok időt és energiát igénylő tevékenység. Folytatni kell a megkezdett partnerség-építést, emellett pedig a meglévő partnerek igényeinek felmérésére nagy hangsúlyt kell helyezni, és bővíteni is szükséges a partnerséget. Folyamatos közösségfejlesztést kell végezni a stratégiában található célok megvalósításának érdekében. Fontos, hogy a paktum nyitott legyen a foglalkoztatási célú civil szervezetek felé is, hiszen az azok tevékenységei is hatással vannak a térség munkavállalóira. Fontos, hogy széleskörű kapcsolatokat építsünk ki a többi, régióon belüli foglalkoztatási paktummal is a rendszeres tapasztalatcsere, módszertani és szakmai együttműködések, közös érdekképviselet céljából. Tapasztalatátadást, együttműködést, új ötleteket és fejlesztési források megszerzési esélyét is nyújtják ezek az együttműködések, és egyben munkahelyeket is teremthetnek. A partnerségi a szemléletmódnak előfeltétele, hogy kialakuljon a bizalom a résztvevők között, és felismerjék az együttműködés előnyeit. Ennek érdekében foglalkoztatási fórumokat szervezünk, bemutatjuk a más kistérségekben fellelhető jó példákat, azonosítani kell a potenciális szervezeteket a tudatos szervezetfejlesztés, humánerőforrások fejlesztése, infrastrukturális kapacitásépítés érdekében.

A paktum partnerségi honlap működtetése és továbbfejlesztése, a hírlevél rendszer, a tájékoztató kampányok és a tudatosítás fokozása is mind a közös információs tevékenység része kell hogy legyen. A Munkaügyi Központtal történő együttműködés az aktív munkapiaci eszközök bemutatása, a tapasztalatok megosztása érdekében fontos, emellett pedig fontos lenne az aktív részvétel Regionális foglalkoztatási együttműködésben. A stratégia megvalósításához kapcsolódóan rendszeres értékelést kell végezni, a közös tevékenységének paktumon belüli megismertetésére és az együttműködések ösztönzésére nagy hangsúlyt kell helyezni. Elsősorban a foglalkoztatás, közösségfejlesztés, közszolgáltatások, közfeladatok ellátásának területén tevékenykedő - főként civil-szervezeteket – kapacitásainak fejlesztésére lenne szükség: helyi gazdaság, település- és térségfejlesztés, kistérségi, megyei és regionális együttműködések, közigazgatási ügyintézés, ügyfélszolgálat, civil partnerség, közösségfejlesztés, információs társadalom, tájékoztatás, oktatási közszolgáltatások, szociális közszolgáltatások, idősgondozás, munkaerőpiac, egészségügyi közszolgáltatások, kulturális közszolgáltatások, környezetvédelem terén. A foglalkoztatási paktum létrehozása ennek a sokszereplős, szektorokon átívelő kistérségi partnerségi háló létrehozásának lehetőségét teremtette meg. A bizalom fontossága a munkapiaci szereplők között kiemelkedő, ezzel kapcsolatos egy komoly veszély, nevezetesen ha a paktum nem váltja be a hozzá fűzött reményeket csökkenti a bizalmat, s a további együttműködést nehezíti. Ehhez olyan civil szereplőkre van szükség a kistérségben, akik képesek az adott település, kistérség társadalmi, gazdasági, környezeti megújulásához, az életszínvonal növeléséhez, az alkalmazkodóképesség kialakulásához.

Az intézkedés rövid leírása, tartalma:

4.3 Határmenti és határon átnyúló foglalkoztatási kapcsolatok fejlesztése

A határvidékek növekvő integrációja megváltoztatja ezen térségek munkaerőpiacának helyzetét és ez új kihívásokkal jár együtt. Ilyen irányú fejlődés azonban nem csak a régi és az új tagállamok határvidékei között, hanem az újonnan csatlakozott országok határai mentén is végbemegy. A migrációs mozgások előnyös és hátrányos munkaerő-piaci hatásokat is keltenek a határ közelében. Ez a folyamat összefügg a feketemunka és a határon átnyúló munkaerő-közvetítések nemkívánatos formáinak növekedésével. A határvidékeken tapasztalható munkaerő-piaci problémák megoldásának lényeges előfeltétele a már meglévő intézmények megerősített transznacionális együttműködése, a munkaerőpiac intézményei és a munkaerőpiac egyéb szereplőinek határ menti, határon átnyúló együttműködések intenzívebbé tétele, közös monitoring koncepciók kidolgozása a munkaerőpiacok fejlesztése érdekében. A stratégia sikeres végrehajtásához, a tapasztalatok átvételéhez új kistérségi, regionális és határon átnyúló partnerségi kapcsolatokat kell létrehozni és karbantartani, a kölcsönös bizalmat felépíteni, amely sok időt és energiát igénylő tevékenység. Tapasztalatátadást, együttműködést, új ötleteket és fejlesztési források megszerzési esélyét is nyújtják ezek az együttműködések, és egyben munkahelyeket is teremthetnek. Érdemes energiát fordítani a kapcsolatok szélesítésére és tartalmi elmélyítésére, és biztosítani, hogy legyen nyelvet beszélő (elsősorban angolt és németet) és informatikai rendszereket jól kezelő munkatárs, aki képes az érdemi kapcsolattartásra.

Erősíteni kell a határ menti és határon átnyúló kapcsolatokat, a közös projektek megvalósítását és az eredmények publikálásához kapcsolódó marketingtevékenységet. A határon átnyúló kapcsolatok hozzájárulnak a térség turisztikai potenciáljának, a határ menti településközi, ezen belül az intézményi, és a vállalkozói kapcsolatok erősödéséhez is. A foglalkoztatási problémák nem állnak meg az országhatárokon, ezt már naponta lehet tapasztalni. Az átalakuló európai gazdasági tér egyik kitüntetett helye az államhatár, amely fokozatosan veszít jelentőségéből, de sok tekintetben akadályt képez. A fentiekkel összhangban szükség van határokon átnyúló foglalkoztatási megállapodások kidolgozására, amelyek a kistérségeknél nagyobb hatókörűek, és amelyek kellő legitimitáció esetén hatékony választ képesek adni a határ két oldalán felmerülő foglalkoztatási problémákra. Fontos, hogy a paktum menedzsment tagok a kistérségen túl is lássanak, nyitott szemmel járjanak a régióban, Magyarországon és Európában. Fontos, hogy széleskörű kapcsolatokat építsünk ki a több, a régió belüli kistérségi paktumokkal és a regionális paktummal, de külföldi foglalkoztatási paktumokkal is tapasztalatcsere, módszertani és szakmai együttműködések, közös érdekképviselet céljából. A foglalkoztatási paktumok a stratégiai célok elérése, a foglalkoztatás szintjének növelése, a gazdaságfejlesztés érdekében a határon átnyúló szemlélettel elemzik a térség foglalkoztatási helyzetét, feltárják a foglalkoztatási lehetőségeket, fejlesztik a gazdasági és a humán erőforrásokat, meghatározzák a kitörési pontokat, koordinálják és megvalósítják a fejlesztési elképzeléseket. E komplex célok elérése érdekében felkutatják a határ menti, transznacionális, központi és uniós pénzügyi forrásokat, amelyeket összehangolnak a határok két oldalán kistérségi szinten generált innovatív projektötletekkel.

6. A szükséges és lehetséges források feltárása (indikatív forrástérkép)

A paktum stratégia számára elérhető források témájában jelenleg nagy a bizonytalanság, amely nehezíti a források tervezését. Az alábbi táblázatban a jelenleg érvényes MPA és ÚMFT Operatív Programok forrás lehetőségeit mutatjuk be, de az új Kormány jelentős változtatások tervez a források felhasználásában. Az eddigieknél sokkal nagyobb hangsúly fog helyeződni a kis-és középvállalkozásokra. Az új elképzelések 2010. novemberében ismertek lesznek, és azt követően az akcióterv kidolgozásával párhuzamosan ezt a fejezetet aktualizálni szükséges. Az új pályázatok várhatóan 2011-ben indulnak az EU-val való tárgyalásokat követően. Az új Széchenyi Terv pályázatait előre láthatóan 2011. január 15-én fogja a kormány meghirdetni, ennek előre láthatóan nagy számban lesznek KKV fejlesztési és foglalkoztatási intézkedései, ezért a stratégia ezen részének az aktualizálására lesz szükség a gördülő tervezés módszerével.

Közreműködő szervezet	Támogatási területek
NYDRMK MPA dec.fa. támogatási keret	foglalkoztatás, alkalmazkodó képesség segítése, vállalkozásindítás
NYDRMK MPA reh.fa. támogatási keret	rehabilitációs munkahelyteremtés
NYDRMK / TÁMOP 1.1.2. támogatási keret	foglalkoztatás, alkalmazkodó képesség segítése, vállalkozásindítás
MPA központi keret	Munkahelyteremtés
MPA közmunka program keret	közmunka programok megvalósítása
SZMM MPA távmunka program keret	távmunkával történő foglalkoztatás
OFA	Foglalkoztatási paktumok továbbműködésének és a foglalkoztatási stratégiák megvalósításának támogatása
ÁROP/ Nemzeti Fejlesztési Ügynökség	Készségfejlesztés az önkormányzatoknál
ÁROP/ Nemzeti Fejlesztési Ügynökség	Romák foglalkoztatása a közigazgatásban és az igazságszolgáltatásban
ÁROP/ Nemzeti Fejlesztési Ügynökség	A leghátrányosabb helyzetű kistérségek fejlesztési és együttműködési kapacitásainak megerősítése
GOP / Nemzeti Fejlesztési Ügynökség	Új Magyarország kis- és középvállalkozói hitelprogram
GOP / Nemzeti Fejlesztési Ügynökség	Magas foglalkoztatási hatású projektek komplex támogatása
GOP / Nemzeti Fejlesztési Ügynökség	Vállalati innováció támogatása
GOP / Nemzeti Fejlesztési Ügynökség	Környezetközpontú technológia fejlesztés

GOP / Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Akkreditált innovációs klaszterek támogatása
GOP / Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Mikro- és kisvállalkozások technológia fejlesztése
GOP / Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Akkreditált innovációs klaszterek támogatása
GOP / Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Innovációs és technológiai parkok támogatása
GOP / Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Komplex vállalati technológia fejlesztés
GOP / Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Komplex beruházások támogatása a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben
GOP / Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Logisztikai központok és szolgáltatások fejlesztése
KEOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Épületenergetikai fejlesztések megújuló energiaforrás hasznosítással kombinálva
KEOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Megújuló energia alapú villamos energia-, kapcsolt hő- és villamos energia-, valamint biometán - termelés
KEOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Környezetvédelmi célú informatikai fejlesztések a közigazgatásban (E-környezetvédelem)
KEOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	A fenntartható életmódot és az ehhez kapcsolódó viselkedésmintákat ösztönző kampányok (szemléletformálás, informálás, képzés)
KEOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Fenntarthatóbb életmódot és fogyasztási lehetőségeket népszerűsítő, terjedésüket elősegítő mintaprojektek
NYDOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Regionális képzési, foglalkoztatási hálózati együttműködések fejlesztése
NYDOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Térségi közlekedési kapcsolatok fejlesztése
NYDOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Településeket összekötő utak
NYDOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Telephelyfejlesztés, ipartelepítés
NYDOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Gyermekek napközbeni ellátásának fejlesztése, szociális alapszolgáltatások fejlesztése
TÁMOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Képzési programok az egészségügyben foglalkoztatottak számára, hiányszakmák képzése, kompetenciafejlesztés
TÁMOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Házi segítségnyújtás fejlesztése
TÁMOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Atipikus foglalkoztatási formák támogatása
TÁMOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Gyermekek és fiatalok társadalmi integrációját segítő programok
TÁMOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	A "Képzésbe Ágyazott Foglalkoztatás" szakmai

Ügynökség			támogatása
TÁMOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Munkavállalói és munkáltatói érdekképviseleti szervezetek tagjainak képzése
TÁMOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Innovatív, kísérleti foglalkoztatási programok - A komponens – konvergencia
TÁMOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Érdekképviseleti tevékenységet ellátó civil ernyőszervezetek kapacitásainak fejlesztése
TÁMOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Gyermekek és fiatalok társadalmi integrációját segítő programok
TÁMOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Roma emberek foglalkoztatásba ágyazott képzése szociális intézményekben
TÁMOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Egészségre nevelő és szemléletformáló életmódprogramok
TÁMOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Foglalkoztatás támogatása
TÁMOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	„Első lépés” - alacsony foglalkoztatási eséllyel rendelkezők képessé tevő és önálló életvitelt elősegítő programjai
TÁMOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Helyi és határon átnyúló foglalkoztatási megállapodások
TÁMOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Hátrányos helyzetűeket foglalkoztató szervezetek fejlesztése
TÁMOP/ Ügynökség	Nemzeti	Fejlesztési	Megváltozott munkaképességű emberek munkahelyeinek adaptációja
INTERREG IVC			Interregionális Együttműködés
INTERREG Magyarország program	IVA	Ausztria-	Határon átnyúló együttműködés
INTERREG Magyarország program	IVA	Szlovénia-	Határon átnyúló együttműködés

7. Horizontális szempontok

6.1. Fenntarthatóság

A stratégia készítésénél ezekre a szempontokra kellett figyelemmel lenni:

1. Védeni kell a társadalom tagjainak életét és emberi méltóságát a társadalmi biztonság, a demokratikus normák és az alapvető jogok érvényesítésével, a humán biztonság javításával, az egyéni és társadalmi kockázatok csökkentésével.
2. Törekedni kell az emberi élet és életkörülményeinek kiszámíthatóságának, veszélyektől való mentességének biztosítására.

A tervezett fejlesztéseknél fontos szempont a környezeti szempontok integrált érvényesítése, a fenntartható fejlődés szempontjának figyelembe vétele. Ezt a Nyugat-dunántúli régió eddigi átfogó és több ágazati programja is alátámasztja, akárcsak a Regionális Fejlesztési Tanács vonatkozó döntései, tettei (pl. Európai GMO-mentes régiókhoz való csatlakozás), de a határon átnyúló közös jövőképek megfogalmazásai is. A környezettudatos fejlesztések támogatása, a fenntartható fejlődés következetes érvényesítése közép- és hosszútávon komoly előnyt biztosíthat a kistérségnek életminőségi, de gazdasági szempontokból is, továbbá erősítheti a kistérség innovatív szerepét régiós és országos összevetésben. A stratégia végrehajtása során ahol csak lehetséges, törekedni kell a környezeti szempont érvényesítésére, és ezzel összefüggésben a gazdasági versenyképesség növelése érdekében az anyag-, és energiatakarékos, a természeti erőforrásokkal környezettudatosan gazdálkodó eljárások és technológiák, közöttük a megújuló energiaforrások alkalmazásának ösztönzésére, illetve ezek foglalkoztatási potenciáljának kihasználására.

A stratégia keretében megvalósuló fejlesztések során szem előtt kell tartani:

- a helyi munkalehetőségek bővítését, hogy kevesebb utazásra legyen szükség, amellyel csökken a közlekedés okozta környezeti terhelés
- a közösségi közlekedés fejlesztését, az ingázásra kényszerülő munkavállalók munkába jutási feltételeinek javítását
- a munkahelyteremtő beruházásoknál ösztönözni kell az energiatakarékos technológiák és a megújuló energiák használatát
- a megfelelő minőségű és árú, helyben előállítható javakat, termékeket, szolgáltatásokat lehetőleg helyi termelőktől, szolgáltatóktól vegyék igénybe, mivel ezáltal a helyi gazdaságot, a helyi munkahelyeket támogatják
- a megújuló energiák munkahely-teremtési lehetőségeinek kihasználását a gyártó, szolgáltató szektorban, de a vidéki munkahelyteremtés céljából a mezőgazdaságban is (biomassza előállítás)

A kistérség érvényben lévő fejlesztési stratégiája magában hordozza az ökotérséggé válás lehetőségét. A település- és térségfejlesztésben az ökológiai szemlélet a természeti és az épített környezettel való gazdálkodást a védelem, a hasznosítás és a fejlesztés egységeként kezeli, és a megújuló, megújítható és gazdagítható forrásokra koncentrálnak.

A stratégia megvalósítása során a megújuló és bővíthető energiaforrások (biomassza, termál, szél, nap, víz és ide soroljuk a hulladékgazdálkodást is) felhasználásának bővítésére, valamint a megújuló és bővíthető tőkeforrások (föld, ill. ingatlanérték) és a munkaerő (szellemi érték) értéknövelő hasznosításra kell törekedni. A helyi energia bővítése, a helyi tőkebefektetések ösztönzése egyben fenntartható munkahelyeket, fenntartható vásárlóerőt is generál. A távlati célként is megfogalmazható alapképlet: helyi keresletre helyi kínálat nyújtása. A térségfejlesztésnek elsősorban az adottságok mértékletes, fenntartható kihasználására kell épülnie, amelyhez szükséges rendelni a befektetők anyagi erejét, a bevonható forrásokat. A lehetőségek az állandó, újrakeletkező helyi értékekben, vagyis a természeti, a gazdasági-gazdaságföldrajzi és a humán (emberi, közösségi, kulturális) adottságokban rejlenek, melyekre, mint megújuló erőforrásokra kell tekinteni. A foglalkoztatási partnerségben résztvevők körében el kell terjeszteni a környezettudatos menedzsmentet, a zöld beszerzések gyakorlatát, továbbá az anyag-, energia- és erőforrás-hatékonyság növelését.

A társadalmi fenntarthatóságot közvetlenül és célirányosan szolgálja, hogy a stratégia révén javulnak a hátrányosabb helyzetű településeken élők életkörülményei a helyben történő és ingázói munkavállalási lehetőségek bővülésével. Fontos szempont, hogy kvalifikált és alacsony végzettségű munkavállalók számára is lehetőséget biztosító munkahelyek létrehozása valósuljon meg a támogatott fejlesztések által, ezáltal közvetlenül növekedjen a régió foglalkoztatottsági szintje, és javuljon a foglalkoztatás szerkezete. A munkahelyteremtéseknél kiemelt szempont, hogy jelenjen meg a hosszú távú stratégiai tervezési szemlélet.

Tartós, fenntartható munkahelyeket kell teremteni. Szükség van bizonyos rétegek esetében a másodlagos munkaerőpiacon történő foglalkoztatásra, de ezeknek elsősorban munkára felkészítő funkciókat kell ellátnia.

A fejlesztéseknek minél hatékonyabban kell hasznosítaniuk a kistérség belső erőforrásait, és képessé kell tenni a folyamatos gazdasági és technológiai megújulásra. A vállalkozások külső üzleti környezetének és működési feltételrendszerének javítását a Széchenyi terv előírja (adócsökkentés, adóeljárások és adminisztráció egyszerűsítése, kiszámítható jogszabályi környezet), amely segíti a szempont érvényesülését. Kiemelt fontosságú a belső erőforrások feltárása és erre alapozott gazdaságfejlesztés. A helyi – elsősorban mikro, kis és közepes – vállalkozások hosszú távú együttműködéseinek elősegítésével, korszerű szolgáltatások és tanácsadási rendszer kialakításával hozzá kíván járulni a stratégia a régióban lévő humán tőke (emberkincs) aktivizálásához és gazdagításához. Az infokommunikációs technológiák (IKT) alkalmazása, információhoz való hozzáférés javítása is kulcskérdés. A társadalmi-gazdasági élet szereplői számára a fejlett infokommunikációs technológiákhoz való hozzáférés és az ebben rejlő lehetőség kiaknázása (felhasználói készség, tartalomszolgáltatás). A legmodernebb technológiák alkalmazásának, és az ezt hatékonyan működtetni tudó tudás megszerzésének elősegítése.

6.2. Esélyegyenlőség

A stratégiához kapcsolódóan a nők és férfiak társadalmi egyenlőségének biztosítása érdekében kiemelkedő szempont a nők foglalkoztatottságának növelése, a

szegregáció felszámolása, és az egyenlő hozzáférés biztosítása a szolgáltatásokhoz. A nők foglalkoztatásnak bővítése érdekében különösen fontos

- a vállalkozókat érintő beavatkozások (tanácsadás, új vállalkozásalapítás) képzések, pályáorientációs tanácsadás során a nők, női vállalkozók előnyben részesítése
- bölcsődei-óvodai ellátás fejlesztése, család- és otthon közeli ellátási formák bevezetése
- képzések, amelyek elsősorban nők számára jelentenek foglalkoztatási lehetőséget
- az információ-kommunikációs fejlesztésekkel a távmunka-lehetőségekhez való hozzáférés javítása

A romák és nem romák közötti szegregáció egyes mikrotérségekben erősen megjelenik. A romák társadalmi integrációjának elősegítése tekintetében a program kiemelt figyelmet fordít a társadalmi, gazdasági szegregáció felszámolására, a pozitív diszkriminációra és a kulturális identitás megőrzésére, az egyenlő hozzáférés biztosítására a komplexitás és az integráció elve mentén. A romák társadalmi integrációja érdekében a következők támogatása fontos roma vállalkozások előnyben részesítése a vállalkozásfejlesztési tanácsadások során, illetve a munkába állás segítő szolgáltatásoknál, a munkahelyek kialakításánál hagyományaik, élethelyzetük figyelembevételével.

Ahogy Magyarországon úgy a régióban is nagyon alacsony a foglalkoztatási szint a megváltozott munkaképességűek körében. A régióban 2009-ben 1 660 fő megváltozott munkaképességű regisztrált álláskereső volt nyilvántartva. Kevés a munkalehetőség, és a komplex munkába állást segítő szolgáltatások finanszírozási problémák miatt nem érik el a rászorulókat. A munkáltatók számára elérhető pályázati ösztönző programok feltételrendszere nem felel meg az igényeknek. A rehabilitációs hozzájárulás összegének megemelésével a munkáltatók szívesebben alkalmaznak megváltozott munkaképességű munkavállalót. Ennek lehetőségeit úgy lehet hatékonyan kihasználni, hogy a komplex segítő szolgáltatásokat (egészségügyi, mentális, álláskeresői, mentori stb.) ki kell terjeszteni a kistérség teljes területére.

Az oktatási, képzési rendszer hiányosságai és a mentális felkészültségük miatt legtöbbször nem alkalmasak a sikeres munkavállalásra, emiatt nehéz elhelyezkedniük. A stratégiának kiemelten kell foglalkoznia a tanulmányi idő alatti munkatapasztalat-szerzésre, a munkahelyi körülmények és a viselkedés normák megismerésére, elsajátítására, továbbá a gyakorlati szakképzés fejlesztésére.

A munkaerőpiacon a 45-50 éven felülieknek a munkáltatói kultúra (nem szívesen alkalmaznak idősebbeket) miatt is nagyon nehéz elhelyezkedni pedig munkatapasztalatuk, kapcsolati rendszerük számos hozadékkal bírhatna a leendő munkaadók számára. A nyugdíjkorhatár kitolódásával viszont növekszik a munkaerőpiacon eltöltendő altív kor, amely új megoldásokat igényel a munkaadók, a szakszervezetek és a munkaügyi szervezet részéről is. Ki kell találni azokat a munkaszervezeti formákat, alkalmazási, motivációs módokat, amelyek legjobban illeszkednek az idősebb munkavállalók igényeihez, és motiválttá teszi őket a munkavállalásra (pl. részmunkaidő, távmunka, emelt éves szabadságkeret stb.).

Annak érdekében, hogy az ország ne élje fel a fejlődést megalapozó és hosszútávon biztosító környezeti és humán erőforrásait, a fejlesztéseknek maradéktalanul meg kell felelniük a környezeti, társadalmi és gazdasági fenntarthatóság elvének. Fenntarthatónak tekinthető az a fejlesztés, amely tekintettel van a természeti és emberi erőforrásokra – beleértve a természeti értékeket, területeket, tájakat, a biológiai sokféleséget, az emberi egészséget, a társadalmi kohéziót, a demográfiai jellemzőket is -, az épített környezet és a kulturális örökség megóvására és fenntartható módon történő hasznosítására. A fejlesztéseket szabályozó feltételként figyelembe kell venni egy adott terület ökológiai rendszerének eltartó képességét (beleértve az ott élő embereket is). A területi kohézió célját egyrészt a hátrányos helyzetű térségek lakóinak humán szolgáltatásokhoz (oktatás, egészségügy, szociális és munkaerő-piaci szolgáltatások, kultúra) való hozzáféréseinek javításával, a munkaerő minőségének és foglalkoztathatóságának javításával, illetve munkaerő-piaci hátrányainak csökkentésével, másrészt a régiók fejlődési potenciálját biztosító munkaerő-minőség és tudás fejlesztésével kívánja megvalósítani. A területi sajátosságokon alapuló fejlettségbeli különbségeket legtöbb esetben a helyi (gazdasági, önkormányzati és civil) szereplők összefogására építő, vagy azok bevonásával előkészített és végrehajtott programokkal is elő kívánjuk segíteni, előtérbe helyezve a hátrányos helyzetű és/vagy leszakadó térségek felemelését, felzárkóztatását, lakóik életkörülményeinek és életminőségének javítását.

8. A végrehajtás intézményrendszere

A foglalkoztatási partnerség menedzsment szervezetének működése az Őriszentpéteri székhelyű Natúrpark Nonprofit Közhasznú Kft-nél történne a jövőben.

A projekt- és paktum menedzsment kiválasztásánál teljes mértékben érvényesülnek az esélyegyenlőségi szempontok. A megvalósító team többségében nőkből áll, akik a tervezett programot a munka-magánélet összehangolása érdekében, rugalmas munkaidőben, részmunkában végzik. A projekt során a partnerségi együttműködés résztvevői számára ismertté teszik a munkahelyi esélyegyenlőségi intézkedések előnyeit. A konzorciumban szereplő szervezetek kiválasztásánál szempont volt a munkaerő-piaci értelemben hátrányos helyzetű csoportok előnyben részesítése (pozitív diszkrimináció). A kiválasztott cég több hátrányos csoport számára (pályakezdők, nők) számára nyújtott már korábban is fejlesztési projektekhez kapcsolódó foglalkoztatási lehetőséget.

A stratégia végrehajtásához elengedhetetlen a paktumot aláíró összes szervezet, és minden érintett helyi partner aktív részvétele. Összhangban a paktumot létrehozó megállapodással a stratégia végrehajtása érdekében az egyes szereplőknek az alábbi feladatokat szükségesek ellátni:

1. Kistérségi Foglalkoztatási Fórum:

- tájékozik és az együttműködés résztvevői valamint a célcsoportok számára tájékoztatást biztosít a kistérség munkaerő-piaci helyzetéről, elemzi a felmerülő problémák okait, és erről információt szolgáltat az érdekelteknek,
- munkaerő-piaci projektjavaslatokat fogalmaz meg, javaslatokat ad az éves munkaprogramhoz,
- iránymutatást ad az éves munkaprogram összeállításához, elfogadja az Irányító Csoport beszámolóját az előző éves munkaprogram és költségvetés végrehajtásáról,
- biztosítja a térségi szereplők közötti információáramlást és a vélemények cseréjét,
- segíti a kistérségi szereplők közötti kezdeményezések összehangolását, a partnerségek kialakulását.

2. A Kistérségi Foglalkoztatási Paktum Irányító Csoportja:

- Rendszeres időközönként ülésezik, feladatát az Ügyrendje alapján látja el
- információt gyűjt és megszervezi a Foglalkoztatási Fórum valamint a tagok tájékoztatását,
- feldolgozza a Foglalkoztatási Fórum ajánlásait,
- fő felelős a paktumban foglaltak végrehajtásáért, a paktum „motorja”,
- kidolgozza a foglalkoztatási paktum éves munkaprogramját és költségvetését,
- koordinálja a munkaprogram megvalósítását az érintett szervezetek között,

- beszámol a Foglalkoztatási Fórumokon a munkaprogram és költségvetés teljesítéséről, valamint a következő időszak elképzeléséről,
- közvetítő szerepet tölt be a Fórum és a menedzsmentszervezet között,
- segíti a térségi partnerségi kapcsolatok fejlődését,
- folyamatos monitoring és ellenőrzés,
- nyomon követi, véleményezi és értékeli az eddigi projekteket, a munkaprogram és költségvetés teljesülését,
- jóváhagyja a menedzsment beszámolóit.

3. Menedzsmentszervezet (Natúrpark Nonprofit Kft.):

- A foglalkoztatási partnerség operatív szerve
- a stratégia megvalósításának koordinálása az érintett szervezetek között,
- az Irányító Csoport útmutatásai alapján a stratégia kidolgozásának előkészítése, figyelembe véve a paktumot létrehozó szervezetek szükségleteit, érdekeit,
- projektek kezdeményezése, partnerségek kialakítása, projektgenerálási és projektfejlesztési folyamat menedzselése,
- projektek saját végrehajtása, illetve mások által a stratégia keretében végrehajtott projektek koordinálása,
- a stratégia végrehajtásának folyamatos monitoringja és értékelése; felülvizsgálata.

4. Lehetséges projektgazdák, helyi partnerek (akik részben a paktum aláírói, de egyéb szervezetek is lehetnek)

- a foglalkoztatási stratégia megalkotásának és végrehajtásának folyamatában aktívan részt vesznek,
- a stratégiához kapcsolódó projekteket kezdeményeznek és hajtanak végre,
- a saját szervezetük által kezdeményezett egyéb projektjavaslatokról tájékoztatást adnak a menedzsmentszervezet számára,
- erősítik a helyi partnerségi kapcsolatokat,
- nyitott és valós párbeszédet folytatnak a térségben, közvetítik a helyi társadalmi csoportok szükségleteit.

5. Támogató partnerek:

- a helyben konszenzussal elfogadott fejlesztési stratégiák, konkrét projekt elképzelések szakmai egyeztetése, a finanszírozás és érdekképviselő segítése.

Következő lépésként elkészül a 2011-2013 időszakra szóló foglalkoztatási akcióterv 2010. november végéig. Eddig az időpontig körvonalazódnak a kormányzati elképzelések, amelyhez lehet illeszteni az elfogadott stratégia alapján azt az intézkedéscsomagot, amelyet a kistérség az elkövetkező 3 évben szeretne megvalósítani.

A foglalkoztatási akcióterv definíciója a következő: Az elfogadott paktum megállapodásra, a foglalkoztatási stratégiára alapuló ütemtervvel, humánerőforrás-tervvel, valamint költségvetéssel rendelkező intézkedéssorozat, amely tartalmazza a végrehajtandó projekteket is. 1-2 éves időtartamra javasolt kidolgozni, de fontos a

folyamatos monitoring és az időközi értékelések végzése. A stratégia megvalósítását sikeres foglalkoztatási akciótervek sorozatával érhetjük el.

Bevontak köre:

A paktumban résztvevő partnerek, érdekeltek képviselői (helyi önkormányzatok, kistérségi társulás, regionális munkaügyi központ, FIP pontok, vállalkozások, munkaadók, civil szervezetek, oktatási intézmények, munkaadói és munkavállalói érdekképviselők, sajtó munkatársai, területfejlesztési szervezetek, esélyegyenlőségi szervezetek, célcsoportok stb.), de kiemelten az paktum Irányító Csoportja, az egyes projektek előkészítésében és végrehajtásában közreműködő szervezetek, valamint a célcsoportok képviselői.

Egyeztetések lefolytatása, módszertani javaslatok az akcióterv készítéséhez:

Az akcióterv egyeztetését és összeállítását (amelyet egy helyi térségi foglalkoztatási programként is értelmezhetünk) a paktum menedzsmentszervezetének javasolt koordinálni. A menedzsmentszervezet feladata az elfogadott stratégiával való összhang biztosítása is, hiszen annak rövid távú céljainak megvalósítása érdekében szükséges összeállítani az akciótervet, amelyet azonban külső tényezők befolyásolhatnak (pl. aktív projektgazdák partnerek érdeklődése, finanszírozási lehetőségek alakulása, pl. Új Széchenyi Terv stb.).

A legfontosabb induló feladat az akcióterv céljainak és elvart eredményeinek meghatározása, majd ezt követően a célok eléréséhez és az eredmények megvalósításához szükséges projektek kidolgozása. A foglalkoztatási stratégia megfelelő előkészítése esetén már a stratégiaalkotás szakaszában körvonalazódnak azok a kezdeményezések, és a lehetséges partnerségek, akik részvételével zajlik az akcióterv előkészítése. Az akciótervben javasolt projektek azonban eltérően kidolgozottak, megalapozottak, emiatt is szükséges projektfejlesztési tervek készítése, amelyek tartalmazzák a projektek esetén szükséges lépéseket, feladatokat, felelősöket és határidőket. Legfontosabb feladat általában a projektek alátámasztása a szükségletek és az igények oldaláról, valamint a finanszírozási szerkezet kialakítása. Az egyes projektek előkészítésének koordinációja a projektgazdák feladata, akiknek szoros kapcsolatban kell lenni az akciótervet koordináló menedzsmentszervezettel. A projektfejlesztési folyamat végén elkészülnek a kidolgozott projektervek, amelyek együttesen alkotják a foglalkoztatási akciótervet.

Az akciótervet a foglalkoztatási paktum Irányító Csoportja fogadja el, de a menedzsmentszervezetnek biztosítani kell az Irányító Csoport és a munkacsoportok folyamatos tájékoztatását és bevonását az akcióterv készítésének teljes folyamatában.

9. Értékelés, monitoring rendszer kialakítása

A foglalkoztatási stratégiák, paktumok monitoringjának és értékelésének módszertana Magyarországon meglehetősen kidolgozatlan. A foglalkoztatási partnerségek által kidolgozott stratégiák végrehajtását nyomon kell követni, és időközönként a partnerségi szereplők számára visszajelzést adni, és ha szükséges, módosításokat eszközölni, amely révén a partnerségek:

- képesek a kiinduló pont rögzítésére, hogy később lehetőség legyen az összehasonlításra,
- problémákat tudnak azonosítani és megoldásokat keresni,
- be tudják mutatni az akciótervek, stratégiák végrehajtásának eredményeit,
- azonosítani tudják a jó példákat, és másokkal is megosztani,
- új problémákra és lehetőségekre tudnak rávilágítani, amelyek révén további kutatásokat kell végrehajtani.

A monitoring folyamatos adatgyűjtésen alapszik, amely alapján a menedzsment vizsgálhatja a tevékenység előrehaladását a kitűzött célok viszonylatában. A monitoring segít a végrehajtás nyomon követésében, az elért eredmények áttekintésében, a partnerek és a finanszírozók tájékoztatásában, a problématerületek feltárásában. Ez a tevékenység feloleli a teljesítményindikátorok eredményeinek mérését is. A folyamatos adatgyűjtés mellett célszerű negyedévente előrehaladási jelentést is készíteni, amelyet egyébként a támogatási programok nagy része is megkövetel. A jól működő monitoring alapja a megfelelő indikátorok választása. A mérhető teljesítmény-indikátorok kiválasztásával a partnerség be tudja mutatni az elért eredményeket, mérni tudja a célok elérésének sikerességét, és segít a sikerkritériumok meghatározásában is. Az indikátoroknak nemcsak a tevékenységek közvetlen eredményeit kell tudniuk mérni (például: létrehozott állások száma, kiképzett személyek száma), de a helyi foglalkoztatásban elért távolabbi hatásokat is mérniük kell. Az indikátoroknak relevánsnak és objektívnek kell lenniük. Ideális esetben a partnerségek tagjainak egyet kell érteniük az indikátorokban. A monitoring rendszereknek hatékonyan és hatásosan gyűjteniük kell a lényeges információkat. Kerüljük el azt a hibát, hogy mindegyik projektre azonos monitoring rendszert használunk, mivel nagy különbségek lehetnek eltérő célcsoportok esetében. Azonban meg kell határozni azokat az indikátorokat, amelyeket minden projekt esetében mérünk és a monitoring rendszerben rögzítünk. Minőségi és mennyiségi mutatókat is meg kell határozni.

A mennyiségi indikátorok (számok és statisztikák) specifikusak és mérhetőek. Nagyon hasznosak arra, hogy bemutassuk a kiinduló helyzetet, a tényeket és kimeneti eredményeket, például a ráfordított pénzügyi forrásokat vagy a képzésben részesülők számát. Önmagukban azonban nem alkalmasak a teljes kép bemutatására. A más térségekkel való összehasonlítás miatt érdemes sztenderd, mások által és statisztikai rendszerek keretében is gyűjtött indikátorokat használni.

A minőségi indikátorok (vélemények, attitűdök stb.) a személyek és szervezetek gyakorlati tapasztalataira irányulnak. Fontosak lehetnek a készségek mérésében (pl. kommunikációs, interperszonális készségek), amelyek túlmutatnak a mennyiségi indikátorokon. Különösen fontosak lehetnek hátrányos helyzetű csoportokkal foglalkozó projektek esetében, mivel képesek a munkához vezető úton tett személyes előrelépések mérésére.

Fontos, hogy a monitoring rendszer ne legyen túl komplikált, és ne legyen költséges az adatok gyűjtése. Csak a lényeges információkat gyűjtsük, és teszteljük a rendszert használat előtt. Egy jól működő rendszer monitorozza az inputokat (erőforrások, idő, pénz költségvetés), és az outputokat, amelyek képesek a stratégia vagy akcióterv céljai elérésének mérésére. Az információk projekt-szinten ismeretesek, és utána összegezhető az akcióterv és a stratégia szintjén. Két fő alapelvet javasolt megfontolni, amikor egy új monitoring folyamat kerül bevezetésre:

1. A partnereket be kell vonni a feladatba!

- Egyet kell érteniük a fő indikátorokban, melyek bemutatják a tetteik fontosságát és hatékonyságát, valamint a kapcsolat hosszú távú hatását.
- Részt kell venniük a monitoring rendszer kidolgozásában, amely különböző módszereket foglal magában (pl. statisztikai adatok gyűjtése).
- Meg kell határozniuk a monitoring folyamatokat, és segíteniük kell az adatgyűjtő eszközök fejlesztésében.
- A partner bevonás ezen szintje jobb adatgyűjtést és ellenőrzést eredményez.

2. A monitoring folyamatot a partnerség elején kell bevezetni!

Annak érdekében, hogy teljesen elfogadjuk a partnerség irányát és eredményeit, fontos a kezdeti alaphelyzet megállapítása, majd az alapvető adatok összeállítása rendszeresen és folyamatosan. Egy költségvetés felállítása a monitoringra szintén a kezdetektől szükséges. Különösen a monitoring folyamatra nélkülözhetetlen egy felhasználóbarát folyamat felállítása, olyan módon megszerkesztve, amely megkönnyíti a partnerek munkáját.

A monitoring elkülönítése a partnerség saját fejlesztésétől segíti a belső folyamatok rendezését olyan döntő kérdések alapján, mint „Mit tervezünk bevezetni?“, „Milyen emberi és gazdasági erőforrással?“, „Mi az a hátrány és a haszon (sok esetben pl. munka, pénz, ötletek, stb.)? Ezek a körülmények nem biztosítják az elvégzett munka pontos értékelését, de megbecsülik a hatások értékelését és a partnerség hosszú távú hatását a régióban. A folyamat nagyobb bizalmat eredményez a partnerek között és nagyobb hitelességet a partnerség számára.

Az értékelés a stratégia egészének áttekintése, célja a tevékenység hatásának vizsgálata a megoldani kívánt társadalmi-gazdasági probléma viszonylatában (relevancia, eredményesség és hatékonyság). Az értékelés segítségével az elért eredményeket hasonlíthatjuk össze a kitűzött célokkal, elvárt eredményekkel. Az értékelés a stratégia sikerét és hatásait méri. Az értékelés tartalmazza a monitoring eredmények elemzését és értelmezését az eredmények azonosítása és a gyenge pontok meghatározása érdekében. Az értékelés során az egyes sikertelen akciók okait is fel kell tárni a stratégia továbbfejlesztése érdekében. Fontos, hogy a szereplők tanuljanak a saját hibáikból.

Belső és külső értékelést különböztethetünk meg. A belső értékelést elvégezheti a partnerségen belül megfelelő tapasztalattal rendelkező szakember. Számára biztosítani szükséges az időt és az erőforrásokat a feladat végrehajtásához. Ismernie kell a biztosítandó adatokat, valamint tapasztalatokkal kell rendelkeznie kutatási módszerek, valamint az adatok elemzése és bemutatása területein. A külső értékelők általában széleskörű tapasztalatokkal rendelkeznek, és magas színvonalú szolgáltatásokat tudnak nyújtani. Függetlenségük és objektivitásuk biztosítja az értékelés megbízhatóságát, amely különösen fontos, ha az értékelés eredményeit a stratégia végrehajtását finanszírozók számára mutatjuk be. Az értékelés módja attól függően változhat, hogy mi a célja, mire szeretnénk használni, kiknek készül, illetve a stratégia által kitűzött célok is befolyásolják.

A monitoringhoz és értékelésekhez szükséges információk összegyűjtését a paktum menedzsmentszervezete végzi. A paktum Irányító Csoportja és a Foglalkoztatási Fórum elé kerülő elemzéseket független szakértőknek javasolt elvégezni. A foglalkoztatási stratégia megvalósításának, illetve az egyes prioritások és intézkedések hatásainak mérését a prioritásoknál meghatározott hatásindikátorok segítségével lehet megtenni.

Ennek megfelelően a legalább kétévente (illetve az akciótervek ütemezéséhez illeszkedően) végzett értékelésének a következő tevékenységekre kell kiterjedni:

- Foglalkoztatási és kapcsolódó területek (oktatás, gazdaság, szociális ellátás stb.) statisztikai adatok elemzése, hazai összehasonlító vizsgálatok elvégzése.
- Az egyes akciókban, projektekben résztvevő szereplők kérdőívvel és interjúkkal történő megkérdezése.

A stratégiai program finanszírozásának értékelése és a monitoring eredményeképpen módosított támogatási politika alapján lépéseket kell tenni a stratégia prioritásainak és intézkedéseinek felülvizsgálatára, a finanszírozási igények módosítására 2011 végéig.